

KYMENLAAKSON SEUTUKAAVALIITTO

KAUNISSAAREN MAISEMANHOITOSUUNNITELMA

KYMENLAAKSON SEUTUKAAVALIITON JULKAISUJA B: 73

KAUNISSAAREN MAISEMANHOITOSUUNNITELMA

KYMENLAAKSON SEUTUKAAVALIITTO

Kotka 1987

S I S Ä L T Ö

	Sivu
0. ESIPUHE	
1. TYÖN KULKU	1
1.1 Työn suoritustapa	1
1.2 Työn suoritusajankohta	2
1.3 Tulosteet	2
2. KAUNISSAAREN KEHITYKSEN VAIHEET	3
2.1 Asutushistoria	3
2.2 Elinkeinot	4
2.3 Maanomistus, tilojen jakautuminen	5
2.4 Väestö	6
3. PERUSSELVITYKSET KAUNISSAAREN NYKYTILASTA JA SUOSITUKSET SUUNNITTELUA VARTEN	7
3.1 Luonnonympäristö	7
3.11 Geologiset, hydrologiset ja klimatologiset yleispiirteet	7
3.12 Metsät	7
3.13 Rannat	12
3.14 Muut luontokohteet	15
3.15 Lajiston erityispiirteet	17
3.16 Johtopäätökset ja suositukset suunnittelua varten	17
3.2 Rakennettu ympäristö	19
3.21 Kaunissaaren kylä	19
3.22 Loma-asutus kylän ulkopuolella	43
3.23 Teknisen huollon ja liikenteen verkostot	43
3.24 Virkistysalueet	46
3.25 Palvelut, yhdyskuntatekninen huolto	48
3.26 Johtopäätökset ja suositukset suunnittelua varten	50
4. TAVOITTEET	53
4.1 Yleistavoitteet	53
4.2 Kaunissaarta koskevien suunnitelmien tavoitteet	54
4.3 Maisemanhoitosuunnitelman tavoitteet	55
5. MAISEMANHOITOSUUNNITELMA JA SEN PERUSTELUT	56
5.1 Yleisperustelu ja -kuvaus	56
5.2 Kokonaismitoitus	57
5.3 Luonnonympäristö, hoitosuositukset	59
5.31 Peruselementit	59
5.32 Kylä- ja kulttuurimiljö	63

5.4	Rakennettu ympäristö	65
5.41	Kaunissaaren kylä	65
5.42	Loma-asuminen, tiiviin rakentamisen laajennusalueet	65
5.43	Loma-asuminen muualla saarella	66
5.44	Teknisen huollon ja liikenteen verkostot	71
5.45	Virkistysalueet	73
5.46	Palvelut ja yhdyskuntatekninen huolto	73
6.	RAKENNUSTAPAOHJEET	77
6.1	Kyläalue	77
6.11	Yleistä	77
6.12	Kyläalueella sijaitsevia rakentamis- alueita koskevat ohjeet	77
6.13	Rakennusten muoto	78
6.14	Ikkunat	78
6.15	Katto	78
6.16	Ulkoverhous	79
6.17	Jätehuolto	79
6.2	Kylän koillis- ja luoteispuolen tiiviimmän rakentamisen alueet	86
6.3	Saaren muiden osien rakentaminen	87
LIITTEET		
	1. Kaunissaarta koskevat suunnitelmat ja selvitykset	
	2. Kuva- ja karttaluettelo	
	3. Rakennuskantainventoinnin kyselylomake ja vastausten tiivistelmä	
	4. Kaunissaaren tilat 1956 ja 1987	
	5. Yhteenveto maisemanhoitosuunnitelmasta esitetyistä saarelaisten huomautuksista	

ESIPUHE

Kaunissaari on ainutlaatuinen alue itäisellä Suomenlahdella kansallispuiston välittömässä läheisyydessä. Saarella on idyllinen kalastajakylä vierasmajoineen ja loma-asuntoineen. Lisäksi saarella on erinomaisia ulkoilukäyttöön soveltuvia kankaita ja ranta-alueita. Vuonna 1985 pidetyssä Kaunissaari-seminaarissa korostettiin saaren merkittävyyttä. Tällöin tuli esille ns. maisemanhoitosuunnitelman laatiminen saarelle.

Kaunissaaren maisemanhoitosuunnitelma on tehty Kymenlaakson seutukaavaliiton työnä Pyhtään kunnan toimeksiannosta. Selvitystyössä on ollut mukana ympäristöministeriö, TVL:n Kymen piiri, museovirasto ja Kymen lääninhallitus. Ympäristöministeriö on osallistunut myöskin suunnitelman rahoitukseen.

Maisemanhoitosuunnitelma on laadittu käyttäen kaavoituksessa omaksuttuja merkintöjä. Suunnitelmalla ei kuitenkaan ole kaavan sitovuutta. Rakennuslupamenettelyssä se antaa kuitenkin perustietoa käsittelyä varten. Suunnitelman pohjaksi on laadittu rakennuspaikkojen lukumäärää osoittava mitoituslaskelma. Koska kysymyksessä on maisemanhoitosuunnitelma, on luonnon vastaanottokykyä pidetty mitoituslaskelmaa tärkeämpänä. Mitoitus on suunnittelussa yleensä kuitenkin otettu huomioon.

Suunnitelmassa esitetyt rakennustapaohjeet ovat luonnollisesti vain suosituksia niinkuin koko suunnitelmakin.

Suunnittelutyötä on valvonut em. tahojen edustajista koottu työryhmä, jonka puheenjohtajana on toiminut kunnaninsinööri Jarmo Loikkanen. Selvitykseen sisältyvän suunnittelutyön ovat tehneet arkkitehti Ulla Hovi (inventointi, rakennustapaohjeet ja maisemanhoitosuunnitelma) ja fil.lis. Risto Hamari (luontoselvitys). Suunnittelu- ja selvitystyötä on johtanut seutukaavajohtaja Tapio Raikkola. Suunnittelu yms. tehtäviin ovat seutukaavaliitosta osallistuneet suunnitteluinsinööri Ari Pietarinen, seutukaavavastuuksi Lasse Liljeqvist ja suunnitteluteknikko Tom Masalin.

Maisemanhoitosuunnitelma sisältää aineistoa, jonka pohjalta voidaan jatkaa suunnittelua. Kymenlaakson seutukaavaliiton liittohallitus onkin katsonut, että Kaunissaareen tulee tämän suunnitelman jatkoksi laatia koko saarta koskeva yleiskaava ja kyläalueelle lisäksi yksityiskohtaisempi kaava, joka voi olla joko rakennus- tai rantakaava.

Kotkassa 22. päivänä joulukuuta 1987.

Liittohallituksen puheenjohtaja SAKARI VÄLIMÄKI

Seutukaavajohtaja TAPIO RAIKKOLA

1. TYÖN KULKU

1.1 Johdanto

Ympäristöministeriön Ympäristön- ja luonnonsuojeluosasto myönsi 27.6.1986 saariston ympäristöhoitoavustusta Pyhtään kunnalle Kaunissaaren maisemanhoitosuunnitelman laatimiseen.

Työn laatiminen aloitettiin vuoden 1986 alussa Kymenlaakson seutukaavaliiton ja Pyhtään kunnan toimesta suorittamalla kysely Kaunissaaren maanomistajille.

Työn tarkoituksena on Kymenlaakson seutukaavaliiton toimesta vuonna 1985 tehdyn Kaunissaaren kyläalueen inventoinnin, vuonna 1986 tehdyn Kaunissaaren maanomistajien haastattelun ja vuoden 1987 luontoinventoinnin sekä tarvittavien maastotutkimusten, haastattelujen ja muiden lähdetietojen perusteella laatia Kaunissaaren rakennuskannan, luonnonympäristön ja maisemanhoitosuunnitelman. Suunnitelma toimii kaavaa edeltävänä selvityksenä ja perusteena erilaisiin ympäristöä muuttaviin lupiin.

Työn tulokset ovat pääpiirteissään:

- nykyinen maankäyttö
- ympäristön säilyttämis- ja parannusehdotukset
- ympäristösuunnitelmat, kylä- ja tiiviin rakentamisen alue 1:5 000 ja saaren muu osa 1:15 000
- rakennustapaohjeet

Työtä on johtanut Kymenlaakson seutukaavaliitossa seutukaavajohdaja Tapio Raikkola, ja valvonut Pyhtään kunnassa kunnaninsinööri Jarmo Loikkanen. Kaunissaaren yhdyshenkilönä on toiminut opettaja Sulo Leppänen.

Työtä valvonut "työrukkanen":

Kalevi Westman	Pyhtään kunta
Aimo Hartikka	Pyhtään kunta
Jarmo Loikkanen	Pyhtään kunta puheenjohtaja
Sulo Leppänen	Kaunissaari
Tapio Raikkola	Kymenlaakson seutukaavaliitto
Ari Pietarinen	Kymenlaakson seutukaavaliitto

Edellisten lisäksi työtä valvovaan toimikuntaan on kutsuttu seuraavat jäsenet:

Kymen lääninhallituksen edustajat
 Museoviraston edustajat
 Ympäristöministeriön edustajat
 TVL:n edustajat

Kymenlaakson seutukaavaliitossa työn suorituksesta on vastannut seuraava työryhmä:

arkkitehti Ulla Hovi	- inventointi, ympäristösuunnitelma, rakennustapaohjeet, valokuvat
fil.lis. Risto Hamari	- luonnonympäristön inventointi ja hoitosuunnitelma
seutuk.tutkija Lasse Liljeqvist	- luonnonympäristön inventointi
suunn.tekn. Tom Masalin	- kartoitus, kiinteistöselvitykset

1.2 Työn suoritustapa

Työ on suoritettu osittain maastotyönä kiertämällä saari polkuverkostoa pitkin. Kyläalueen osalta on materiaalina käytetty Kymenlaakson seutukaavaliiton 1985 tekemää rakennuskannan inventointia, joka on laadittu museoviraston "rakennuskannan yleisluettelo"-kaavakkeille. Yhteenvedo ja lomake on liitteenä 3. Tavoitteiden määrittelyssä on käytetty pohjana Kaunissaari seminaarin julkilausumaa 1985. Maisemanhoitosuunnitelman aineistona on ollut edellä mainittujen lisäksi Kymenlaakson seutukaavaliiton 1986 tekemä haastattelu saaren maanomistajille.

Karttapohjana on käytetty 1:10 000 mittakaavaista pohjakarttaa ja työtä varten laadittua kylän ja lähialueiden karttaa 1:2 000 sekä ilmakuvasuurennosta 1:2 000, tietoja tarkennettiin Pyhtään kunnan rakennustarkastuksesta ja maastosta. Työtä on vaikeuttanut pohjakarttojen epätarkkuus.

Inventoinnin ja maastotyövaiheen aikana on otettu mustavalkoisia valokuvia.

Kaunissaarelaisten nimetty yhteysmies on selvittänyt saaren erityiskohteita ja saarelaisten toiveita ympäristön kehittämiseksi.

1.3 Työn suoritusajankohta

- Rakennuskannan inventointi kesällä 1985.
- Maaston inventointi syksyllä 1986 ja keväällä 1987.
- 1:2 000 laadittu uusi pohjakartta valmistui kesäkuussa 1987.

Eri työvaiheiden esittelyt ja yhteydenotot:

- Kysely maanomistajille tammikuu 1986.
- Tiedotustilaisuus saarelaisille 29.6.1986.
- Inventoinnin ja maisemanhoitosuunnitelman sisällön esittely Pyhtään kaavoitustoimikunnalle 19.11.1986.
- Inventoinnin, sisällön ja luonnosten 1:10 000 esittely Ympäristöministeriössä 19.2.1987.
- Luonnosten 1:10 000 esittely "työrukkaselle" 3.3.1987.
- Luonnosten 1:10 000, 1:2 000 ja rakennustapaohjeiden esittely valvovalle toimikunnalle 9.6.1987.
- Ympäristösuunnitelma 1:10 000 ja 1:2 000 sekä rakennustapaohjeiden esittely valvovalle toimikunnalle ja kaunissaarelaisille 13.8.1987, tämän jälkeen saarelaisilla oli mahdollisuus esittää huomautuksia suunnitelmasta Pyhtään kuntaan 10.9.1987 mennessä.

2. KAUNISSAAREN KEHITYKSEN VAIHEET

2.1 Asutushistoria

Kaunissaari sijaitsee itäisellä Suomenlahdella, Pyhtään kunnassa, n. 20 km Kotkasta lounaaseen. Saaren suurin pituus on 3,7 km ja leveys 1,7 km.

Kaunissaaren kyläalue on metsäisen saaren eteläkärjessä, suojaisten satamalahtien, Pienlahden ja Suurlahden läheisyydessä.

Kaunissaaren kyläalueeseen ovat alunperin kuuluneet Suurkylä ja Pienkylä. Vanhin asutus on Suurkylän alueella. Ensimmäiset talot olivat Tyni, Korppas ja Jaakkola. Kaunissaareissa asumuksia, johon kuuluivat asuintalo ja tähän liittyvät maa-alueet kutsuttiin taloksi.

Kaunissaaren asutuksesta on kirkonkirjoissa mainintoja jo 1500-luvulta. Tuolloin saaren asukkaat olivat kirkon alaisia ja maksoivat tälle veroa. 1800-luvulla Kaunissaari liitettiin Pyhtään kuntaan.

Vuodelta 1777 olevassa kartassa Kaunissaaren kylään on merkitty kuusi taloa ryhmittyneenä Pienlahden itärannalle. Tässä vaiheessa kukin kantatalo oli jakaantunut kahteen osaan. Kaunissaareissa valmistui isojako 1829. Kartta (1) ja pöytäkirjat osoittavat, että taloja oli tuolloin 12. Jako toimitettiin kantatalojen mukaan (kartta 1).

	Kartalla	Selityksessä
Tyni	A	1
Jaakkola	B	2
Korppas	C	3

Jaon yhteydessä köyhin ja pienin Jaakkolan talo siirrettiin Paatiniemeen, Pienlahden läntisen lahdelman pohjukkaan. Jaakkolan jakautuessa muodostui vähitellen Pienkylä ja kahden muun, Tynin ja Korppaksen jakaantumista Suurkylä. Saaren maa jaettiin kartan mukaan. Isojaossa määriteltiin asukkaiden yhteisiksi alueiksi rannat tonttien alapuolella, Verkkoniemi asukkaiden kalanpyydysten kuivauspaikkana ja Pitkäniemi sataman suojana, mikäli nämä voitaisiin katsoa joutomaiksi. Tässä vaiheessa yhteisalueiden käyttö vakiintui edellä mainituille alueille.

Talot jakautuivat pienempiin osiin sukupolvien vaihdoksissa. Taloa jaettaessa perillisten kesken yhdelle jäi vanha talo ja muille annettiin mahdollisuuksien mukaan uudet rakennuspaikat.

Rakennuksia jaettaessa esim. kantatalo saatettiin jakaa kahteen osaan siten, että toinen perillisistä siirsi oman osansa hirsikehikosta uudelle rakennuspaikalle.

Rakennustarvikkeet olivat arvokkaampia kuin mantereella, niitä oli vaikea kuljettaa mantereelta ja toisaalta saaren puustoa haluttiin säästää. Rakennustarvikkeita käytettiin mahdollisuuksien mukaan moneen kertaan ja pyrittiin kaikin tavoin säästämään.

Kaunissaaren tiestö on vähitellen muotoutunut. Kujat ja polut kulkevat tilojen poikki. Isojaossa ei mainita saaren kulkuteitä ja niihin liittyviä järjestelyjä.

Talojen määrä kylän alueella on tällä hetkellä jakautumisten tuloksena 35 kappaletta, joista alunperin vapaa-ajanasunnoiksi rakennettuja on 9 kappaletta.

2.2 Elinkeinot

Kalastus

Kaunissaaren asukkaista enemmistö hankki pääasiallisen elantonsa kalastuksesta ja aikaisemmin hylkeenpyynnistä 1900-luvun puoleen väliin saakka. 1950 tehdyn maataloustiedustelun mukaan Kaunissaarissa oli 29 taloa, joista 24 sai pääasiallisen toimeentulon kalastuksesta. Lopuista viidessä on eläkeläisiä ja 1 opettaja.

Kalastuselinkeinon rakennemuutoksen mukana kalastus ei enää elätä yhtä paljon pienkalastajia kuin aikaisemmin. Sataman aiheuttamat rajoitukset ja sähkön puute ovat myös vaikeuttaneet kalastuksen kehittämistä. Nykyisin saarella ei asu yhtään päätoimista kalastajaa.

Veneenveisto

Kaunissaarissa on veistetty veneitä. Kyläalueella on yhä jäljellä Tynin veneenveistämö. Veneiden rakentaminen ammattimaisesti on loppunut, sähkön puuttuminen 1980-luvulle saakka esti osaltaan käsiteollisuuden kehittymisen.

Luotsitoiminta

Kaunissaarissa on ollut luotsiasema vuoteen 1922 saakka. Aseman tuhouduttua tulipalossa uusi asema rakennettiin Kotkaan. Luotseina saarelaiset toimivat kuitenkin kaemmin, viimeinen ammattimainen luotsi asui Kaunissaarissa 1950-luvulla.

Matkailu

Kymenlaakson matkailijayhdistys perusti Kaunissaareen retkeilymajan 1950-luvulla. Maja-rakennus valmistui 1956, kaunissaarelaisia oli yhdistyksen palveluksessa kesäaikoina.

1969-79 rakennettiin ravintola, joka työllistää tarjoilijoita ja keittiöhenkilökuntaa. Nykyisin pääosa henkilökunnasta on ammatilaisia ja kotoisin mantereelta.

Kesäaikaan hankitaan tuloja pitämällä kesävieraita. Kesävieraiden määrä lisääntyi huomattavasti 1940-luvulla Suursaaren jäätyä rajan toiselle puolelle. Aitat, saunatuvat ym. kunnostettiin kesävieraiden käyttöön. Karjan lopettamisen aikoihin 1960-70

lukuilla alettiin kunnostaa vanhoja karjasuojia kesävieraiden majoitustiloiksi. Viime vuosina osa kesähuoneista on ollut tyhjillään, sillä omistajat ovat ikääntyneet, eivätkä jaksa pitää kesävieraita.

Kauppa

Kaupan ja kioskin pito työllisti Kaunissaareissa 2 henkilöä kaupan sulkemiseen asti 1970-luvun alussa.

Opettaja

Kaunissaarelaiset palkkasivat koululle opettajan 1911, työpaikka siirtyi koulun hallinnan mukana Pyhtään kunnalle 1920-luvulla. Koulu lakkautettiin 1960 luvun lopulla.

Muut työpaikat

Vuorovenettä liikennöi alunperin kaunissaarelainen Arvo Korppas, vuoroveneet ovat myöhemmin siirtyneet kotkalaisen yrityksen hallintaan.

Metsätyöt ovat työllistäneet saarelaisia talvikausina.

Sivutoimisesti saarella on toiminut muurari, suutari, räätäli, kirvesmies jne. kaikkia talouksien tarpeisiin tarvittavia taitoja löytyi omasta yhteisöstä. Harvemmin tarvittavat palvelut jouduttiin hakemaan mantereelta talvisin vaikeiden kulkuyhteyksien päästä.

2.3 Maanomistus, tilojen jakautuminen

Maanomistus

Kaunissaaren pinta-ala on 410,8 ha. Pinta-alasta on vesijättömaata 19,3 ha.

Yksityisessä omistuksessa on 380,4 ha. Kaunissaarelaisten vanhojen sukujen hallussa on pääosa maasta. Vähäisessä määrin lomiasuntojen rakennuspaikkoja on myyty ulkopuolisille.

Valtio omistaa saaren pohjoispäässä alueen, joka erotettiin jo isossajaossa yhteiseen käyttöön. Valtion alueella toimii majakka. Rasitteena alueella on Kaunissaaren asukkailla hiekanotto-oikeus kotitarpeisiin. Alueen koko on 4,3 ha.

Pyhtään kunta omistaa retkeily- ja telttailualueen ja koulutontin. Retkeily- ja telttailualue on siirtynyt kunnan omistukseen osittain maanvaihdolla, joita kunta on suorittanut saarelaisten kanssa. Alueen koko on 4,63 ha. Koulutontin kunta osti kyläkunnalta, alueen koko on 0,12 ha.

Yhteiseksi merkittyjä alueita kaunissaareissa on yhteensä 0,12 ha ja yhteiseksi numerolle 3 3,2 ha. Numeron 3 yhteisalue on Pitkäniemi. Kyläalueella yhteisalue on 0,12 ha.

Isonjaon mukaiset yhteisalueiksi katsottavat maa-alueet on Kaunissaareissa mitattu tiloihin 1970-luvulla.

Tilojen jakautuminen

Tilojen jakautumista on kuvattu kohdassa 2.1 Asutushistoria. Alunperin taloihin kuului asuintontti kyläalueella, niittypalsta ja metsäpalstat, lähimetsäpalsta kotitarvetta varten ja toinen metsäpalsta kauempana. Palstojen lukumäärä ja koko vaihtelivat varallisuuden mukaan. Useiden jakojen jälkeen talojen maanomistus on muuttunut. Kyläalueen rakennuspaikkojen lisäksi rakentaminen on suuntautunut saaren rannoille ja niittypalstoille.

Niitty- ja metsäpalstat ovat osittuneet, mutta kylän rakennuspaikoilla muutokset eivät ole olleet yhtä suuria. Kartalla 2 maanjakotilanne 1956 verotuskartan mukaan.

2.4 Väestö

Kaunissaareissa asuttiin perinteisesti suurperheissä, useampi sukupolvi samassa taloudessa ja hoidettiin yhdessä talon työt sekä kalastus ja muut mahdolliset sivutyöt.

Asukasmäärän supistuttua koulu lakkautettiin ja tämän jälkeen lapsiperheiden ympärivuotinen asuminen saareissa on loppunut.

Kaunissaaren nykyisistä ympärivuotisista asukkaista enemmistö on eläkeläisiä, asukkaita n. 15. Ympärivuotisista asukkaista osa viettää talven kylmimmät kuukaudet mantereella.

Asukkaiden lukumäärä saarella on vaihdellut: Pyhtään rippikirjojen mukaan 1760-66 saarella asui 27 henkilöä. Isonjaon aikaan 1829 asukkaita oli 81.

Väkiluku lisääntyi siten, että 1920-luvulla oli 150 asukasta. Asukasmäärä oli suurimmillaan 1930, 157 asukasta. Tämän jälkeen väkiluku väheni; 1940 111 asukasta, 1950 120 asukasta, 1960-luvulla n. 70 ja 1987 enää 15 asukasta.

3. PERUSSELVITYKSET KAUNISSAAREN NYKYTILASTA JA SUOSITUKSET SUUNNITTELUA VARTEN

3.1 Luonnonympäristö

3.11 Geologiset, hydrologiset ja klimatologiset yleispiirteet

Kaunissaari on osa merenalaista harjujaksoa. (Kartta 3) Harjujaksoon kuuluu saaren ohella muitakin kohteita läheiseltä merialueelta, niin saaria, luotoja kuin vedenalaisia särkkiäkin. Kokonaisuus jatkuu selvästi havaittavana vielä mantereellakin. Harjuluonteesta johtuen Kaunissaaren maaperä on suurelta osin somerikkoa, lännempänä mukaan tulevat erilaiset harjuaineksen lajittumat osoittamaan meren vaikutusta saaren kaikissa osissa.

Saaren geomorfologia on suurilta linjoiltaan seurausta harjuluonteesta. Pienpiirteissä vaihtelua synnyttävät meren eroosio- ja kasaumuodot. Selvinä ne näkyvät luonnollisesti nykyisellä rantalinjalla, missä paikoin hyvinkin tehokas eroosio kuluttaa hiekkarantaa tai rantavirrat ja aallokko muuttelevat pohjoisen särkän muotoa. Muinaisten rantavoimien työ näkyy niinkään eroosioterasseina mm. länsirannalla paikoin, mutta myös laakeina rantatasanteina koillisosan hiekkakankailla ja rantakivikkona saaren korkeimmalla kohdalla. Tämä pirunpelto sijaitsee vastaavalla korkeudella (20 m) kuin esim. Kirkonmaan muinaisrannan kivikko. Kaunissaarella tämän selvärajaisen ja ympäristöstä erottuvan muodostuman arvoa laskee sen keskelle rakennettu vajarakennus.

Saaren geologisiin erityispiirteisiin kuuluvat myös lukuisat siirtolohkareet. Muutamalla niistä on huomattava maisemallinen merkitys.

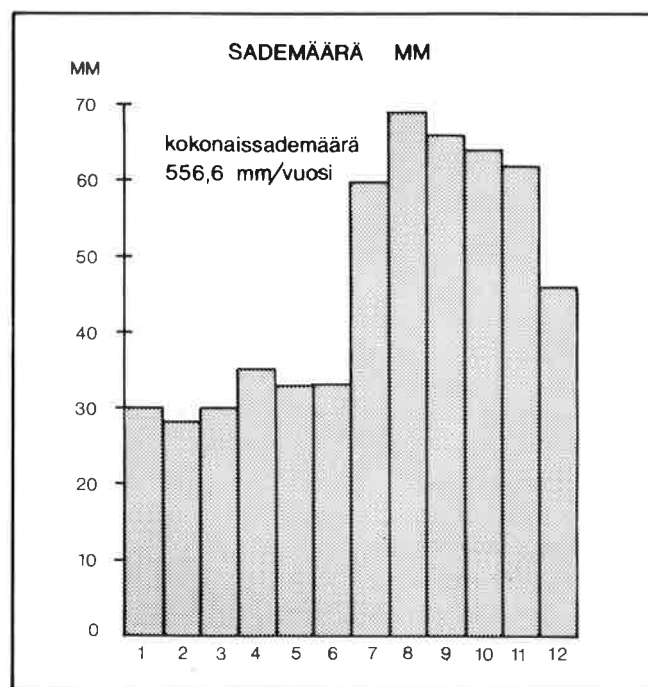
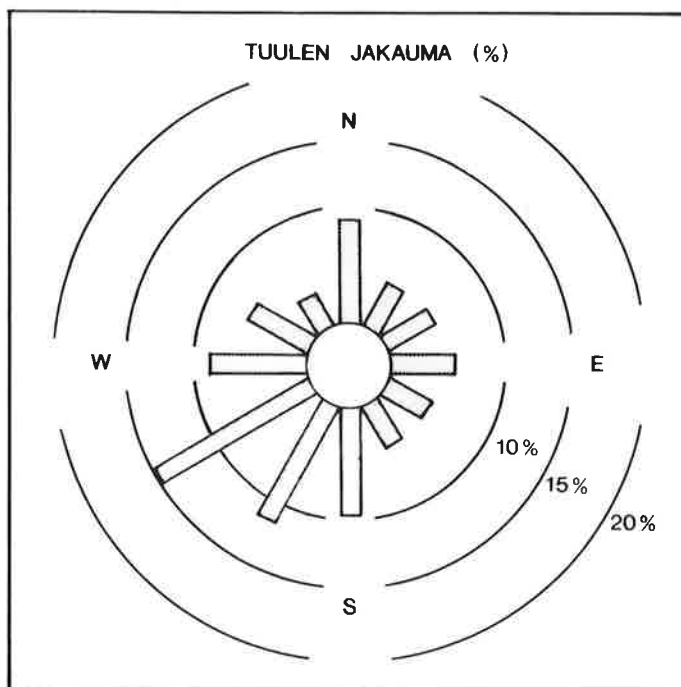
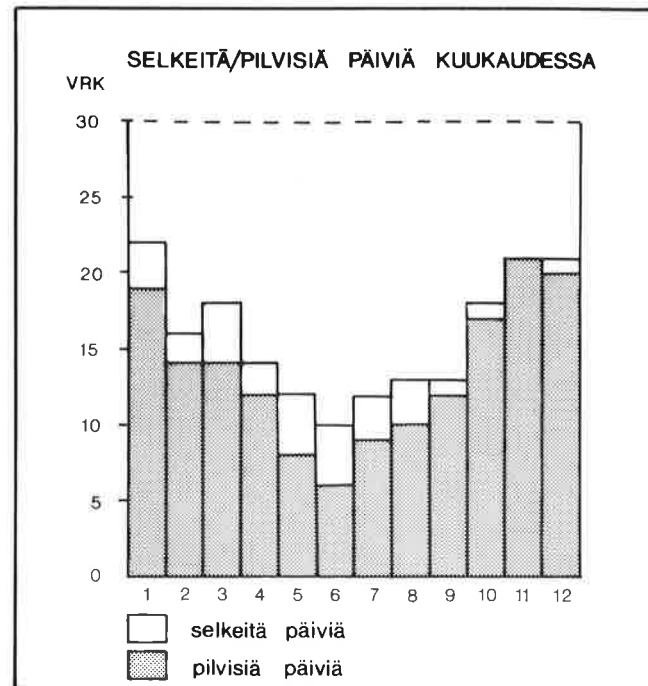
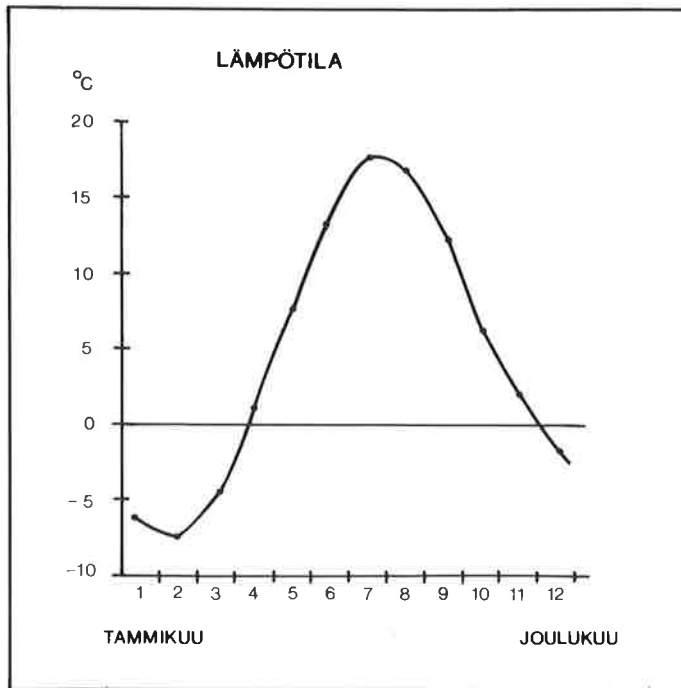
Saaren hydrologisiin erityispiirteisiin kuuluu sijainti murtovesiympäristössä. Meren vaikutus näkyy sekä eliölajistossa että meren vuodenaikaisissa vaihteluissa. Joillakin luonnonilmiöillä, mm. kangastuksilla on selvä merkityksensä saarelaisten kokemusmaailmassa ja vastaava asema on sumulla, myrskyillä ja peilityynellä.

Pintavesien merkitys sitävastoin saarella on vähäinen. Lähteiköt, lammet ja purot käsitellään tuonnempana tarkemmin lajistonsa kannalta tarkasteltuina. Saaren ilmastoa kuvaavat läheisen Rannin sääaseman tiedot. (Kuva 1)

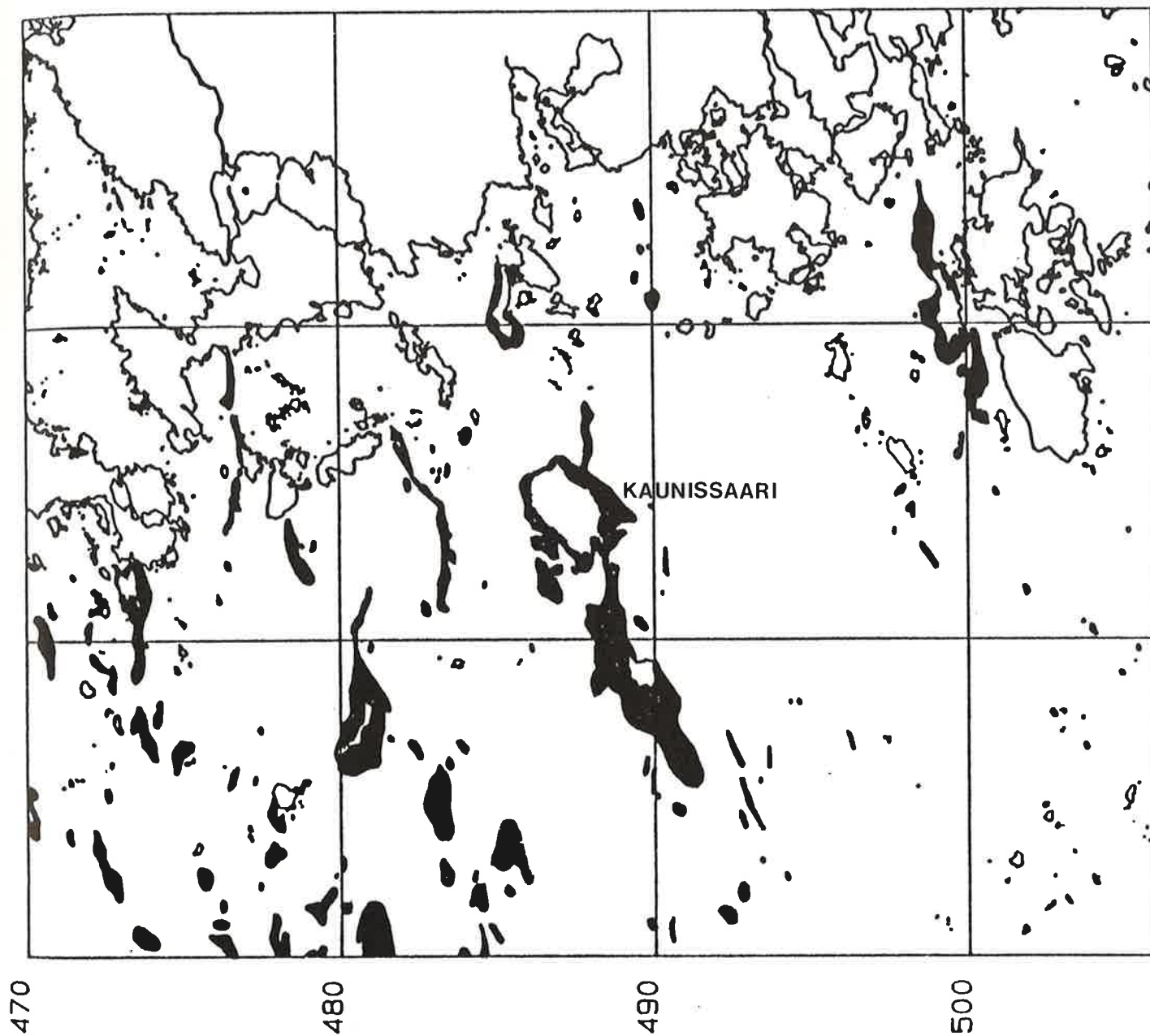
3.12 Metsät

Metsätyypit

Maiseman hallitsevana elementtinä Kaunissaarella ovat metsät. (Kartta 4) Niiden pinta-ala suhteessa muihin eliöyhteisöihin on täysin ylivoimainen ja saaren tunnusomaisena kasvillisuuspiirteinä voi pitää metsäisyyttä. Vain kapea rantakaistale ja jotkut osat kylässä ovat metsättömiä.

Kuva 1. Kauden 1961 - 80 keskimääräiset sääarvot Rankin sääasemalla

Kartta 3. Pyhtään ja Kotkan merialueen vedenalaiset sora- ja hiekaesiintymät
(Lähde: Merihiekkatyöryhmän mietintö C 23/1987, Ympäristöministeriö)

Kuva 2.

Valoisat mäntykankaat verhoavat suuren osan Kaunissaaresta.

Tyypillistä mäntykangasta itärannan terasseilta ryssäunien luota.

Valokuva R. Hamari

Saaren harjuluonteesta johtuen **kuivat kangasmetsät** peittävät suurimman alan. (Kartta 4, kuva 2) Mereisessä ympäristössä metsät kehittyvät joiltakin osin omaleimaisiksi. Jäkäläkankaat eivät Kymenlaaksossa ole kovin tavallisia, mutta saaren huuhtoutuneilta alustoilta niitä tapaa. Erikoisin kohde on saaren korkeimman kohdan pirunpelto, jonka kivikossa muu lajisto on olemattoman vähäistä, mutta palleroporonjäkälä sekä harmaa- ja vaalea poronjäkälä runsain. Myös islanninjäkälä on tavallinen ja mainitut lajit muodostavat paikoin laajoja laikkuja myös pohjois- ja itärannan hiekkaisilla terasseilla. Tavallista kuitenkin on, että niiden ohella hiekkamailla kasvaa sianpuolukkaa ja variksen marjaa sekä kynsisammalia. Sianpuolukan huomattava osuus kuivien kangasmetsien kenttäkerroksessa tuo mieleen Pohjois-Suomen metsät ja vaikutelmaa tukee saaristossa muutama muukin yhtäläisyys. Ruohoja kuivissa kangasmetsissä on niukalti. Heinistä metsälauha ja punanata kasvavat kuivillakin paikoilla. Kevätpiippo, sananjalka sekä kuluneilla paikoilla myös ahusolaheinä ovat ruohoista tavallisimpia. Kanervakin saarella kasvaa, mutta varsinaiset kanervakankaat ovat vähäisiä, pikemminkin kanerva on sekoituslajina tuoreemmilla kasvupaikoilla, mustikkakankailla.

Kuivat kangasmetsät ovat erityisen alttiita kulutukselle. Osittain se johtuu alustan epävakaisuudesta, osittain lajien herkydestä liikkumiselle. Esimerkkeinä kulutuksen vaikutuksesta ovat maastoon syntyneet polut, leirintäalueen kenttä- ja pohjakerrok-

sen muuttuminen laajalta alalta sekä mm. talven 1987 metsätöihin liittyvät korjuujäljet. Viimeksimainittujen voi odottaa säilyvän vuosikymmenenkin aluskasvillisuuden vaatimattomuuden vuoksi.

Saaren kuperasta muodosta seuraa, että rinteiden alempaan osaan luonnostaan muodostuu hikevämpiä kasvualustoja. Niistä puskevat esiin tiivispuustoisina t u o r e e t k a n g a s m e t s ä t. (Kartta 4) Jo puulajistossa on eroa kuiviin kankaisiin, sillä kuusi asettuu männyn rinnalle valtapuuksi; paikoin on puhtaita kuusikoitakin, mitä näin ulkona olevassa saarella voi pitää erikoisena. Erityisesti korpisuutta ilmentävissä purovarsissa tai painanteissa kuusen valta-asema on selvä. Tuoreuden suurin vaikutus näkyy kuitenkin aluskasvillisuudessa. Ruohoisuus lisääntyy näkyvästi ja metsä- sekä korpi-imarre, sananjalka jopa hiirenporras saniaisista, hietakastikka heinistä ja ruohoista nuokkotalvikki, kevättähtimö, vanamo, kangasmaitikka, kevätpiippo, metsätähti ja yövilkka antavat vaikutelman rehevyydestä. Pienialaisesti lähestytään lehtomaisuuttakin, sillä käenkaalin ja oravanmarjan osuus on paikoin suuri, joukossa kasvaa lisäksi puna-ailakkia ja valkovuokkoa. Pensaitakin on runsaammin kuin kuivissa metsätyypeissä. Kataja on kangasmetsissä tavallinen pensas ja tuoreemmilla paikoilla kasvaa lisäksi taikinamarjaa. Korpipuroista voi pajujen ohella tavata mustan viinimarjankin. Vaikka ruohojen osuutta alussa korostettiin, on tuoreiden kangasmetsien kenttäkerroksen valtalajina mustikka. Laajoilla alueilla mustikka saattaa olla ainoa varpukasvi, mutta yhtä hyvin sen ohella saattaa kasvaa kanervaa, puolukkaa tai variksenmarjaakin. Kenttäkerroksen alta pilkottaa yhtenäinen sammalkerros. Seinäsammal ja erityisesti kerros- ja kynsisammal kasvavat niin peittävästi, että tässäkin vaikutelma pohjoisen Suomen paksusammaltyyppiin on lähellä.

Varsinaisia lehtometsiä ei Kaunissaareltä löydy. Rehevimmillään metsät ovat jo mainituissa korpipaikoissa. Havupuiden ohella niissä kasvaa koivua tai raitaa. Lieot, yövilkka, puna-ailakki, valkovuokko ja sorea hiirenporras kenttäkerroksessa, Mniium-lajit pohjakerroksessa antavat kyllä lehtomaisen tunnun, mutta tällaiset kohdat jäävät alaltaan niin vähäisiksi, ettei varsinaisista lehtokohteista voi puhua. Rehevimmät metsät ovat saaren länsiosissa.

Saaren vallitsevasta havumetsäalueesta jyrkästi poiketen reunustavat muutamin paikoin t e r v a l e p i k ö t rantaa. Kaakkoisen Suomen saaristossa lehtomaisen rehevät tervalepikot kehittyvät suojaisille paikoille, mutta Kaunissaarella ei sellaisia kohtia juurikaan ole. Länsirannalta ja pohjoiskärjestä tapaa kuitenkin muutaman pienialaisen, mutta hyvin kehittyneen lepikon. Niissä aluskasvillisuus on rehevämpää kuin missään muussa metsätyypissä. Siniheinä, ruohokanukka, hiirenvirna, ranta-alpi, hirvenjuuri, pensaikkotatar ja monet muut ruohot antavat leimansa metsiköille, mutta yhtä lailla lajisto kertoo jo meren läheisyydestä ja saman näkee tervaleppien rungoista, missä jäähankaamat ovat tavallisia vaurioita ja roskaiset ajovallit kyseenalaisia koristeita.

Luonnostaan kehittyvien metsätyyppien rinnalla voi Kaunissaarella

Kartta 4. Kaunissaaren maisemaekologiset alueet
1:15 000

- Kuiva kangasmetsä
- Tuore kangasmetsä
- Hiekkaranta
- Kivikkoranta
- Kyläalue
- Lammet

tavata paikoin k o i v i k o i t a ja h a a v i k o i t a. Ne ovat tunnusomaisia vanhoilla hakkuualoilla ja voivat kehittyä aivan puhtaiksi lehtipuumetsiköiksi. Tavallisempaa kuitenkin on, että lehtipuut ovat sekapuustoa mäntyjen ja kuusten rinnalla. Vanhimmat lehtisekametsät ovat jo puuvaiheessa, mutta niitä useammin tapaa metsälaikkuja, missä koivut ovat vasta pensaikkona. Kylän tuntumassa sekalajinen pensasto on hyvinkin tavallinen, mutta saaren muun osan kulttuurivaikutteisista kasvustoista ne erottaa jalojen lehtipuiden huomattavasta osuudesta. Saarella vaahterat ovat tavanomaisempia kuin muut jalot lehtipuut; myös nuoria tammenvesoja voi metsiköistä kohdata. Itse kylän alueella metsätyyppi eroaa jyrkästi saaren perusluonteesta. Pihapuina kasvatetaan vaahteran ohella saarnea, lehmusta, tuomea, koivua ja raitakin on sinne kutsumatta kotiutunut. Kylän l e h t i - p u u s t o saa eteläkärjen näyttämään lehtevän rehevältä jo kauas merelle.

Metsät maisemallisena tekijänä

Merestä Kaunissaari erottuu metsäisen siluettinsa ansiosta jo kaukaa. Eri suunnista katsottuna näkymä hieman vaihtelee: idänpuolelta maisemaa hallitsevat valoisat männiköt, lännestä sankat sekametsät, joita kirjavoivat rannan tervaleppäjaksot. Etelästä näkymää hallitsevat lehtevät jalopuut. Maiseman päätyyppinä ovat joka tapauksessa metsät niin, että itse kyläkin häviää puiden siimekseen vain satamaosien ja yksittäisten rakennusten erottuessa metsien hallitsevuudesta.

Pienpiirteissä metsät määräävät maiseman osiakin. Avaran vaikutelman synnyttävät, valoisat männiköt ovat lakiosissa luontaisia. Kilpikaarnaiset ikimännyt ovat niiden koristeita ja puiden lomasta vilkkuva merenselkä tyyppipiirre. Yhä useammin näkee saaren sisäosistakin hakkuun jäljiltä eri ikäisiä taimikoita. Ellei hakkuuraja läheiseen metsään ole kohtuuttoman jyrkkä, saattaa pienialainen hakkuualue menetellä osana maisemaa. Laajahkot tasaikäisten puiden kasvustot vähentävät kuitenkin näkymän moni-ilmeisyyttä ja siten maisemallista arvoa. Uusimpien hakkuiden yhteydessä käytetyt raskaat metsätyökoneet ovat rikkoneet maaperää pahasti ja vuosien ajaksi aiheuttaneet saaren luonnonmaisemaan ilmeisen maisemavaurion.

Tuoreiden kangasmetsien maisema on voimakkaasti rajattu. Paikoin kuusimetsät ovat läpitunkematonta tiheikköä. Jos polku tai tieura kulkee läpi tällaisen kohdan syntyy tehokas rotkoefekti, joka voi olla maisemallinen tehokeinokin. Mm. kylän koillislaidalla oleva kuusikkokuja on tehokasta tunnelmaa synnyttävä yksityiskohta, jonka tunnelmat vaihtelevat sääolojen mukaan.

Eräät kyläalueen yksityiskohdat ovat Kaunissaaren maiseman peruspiirteitä. Kyläkujien lehtipuuholvit, pensastojen ja ojavarsien katajapilarit ja eteläisten nienten merimänniköt tuulenmuovaamine puuyksilöineen tekevät Kaunissaaresta KAUNISSAAREN.

3.13 Rannat

Rantatyypit

Metsän ohella rannat ovat Kaunissaaren toinen hallitseva elementti. (Kartta 4) Saaren harjuluonteesta johtuen vain hiekka- ja kivikkorannoilla on merkitystä. Kallioisia ja pehmeäpohjaisia rantoja saarella ei ole, ei edes sen vertaa kuin läheisellä Ristisaarella.

Suurin yhtäjaksoinen hietikko alkaa Kaunissaaren pohjoisniemen länsipuolelta ja jatkuu katkeamattomana itärannalla Honkaniemeen asti. (Kuva 3) Hautuumaan kohdalla on vielä laajahko, suojainen hiekkaranta, mutta muut erilliset hietikkojaksot ovat länsirannalla, missä neljä erillistä hietikkojaksoa sijoittuvat melko säännöllisten matkojen päähän toisistaan, ja muodostavat virkistäviä poikkeuksia muutoin kivikkoiseen rantatyyppiin.

Kasvualustana hiekkaranta on vaativa. Aallokon helposti liikuttamaan alustaan eivät monetkaan lajit pysty kiinnittymään ja tilannetta pahentaa entisestään liikkuminen rannoilla. Niinpä hiekkaympäristöön muutoin sopeutunut otakilokki, joka aiemmin on kasvanut runsaanakin saarella, on kokonaan hävinnyt. Itärannan hietikoilta tapaa kuitenkin rantavehneä ja yksittäisiä merisinapin versoja. Pohjaspäässä hiekkarannan lajisto runsastuu. Merisinappikasvustot ovat rehevämpiä, rantavehneä tiiviimpinä kasvustoina ja joukkoon sekoittuvat merinätkelmä, pensaikkotatar, tahmavillakko ja heinistä rönsyrölli ja ruokohelvi. Vatakin kuuluu siellä hiekkarannan lajistoon.

Länsiosan kivikkorannalla (Kuva 4) kasvualusta on vakaampi silloinkin, kun se on hiekkaa tai silttiä. Rantakivien lomassa kukoistaa erityisen näyttävä kasvillisuus. Ylimmälle tasolle asetuvat mesiangervon kera ranta-alpi, virmajuuri, suoputki, syysmaitiainen, ruohosipuli, kannusruoho sekä joukko heiniä. Seuravalla tasolla ketohanhikki on paikoin hallitseva laji, mutta säännöllisesti sen kanssa tapaa ruohosipulin, keltamaitteen, rantakukan ja joskus luhtakastikan, terttualpin tai rantatädykkeen. Jos rantakivikko on matalakasvustoinen, esiintyy kanerva varsin tavallisena rantaniityn lajina ja kivien ympärillä kasvavat ruohokanukat voivat vallata tilan kaikilta muilta lajeilta. Vielä tätäkin alemmalla tasolla kasvavat suolavihvilä, rannikki, rantaluikka ja meriratamo. Luhtakastikka, rantamatara ja hentosuolake kasvavat myös samalla tasolla. Vesirajassa ja vedessäkin kasvavat asteri, meriratamo ja rantaluikka, paikoin myös rannikki. Siellä täällä hiekka-alustalla vedessä tapaa myös merividan ja syvemmältä merisätkimen. Rantavyöhykkeet jatkuvat luonnollisesti syvällekin mereen. Vesirajan lähellä kiviltä tapaa viherleviä, mutta syvemmältä puna- ja rakkolevääkin. On syytä korostaa, että merenpohjan merkitys saaren elämälle on ratkaisevan tärkeä kauempanakin rannasta, sillä monet saaliskalat käyttävät aluetta kutupaikkanaan tai liikkuvat siellä ruokailemassa. Rannan tämän osan tilalla on siten suuri merkitys elämään saarella.

Pehmeäpohjaisia rantoja ei Kaunissaarella siis ole. Länsiran-

Kuva 3. Hiekkaranta on tavallisin rantatyyppi Kaunissaarella. Muutamat niille erikoistuneet kasvilajit ovat poikkeuksellisen herkkiä liikkumiselle. Lisäksi vilkkaasti liikennöidyt laivaväylät Kaunissaaren ympärillä aiheuttavat uhan rantaluonnolle. Valokuva L. Liljeqvist.

Kuva 4. Useimmat saaren kivikkorannoista ovat länsisivulla. Kivilohkareiden välillä levittyvät selvävyöhykkeiset rantaniityt. Valokuva R. Hamari

Kuva 5. Alavat rantaniityt allikoineen ovat saaren monipuolisen rantalajiston kasvuympäristönä. Valokuva R. Hamari

Kuva 6. Vanhat kulttuuriniityt edustavat esteettisesti komeinta maisematyyppiä saarella, mutta säilyvät vain oikein hoidettuna. Valokuva R. Hamari

nalla on kuitenkin muutama pikkulahdeke, ja niiden perukkaan voi ajoittain jäädä orgaanista ainesta. Näiltä paikoilta voi tavata poikkeuksellisesti vähäisiä järviruohokasvustoja, merikaislaa, sinikaislaa ja osmankäämin. Vaikka kookkaampi rantalajisto jonkin verran pidättää irtainta ainesta, puhdistaa syysmyrsky rannat irtaimesta orgaanisesta aineksesta, jonka keväällä tapaa korkeimman tyrskyrajan merkinä kaukaa maalta. Näille tyrskyvalleille kuten vaatimattomille hatruvalleillekin asettuu tyyppäsuosivia lajeja. Rantasinappi on niillä rehevimmillään, seuranaan juola-vehnä, pähkämö, vuohennokka, kirjava pillike ja maltsalajeja. Erikoista on, että näillä ajovalleilla kasvoi kesällä 1987 useita auringonkukkaakin.

Rannat maisematekijänä

Vaikka metsäisyys on saarelle leimallista, erottuvat rannat jo kaukaa saarta reunustavana vaaleana vyönä. Nekin ovat osa saaren yleismaisemaa. Lähempää erottaa jo rantojen detaljikohtia; itärannan hietikot, länsirannan kivikot sekä etelän kiviniemet.

Saarella liikkuja kokee kivikkorannat pienpiirteiltään vaihteleviksi. Milloin ne avautuvat mukulaisina rantakivikkoina, vaikeakulkuisina lohkarerantoina ja pahoina paasirantoina tai harvakiisinä kukkien kirjavoimina niittyrintoina. Viimeksi mainittuja voi pitää rantojen esteettisimpänä ryhmänä, kun varsinaiset rantaniityt saarelta puuttuvat. (Kuva 5)

Tyyppierot hiekkarannoilla ovat paljon vähäisemmät. Niiden yksioikoisuutta kirjoavat vain ajovallien rehevöimät kasvitihentymät, purovarsien ympäristöstään poikkeava kasvilajisto ja tietysti rantakivikkoon raivatut venesijat. Kylää lukuunottamatta ihmisvaikutus Kaunissaaren rannoilla on kuitenkin yllättävän vähäistä ja vapaiden rantojen määrää voi pitää merkittävänä etuna kaikille saarella olijoille. Korostetusti tämän maisemakohteen tuo esiin ja käyttöön saaren rantaa kiertävä polkuverkosto.

3.14 Muut luontokohteet

Suot

Kaunissaaren suot ovat ohutturpeisia ja alaltaan vaatimattomia. Lounaisessa osassa saarta on muutama hiukan kookkaampi suopainanne, mutta kylän läheisyydessä olevat soistumat on kuivattu johtamalla ojien avulla vedet niistä pois. Jotkut näistä soistuvista turvemaista ovat olleet varhemmin heinäniittyinä, mutta nyt pensoittuneet ja metsittymässä. Entisen käytön merkit voi vain aavistaa sarkaojien kasvillisuudesta tai reunustavista kiviainetoista. Entisten avoimien paikkojen perusluonne kannattaisi kuitenkin säilyttää vaikkapa entisöimällä niitä kuten on menestyksellisesti tehty Ahvenanmaan letoniittyille.

Saaren länsirannalla on pari erikoista hiekkaisen tyrskyvallin

taakse patoutunutta pikkusuota. Alkuaan ne ovat tyrskynevoja, mutta korkeammalle rannalle jäätyään kasvamassa umpeen. Suokasvillisuutta niillä edustavat suokurjenjalka, suo-orvokki, karpalolajit, jousivihvilä, ja kihokki. Selvin tunnus on luonnollisesti rahkasammal, joka peittää nämä suot jo kokonaan. Varsinaista rantanevaa, jonka lajistossa on selvä lettomainen leima edustaa Leppäniemen etelälaidan suolaikku. Tervaleppien katveessa kasvavat rehevinä suomyrtti, siniheinä, hirssisara sekä pyöreä- ja kapealehtikiuhokki. Varsin lähelle tehty syvä oja saattaa vähitellen kuivattaa tätä soistumaa, mutta sen säilyminen tyyppinsä ainoana edustajana olisi monipuolistamassa saaren luonnonpiirteitä.

Lammet ja purot

Saaren laakeat muodot ennakoivat, ettei pintavesillä ole suurtaakaan asemaa. Sama ilmenee luonnosta hyvin. Vähäiset lammet löytää vasta etsimällä. Hautumaan lounaispuolella oleva lampi jää kokonaan havumetsän katveeseen. Rantakoivikko, saraikko ja muutamat rantakasvit paljastavat kohteen vasta, kun sinne poikkeaa. Kylän tuntumassa on pari muutakin pikku lampareta. Korppaksenmutkassa on tummavetinen, sararantainen pyöreähkö lampare ja kylän pohjoispuolella vanhassa hiekanottopaikassa Härkälampi, osittain sammalista umpeenkasvanut ja soistuva lampi. Vähäisestä alastaan huolimatta näillä kohteilla on suuri asema saaren luonnon monipuolistajina. Ne ovat ainoita makeanveden eliöyhteisöjä ja siten sen lajiston saarekkeita saareissa. Vastaava asema on itärannan lähdepaikalla, jonka vaikutus lähiympäristöön näkyy muuttuneena lajistona.

Lampia tavallisempia pintavesiä saarella ovat ojat ja purot. Ojajärjestelmä on ihmisen tekemä ja sen avulla suoalueita pidetään kuivina. Jotkut sarkaojat ovat jo kokonaan hävinneet, vain kosteutta vaativa kasvillisuus paljastaa niiden kulun. Paikoin ojasysteemiä hoidetaan ja syvennetään säännöllisesti ja tällainen korpikuusikossa mutkitteluva kapea, mutta syvä ojasysteemi saattaa olla maiseman pienpiirteinäkin. Länsirannalle purkautuu, kuten mainittu, useita puroja. Niiden kasvillisuus poikkeaa ympäristöstä. Nenätti, hetekaali, solmuvihvilä, ojaleinikki, niittymaarianheinä ja kurjenmieikka kasvavat tavallisesti vain näillä purovarsilla. Vaikkei puroilla varsinaisesti ole maisemallista yleismerkitystä ovat ne elävöittäviä pienpiirteitä ja purojen äänimaisema, osana meren suurta taustakohinaa on korvaamaton lisävaikuttaja kuuntelijalle.

Saaren kulttuurilajisto

Luonnon rikastuttajana kulttuurilajistolla on erikoisasema. Yksityiskohtaista selvitystä saaren kulttuurilajistosta ei kuitenkaan tähän työhön ole tehty. Havaintoja pihojen ja kujien koriste- tai satunnaislajistosta kuitenkin on. Aivan keskeisenä sekä lajistollisesti että maisemallisesti ovat kylän jalot lehtipuut. Koristepensaat ja lukuisat perennat täydentävät kylän

kasvistollista eksotiikkaa. Kylän raiteilta voi tavata keltanon, lehtokynsimön, koiruohon, mäkikauran ja niittymailta mukulaleinikinkin. Upeat katajapensastot ovat muutamien kohdoin leimaa-antavia ja koristeellisimpina kaikista kohteista ovat monilajiset kulttuuriniityt pientareilla sekä piholla. (Kuva 6)

3.15 Lajiston erityispiirteitä

Eristyneinä muusta ympäristöstään ovat yksittäiset saaret aina omaleimaisia eliölajistoltaan. Paikalliset olosuhteet määräävät ne eliöyhdyskuntien ja yksittäisten lajien erikoisuudet, jotka ovat kohteelle tunnusomaisia. Kaunissaaren ratkaisevia piirteitä ovat saaren harjuluonne, asema itäisellä Suomenlahdella sekä ihmisen vaikutus.

Kasvillisuuden yleinen leima on tunnusomaisesti harjumetsien luonnehtima. Pelkästään harjuihin erikoistuneita lajeja on saarella silti niukalti, ehkä sellaisena voi pitää keltatalvikkia.

Rantametsien sijainti ilmastollisella äärirajalla näkyy puiden erikoisina rakennemuotoina. Tuulelle alttiilla paikoilla männyt ovat tanakkavartisia ja hyvin vankkaoksaisia. Ne ovat myös toispuoleisia ja virtaviivaisesti tuulen suuntaan mukautuneita. Vielä erikoisempia ovat kuusen ekotyypit: matalia, tiheäoksaisia puita, joiden alaoksat levittyvät kauas päärunгон sivuille. Voipa oksien kärjistä kohota lisärunkojakin, jolloin syntyy yhden kuusen kuusikoita! Ääritapauksessa päärunkoa ei kehity lainkaan, vaan oksat levittyvät varvikossa laajalle alueelle. Tällainen erikoinen "kuusipuun" muoto on mattokuusi. Kaikkia mainittuja havupuiden paikallisrotuja kasvaa Kaunissaarella rantametsiköissä. Kallioiden puuttuessa siellä ei kuitenkaan tapaa ulkosaaristolle tyypillisiä kalliorakojen patjamaisia katajia.

Rantalajisto on sitäkin monipuolisempi. Saaren erikoisuuksista on jo mainittu otakilokki, josta ei enää havaintoja ole tehty. Saarella on kuitenkin runsaasti tälle lajille sopivia kasvupaikkoja hietikoilla, joten tarkkailu voi vielä osoittaa lajin kasvavan saarella. Toinen harvinaistunut laji on meritatar, joka edelleen kasvaa harvinaisena saarella. Näitä kahta selvästi tavanomaisempia, mutta Kymenlaaksossa harvinaisia rantalajeja ovat rantatyräkki, rantanätkelmä ja vata. Rehevien niittyjen mukulaleinikki kuuluu myös kymenlaaksolaisiin harvinaisuuksiin.

Esimerkkinä erikoisista mutaatioista on luoteisrannalla kasvava valkokukkainen ruoholaukka.

Kylän lajistossa on useita tulokaslajeja, joista osa lienee peräisin 1700- ja 1800-luvuilta. Tavallisesti rohtopernaruoho, idänukonputki ja keltakynsimö liitetään mm. sotaväen mukanaan levittämiin lajeihin. Koiruoho eli mali puolestaan on vanha rohdoskasvi, ja sillä on vakaa asema kylän raitilla sataman tuntumassa.

Eläimistöä ansainnee maininnan räyskä, joka kuuluu Kymenlaakson uhanalaiseen linnustoon.

Kaunissaari on arktisten muuttajien pääreitillä ja keväisin siten erityisen sopivassa paikassa muuttotarkkailuun.

3.16 Johtopäätökset ja suositukset suunnittelua varten

Kaunissaari muodostaa selvän erillisen ja siten suunnittelun kannalta yhtenäisen kohteen. Se ei ole maisemallisista eikä muistakaan syistä kytkettynä lähialueisiin, sillä merkittävin lähisaarista, Ristisaari, on kyllin etäällä näkyäkseen vain siluettina. Vaikka Ristisaari sisältyy Itäisen Suomenlahden kansallispuiston rajaukseen, se ei ole osa puistoaluetta.

Jos arviointiperusteena käytetään Kontturin (v. 1986, Saimaan vesimaiseman tilan seuranta) arviointiperusteita, kuuluu valtaosa Kaunissaaresta luonnontilaisen vesimaiseman alueeseen. Vain vähäisessä määrin saarella on muuttuneen rantamaiseman kohtia. Satamanseltu kuuluu siihen, mutta siinäkin maisemamuutos liittyy luontoon sopeutuvaan kalastuskulttuuriin niin, että lopputulos on sopusuhtainen. Kylän reunamilla ja etäämpänäkin kylästä asutus sopeutuu maisemaan poikkeuksellisen hyvin. Luonnonmukaisuutta on saarella perinteisesti varjeltu. Toistaiseksi ei rakennuskanta ole erityisen kirjavaa, eivätkä merellä vedenpinnan vaihtelut mahdollista sellaista rantaviivaan rakentamista kuin sisävesillä.

Saaren sisäosissakaan rakentaminen ei ole vapaasti rönsyillyt. Asutus keskittyy kylätaajamaan ja harvat poikkeukset sisäosissa jättävät yhä suuren osan saaresta luonnonmukaiseen tilaan. Vain vaja pirunpellolla ja viimeisin, raskain metsäkonein toteutettu metsätyö ovat vaurioittaneet maisemallisesti ympäristöään. Tulevalle rakentamisen suunnittelulle ja toteuttamiselle maisemaekologisessa mielessä on siten hyvät mahdollisuudet ja perusteet.

Huolellista maankäytön suunnittelua edellyttää se, että harjusaa-
ren maisemallinen ja ekologinen kapasiteetti on alhainen. Millaisia vaatimuksia tästä seuraa, käsitellään tarkemmin myöhem-
mässä vaiheessa selvitetäessä saaren metsien, rantojen ja muiden
luontokohteiden hoidon suunnittelua.

Kuva 7. Suurkylän kujaa, taustalla Rekosen talo.

3.2 Rakennettu ympäristö

Kaunissaaren rakennetun ympäristön omaleimaisin osa on kyläalue Pienlahden pohjukassa. Saaren vanhaan rakennusperinteeseen kuuluivat kylän asumusten, vene- ja verkkovajojen lisäksi pajat kylän ja metsäalueen rajamailla sekä ladot niittyalueella heinien säilytystä varten.

Kohtaan 3.21 Kaunissaaren kylä on koottu keskeisin osa vuonna 1985 laaditusta kyläalueen inventoinnista

Toisen osan saaren rakennuskannasta muodostavat loma-asunnot kyläalueen ulkopuolella. Kartalla 5 on esitetty Kaunissaaren nykyinen maankäyttö.

3.21 Kaunissaaren kylä

Kylän perusrakenteen muodostavat vanhat kalastajatalot pihapiireineen, talojen välillä kulkevat kujat ja perinteisesti yhteiskäytössä olleet ranta-alueet. Ranta-alueisiin kuuluivat satamarannat venelaitureineen ja venevajoineen. Rantatoimintoihin kuuluivat myös kalastusvälineiden huoltoon tarvittavat verkkojen kuivatuspaikat ja säilytysvajat. Aikaisemmin tärkeän osan kylää muodosti Pajamäki, missä sijaitsi useiden talojen pajat ryhmänä.

Pajat rakennettiin mielellään etäämmäksi pihapiireistä palovaaran vuoksi. Pajamäen rakennukset on käytön puutteessa purettu. Kartalla 6 on kylän rakennuskanta v. 1985.

Perinteisessä kaunissaarelaisessa rakentamisessa käytettiin mahdollisimman paljon suoraan luonnosta saatuja rakennustarvikkeita: hirsii, päreitä, lautaa, sammalta, tuohta, kiveä jne. Saareen ovat rakennusteollisuuden tuottamat tarvikkeet tulleet manteretta hitaammin. Vanhat, perinteiset rakentamistavat ovat säilyttäneet paikkansa aina viime vuosiin saakka. Esimerkiksi pärekatetta käytettiin kyläalueen vanhojen rakennusten korjauksissa vielä viime vuosikymmenellä. Saarelaisten mukaan päreitä ei ole enää helposti saatavana, eivätkä nykyiset päreet vastaa laadullisesti aikaisempia. Katteissa ovat saarelaiset siirtyneet profiilipeltiin. Tämän vuosikymmenen aikana lähes kaikki kylän rakennukset on katettu pellillä. Peltikatteella on saarelaisten kannalta monta hyvää puolta: kate on helppo kiinnittää vanhan päre- tai huopakatteen päälle, pelti kestää kattohuopaa paremmin ilmastoa ja on hinnaltaan edullisempi. Peltikatteet ovat suurin maisemanmuuttaja Kaunissaaren kylässä moneen vuosikymmeneen.

Kaunissaaren kylän rakennuskannassa on havaittavissa viisi vaihetta.

RAKENTAMISVAIHEET:

1. ENNEN 1900-LUKUA
2. 1910-LUKU
3. 1920-LUKU
4. 1930-, 1940- ja 1950-LUVUT
5. 1960-LUVUSTA EDELLEEN.

① ENNEN 1900-LUKUA RAKENNETUT TALOT

Kaunissaaren vanhimmat, jo 1800-luvulla rakennetut talot ovat tyypillisiä saaristolaisten asumuksia. Näitä ovat esimerkiksi nykyinen Toivo Korppas (kuva 8), Uno Tynin perikunnan omistama Tyni (kuvat 9, 10, 11) ja Aimo Suomalaisen perikunnan omistama Mäkelä (kuva 12, 13).

Pihajärjestelyt

Asuinrakennus asetettiin kujan varteen, joko kujan suuntaisesti tai kohtisuoraan sitä vastaan. Aitat sijoitettiin yleensä asuinrakennusta vastapäätä ja toisella sivulla olivat läävä, lato, sianpahna, talli ym. tarpeelliset rakennukset. Sauna sijaitsi erillisessä rakennuksessa palovaaran vuoksi.

Pihapiiriä ympäröi aita, jossa olivat portit eri kulkusuuntiin. Pihalla oli vielä perunamaa, omenatarha, marjapensaat ja koristekasvit. Savustuspaikka oli jokaisessa pihassa, samoin puupinot

Kartta 5

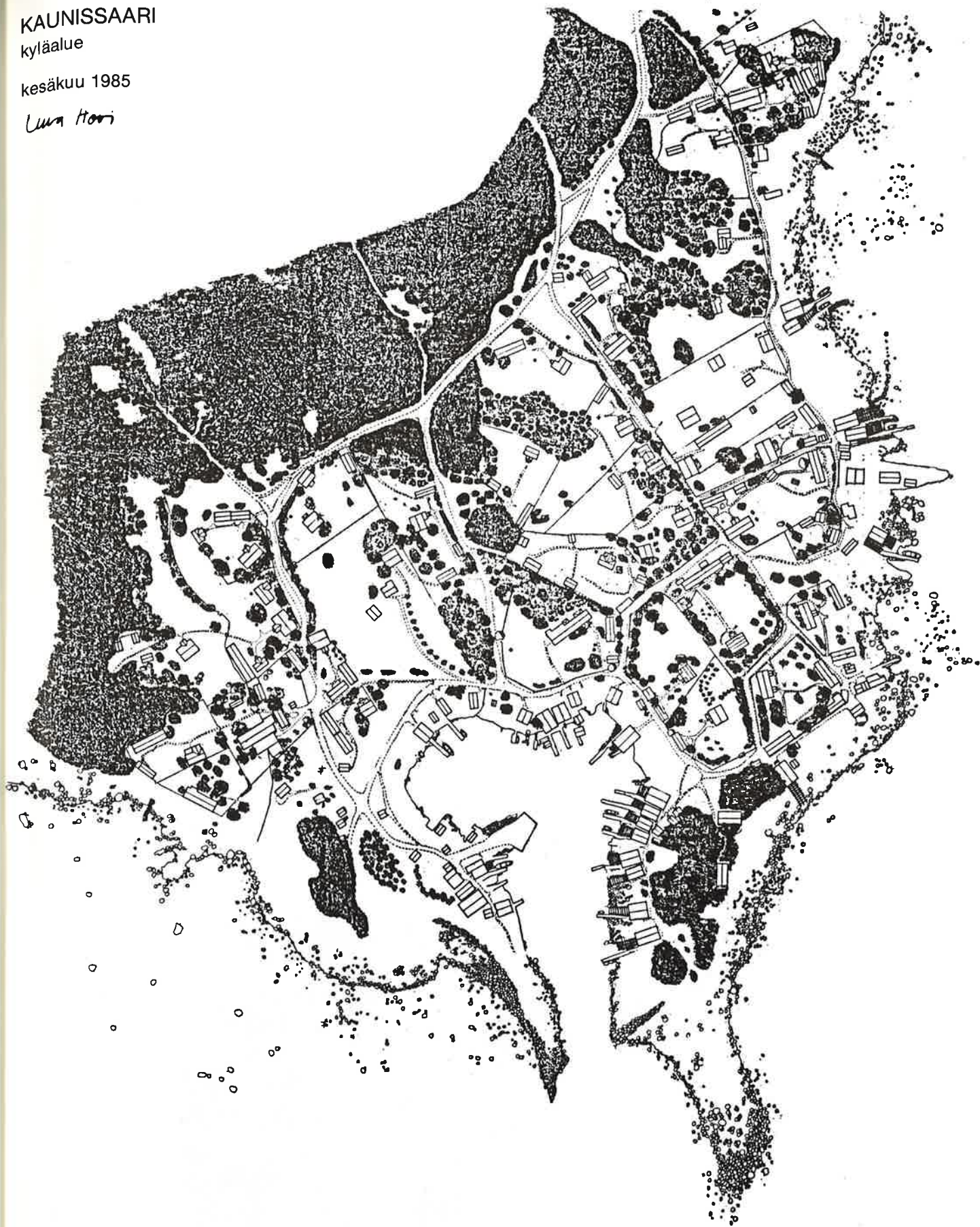
KAUNISSAAREN NYKYINEN MAANKÄYTTÖ
1:15000

- ▲ Loma-asunnot
- Majakka
- Reittivenelaituri
- ∩ Venelaiturit
- ▨ Kunnan leirintäalue, uimaranta
- Ravintola, kioski
- p Puhelinkioski
- ~ Uimarannaksi soveltuva alue
- △ Koulu (lakkautettu)
- ♂ Uunit
- Polkuja ja traktoriteitä
- Traktoritie

KAUNISSAARI
kyläalue

kesäkuu 1985

Laura Hoovi

talven varalle. Rakennukset sijoitettiin kiertämään pihamaata siten, että ne suojasivat vallitsevilta tuuilta, erityisesti päärakennuksen sisäänkäynti haluttiin suojaisaan paikkaan.

Osalla taloista oli vene- ja verkkovajat pihapiirin yhteydessä, jos talo sijaitsi lahden rannalla kuten Korppas. Osalla vene- ja verkkovaja rakennettiin sopivaan, suojaisaan paikkaan rannalle. Vajan omistaja teki sopimuksen maan omistajan kanssa vajojen sijoittamisesta. Kyläläisille oli edullista, että veneitä ja kalastusvälineitä säilytettiin samoilla alueilla. Veneiden käyttöön liittyivät vielä laiturerakennelmat. Laiturit tehtiin alunperin kivistä. (Kuvat 14, 15).

Pohjamuoto

Asuinrakennusten pohjamuoto oli suorakaiteen muotoinen, tyypillinen leveys 6 m ja pituus 15 m. Rakennuksen pihapuolella, keskivaiheilla on yksi kuisti (esim. kuva 21) tai päissä kaksi kuistia. Kuistit ovat pienikokoisia, suorakaiteen muotoisia. Kuistien sisällä ovat portaat. Talousrakennukset ovat myös kapearunkoisia ja pohjaltaan suorakaiteen muotoisia.

Kuva 8. Korppaksen talon päärakennus

Kuva 9. Tynin perikunnan päärakennus.

Kuva 10. Tynin talon pihapiiriä

Kuva 11. Tynin talon päärakennus.

Kuva 12. Mäkelän talon päärakennus.

Kuva 13. Mäkelän talo kujalta katsottuna.

Kuva 14. Venevajoja Pienlahden satamassa.

Kuva 15. Venevajoja Suurlahden länsirannalla.

Kuva 16. Mäkelän kuisti

Ulkopuolinen hahmo

Rakennukset tehtiin hirrestä. Perustuksina käytettiin luonnonkiviä, joiden päälle rakennus tuettiin (kuva 20).

Katteena oli satulakaton päällä useimmiten päre, joka myöhemmin vaihdettiin huopaan. Räystäät olivat pitkät ja suojasivat seinä. Rakennukset olivat yksikerroksisia, rossipohjan alle oli kaivettu maakellari tai useampia kuten Mäkelässä (kuva 21). Satulakaton alla oli rakentamaton, matala vintti. Kattokaltevuus oli loiva n. 20 astetta. Kuisti oli sijoitettu päämassan suhteen siten, että kuistin katto jäi päämassan katon räystäään alle. Näin suojattiin katon lappeiden vaurioalttiita liittymäkohtia (kuva 17).

Kuistit rakennettiin melko umpinaisiksi, pienet ikkunat sivuseinillä, kuistin ikkunoiden suhteet ovat samat kuin päämassassa, mutta kooltaan pienemmät. Kuistille johtavat ulkoa pariovet, joita yleensä pidetään auki päivisin.

Rakennukset olivat alunperin hirsipinnalla. Pitkänurkat pysty-laudoitettiin, ettei vesi päässyt imeytymään puuhun. Myöhemmin asuinrakennuksia päällystettiin saumarimavuorauksella esim. Mäkelä tai vaakaponttilaudoituksella esim. Korppas. Asuinrakennuksissa käytettiin ulkoväriä punaista ja keltaista. Vuorilaudat maalattiin valkoisella, keltaisen kanssa käytettiin myös tummemman sävyisiä vuorilautoja. Aitat punamullattiin ja muut talousrakennukset olivat harmaita.

Asuinrakennusten ikkunat olivat kuusiruutuisia, kuisteissa käytettiin suhteiltaan samanlaisia, mutta pienempikokoisia ikkunoita. Ikkunoiden vuorilautoissa käytettiin koristeaiheita esim. yläpuolinen vuorilauta oli muita sivuja leveämpi ja koristeltu kuviolla esim. Mäkelä (kuva 22).

Kuva 17. Mäkelän pihapiiriä.

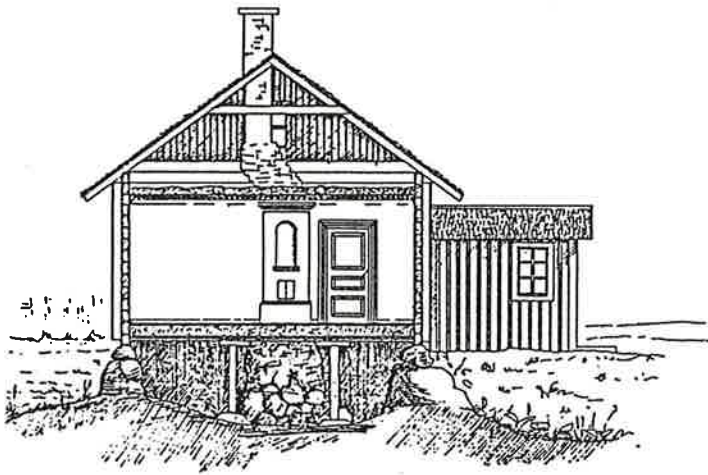
Kuva 18. Einolan talon päärakennus.

Kuva 19. Einolan piharakennuksia, etualalla vanha savusauna.

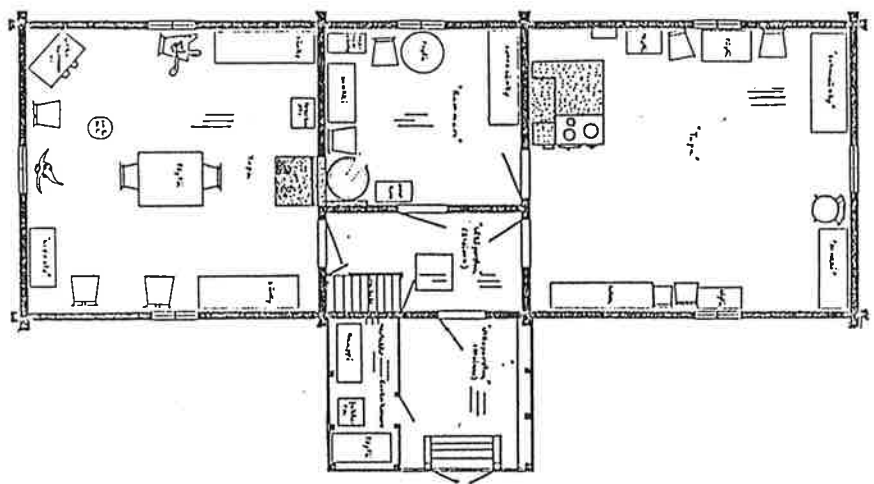
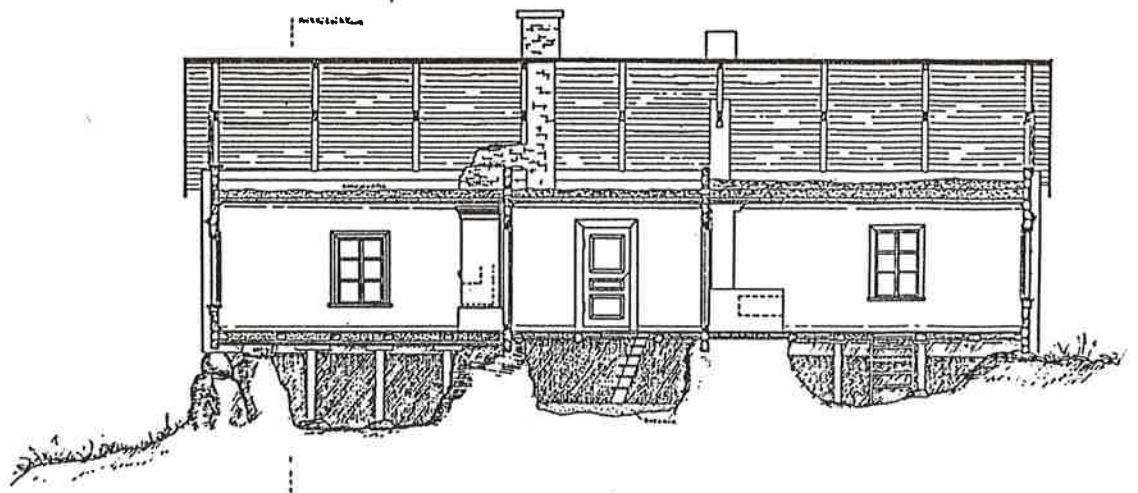

Kuva 20. Aittarakennuksen kiviperustus.

KUVA 21
Mäkelän talo

Leikkaukset ja pohjapiirustus
1963

Kuva 22.

Mäkelän ikkunat
kujalle päin.

② 1910-LUVULLA RAKENNETUT TALOT

1900-luvun alussa kaunissaarelaisilla oli vauras kausi. Tuolloin rakennettiin komeita taloja kuten Aaprahami (kuva 23, 24) ja jo nykyisin purettu Walleniuksen talo. Rakennustyyli mukailee perinteisiä saaristolaistaloja, uusia piirteitä on yksityiskohdissa ja materiaaleissa.

Pihajärjestelyt

Rakennukset sovitettiin tonteille kuten aikaisemminkin. Uutena vaurauden osoituksena oli Aaprahamin huvimajatyypinen aitta keskellä pihaa.

Pohjamuoto

Pohjamuodot vaihtelivat aikaisempaa enemmän. Huoneluку kasvoi vauraammissa taloissa, esim. Aaprahami.

Ulkopuolinen hahmo

Rakennukset tehtiin hirrestä kuten aikaisemmin. Perustuksissa käytettiin hakattuja graniittilohkareita. Kivityö oli kallista, joten osa rakennuksista perustettiin vielä luonnonkivien päälle.

Kuva 23. Aaprahamin talon päärakennus.

Kuva 24. Aaprahamin talo kujalta päin.

Asuinrakennukset olivat suorakaiteen muotoisia, kuisteja oli yksi tai kaksi pihan puolella. Katteena oli satulakatto, kateaineena käytettiin vielä yleisesti pärettä.

Rakennuksiin saatiin vaikutteita Suursaaresta, esim. Kantolassa ja Vilho Suomalaisella. Suursaaren tyyliin kuistiosa tehtiin korkeaksi siten, että katto yhtyi päämassan kattoon kuva 25. Kattoikkunoita alettiin käyttää lappeilla, esim. Kantola ja Merisalo. Samoihin aikoihin tehtiin pitkälle lappeelle taite, näin saatiin valoa vinttikerrokseen, esim. Kantola (kuva 26).

Rakennukset olivat pääasiassa yksikerroksisia. Vintti tehtiin aiempaa korkeammaksi, joten sinne on myöhemmin voitu rakentaa huoneita, esim. Kantola.

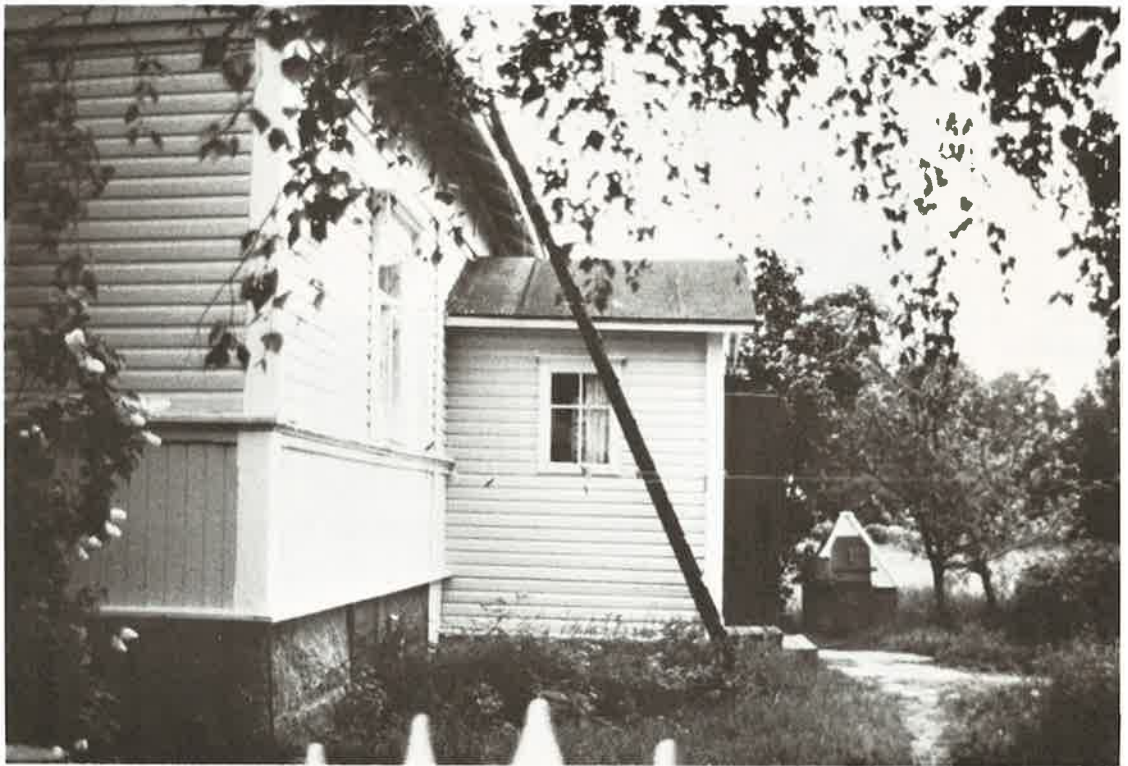
Ikkunat olivat useimmiten kolmijakoiset, esim. Hedin ja Kantola (kuva 26). Kolmijakoiset ikkunat saatettiin jakaa listoilla kuusiruutuisiksi esim. Merisalo ja koulu. Aaprahamin talossa on Kaunissaaren komeimmat ja koristeellisimmat ikkunoiden vuorilaudat ja lasikuistit.

Kuva 25. Vilho Suomalaisen talon pihapiiriä.

Kuva 26. Oikealla Hedin, vasemmalla Kantola.

Kuva 27. Hedinin sisäänkäynti.

Kuva 28. Kantolan talon sali

Kuva 29. Hedinin piharakennus.

Kuva 30. Pekon talon päärakennus.

③ 1920-LUVULLA RAKENNETUT TALOT

Tämän ajan rakennukset erottuvat jo selvemmin vanhemmista rakennuksista. Uusina piirteinä ovat kaksikerroksisuus ja mansardikatto. Vanhoja asuinrakennuksia purettiin talojen jakautuessa. Tällöin tehtiin tilan osille uudet asuinrakennukset, esim. Juanaa.

Pihajärjestelyt

Rakennukset soviteltiin tonteille kuten aikaisemminkin. Usein piholla oli sekä kantatalon talousrakennuksia että uudempia talousrakennuksia rinnan.

Pohjamuoto

Pohjamuoto säilyi suorakaiteen muotoisena, joskin enemmän neliömäiseksi muuttuneena. Kuistit saatettiin rakentaa talon molemmin puolin, esim. Juanaa, tai perinteisesti pihanpuolelle. Päärakennukset tehtiin puolitoistakerroksisiksi, jolloin saatiin huoneita myös yläkertaan.

Ulkoinen hahmo

Päärakennukset tehtiin pääasiassa hirrestä, lautarakenteiset piharakennukset alkoivat yleistyä. Perustukset tehtiin vielä hakatuista graniittilohkareista.

Yläkerran rakentaminen vaikutti rakennusten ulkonäköön huomattavasti. Katto tehtiin satulakattona tai mansardkattona, mikä paransi yläkerran tiloja, esim. Pekko.

Päärakennusten sokkeliin alettiin tehdä kellareita, joihin johti ovi ulkoa. Aikaisemmin rossipohjan alle kaivettuihin kellareihin johti luukku tai useampi suoraan huoneiden lattiasta. Ulkoa johtava ovi lisäsi rakennusten kivijalan korkeutta ja aiheutti portaita sisäänkäyntiin, esim. Pekko.

Kuva 31. Kajanderin talon päärakennus.

Kuisteista tehtiin hieman aiempaa tilavampia ja valoisampia (kuva 31).

Ikkunat olivat pieniruutuisia ja koristeellisia, yläosat usein tiheämpiä jakoisia.

Väriytyksenä päärakennuksissa käytettiin vaaleita sävyjä, esim. keltaista ja vaaleanvihreätä. Vuorilaudat maalattiin valkoisella tai tumman vihreällä.

Ikkunat olivat suhteiltaan kuten aikaisemmin, jako muuttui, esim. Pekko. Alaosa on kuten kuusiruutuisissa, kaksi ylintä ruutua on jaettu kahdeksaan osaan. Veli Kajanderin talossa ikkunat ovat muuttuneet neliömäisemmiksi ja ikkunoiden ylärivi tiheämmin jaettu kuin alaosa (kuva 31).

④ 1930- 1950-LUKUJEN AIKANA RAKENNETUT TALOT

Saaren rakentamisessa oli välillä hiljaisempi kausi, mutta sodan jälkeen on rakennettu useita taloja. Tynilä jaettiin, toinen poika aloitti uuden talon rakentamisen jo 1930-luvulla toisen asuessa vanhaa taloa. Sodan jälkeen vanha talo purettiin ja uusi päärakennus rakennettiin hieman eri paikkaan. Vanhat talousrakennukset jaettiin ja molemmat rakensivat itselleen uusia tarpeellisia talousrakennuksia (kuvat 32, 33).

Kuva 32. Viljo Tynin päärakennus aloitettu 1930-luvulla.

Pihajärjestelyt

Rakennusten sijoittelussa ei enää huomioitu yhtä tarkkaan pihan suojaamista tuulilta esim. Veikko ja Viljo Tynin uudisrakennukset. Ajan rakentamiselle tyypillisesti kuisti käännettiin aurinkoon päin. Talousrakennukset kiersivät aidattua pihamaata kuten aikaisemminkin.

Vene- ja verkkovajat ovat säilyttäneet muotonsa, värinsä ja sijaintinsa ilman suurempia muutoksia.

Pohjamuoto

Kaunissaareissa otettiin käyttöön jälleenrakentamisessa käytetyt rakennusten pohjatyypit. Rakennukset ovat pääasiassa puolitois-
takerroksisia.

Kuva 33. Veikko Tynin päärakennus. Rakennettu 1940-luvulla.

Kuva 34. Piharakennusten rakentamistapa säilyi ennallaan.

Ulkoinen hahmo

Ulkoisessa hahmossa ei ole enää merkkejä perinteisestä saaristolaisesta talosta. Rakennusmassat on omaksuttu suoraan jälleenrakentamiskauden tyypistöstä. Pihalle aukeavan kuistin katolle saatiin rakentaa parveke. Katto oli yleensä satulakatto ja katteena huopa.

Ulkovuorina oli suomivuori koristeena yksinkertaiset vuorilistat. Sokkelit tehtiin betonista ja runko laudasta. Väritys vaihteli aikaisempaa runsaammin. Käytettiin kaikkia saatavissa olevia värisävyjä. Piharakennukset säilyivät pääasiassa punamullattuina valkoisin vuorilistoin tai käsittelemättömän puun värisinä (kuva 34).

Ikkunoiden muoto ja malli muuttuivat kokonaan. Puusepänteollisuuden kehittämät tuuletusikkunalliset ikkunat tulivat myös kaunissaarelaisen rakentamiseen.

⑤ 1960-LUVULLA JA SEN JÄLKEEN RAKENNETUT TALOT

Tässä vaiheessa rakentamisessa on tapahtunut suurimmat muutokset aikaisempiin aikoihin verrattuna. Perinteisesti Kaunissaareissa on rakennettu talviasuttavia rakennuksia talousrakennuksineen ja pihapiireineen ympärivuotiseen käyttöön. Tässä vaiheessa uudisrakentaminen suuntautui loma-asuntoihin, joita käytetään pääasiassa osa vuodesta.

Pihajärjestelyt

Päärakennus sijoitetaan siten, että näkymä maisemaan tai päivänpuolelle on mahdollisimman hyvä. Sauna rakennetaan rannan tuntumaan ja esim. liiteri reunustamaan pihapiiriä. Rakennuspaikoista on osa aidattu. Pihat erottuvat perinteisistä saaristolaispihoista usein istuttamattomina ja luonteeltaan erilaisina. Vapaa-ajan-asunnot on mieluummin rakennettu rannan läheisyyteen mahdollisimman rauhalliselle paikalle.

Pohjamuoto

Vapaa-ajan-asuntojen pohjat poikkeavat aikaisemmasta kokonsa puolesta. Pieneen rakennukseen sijoitetaan suuri ja avoin kuisti, joka hallitsee koko rakennusta (kuva 39). Pohja on suorakaiteen muotoinen ja kuisti siihen liitetty tai kuisti on upotettu suorakaiteen muotoisen satulakaton alle.

Ulkoinen hahmo

Asuinrakennusta ja talousrakennuksia kattaa usein loiva satulakatto, jonka katteena on huopa tai pelti. Kuisti on perinteisestä

Kuva 35. Toivo Korppaksen talo, päärakennus rakennettu 1910-luvulla, peruskorjattu 1970-luvulla.

Kuva 36. Toivo Korppaksen talon pihapiiriä kujalta päin.

Kuva 37. Mäkelän vanha navetta, nykyisin loma-asunto.

Kuva 38. Laakson loma-asunto.

Kuva 39. Kiiskin pihapiiriä.

Kuva 40. Loma-asunnon aitta, Korppas.

itsenäisestä kuistista poiketen tehty päämassan kanssa saman lappeen alle. Jatketut lappeet eivät ole aikaisemmin kuuluneet saaristolle tyypilliseen rakentamiseen.

Ulkovuoraus vaihtelee, useimmiten on käytetty suomivuoria sekä vuorilautoja ovissa ja ikkunoissa. Väritys vaihtelee runsaasti. Jakson alkuvaiheessa vaaleat ja tummat ruskeat olivat suosittuja, mutta nyt on alettu jälleen käyttää punamullan punaista ja keltaisen sävyjä valkoisilla vuorilistoilla somistettuna.

Ikkunoissa on runsaasti erilaisia tyypejä. Useimmiten on käytetty tuuletusikkunallista vakiomallia ruskeaksi kyllästettynä. Joissakin rakennuksissa ikkunoihin on asennettu jakorimat ruudutukseksi.

Piharakennuksissa perinteiset kapearunkoiset, pohjaltaan suorakaiteen muotoiset ovat säilyneet paremmin. Liiterit, aitat ja muut vajat ovat kapearunkoisia, satulakattoisia ja punamullattuja. Sellaisina ne sopeutuvat hyvin vanhan kylän maisemaan (kuva 41).

3.22 Loma-asutus kylän ulkopuolella

Kaunissaaren kylän pohjoispuolelle on rakennettu loma-asutusta. Rakentaminen on sijoittunut pääasiassa rannoille ja niittyjen läheisyyteen. Asutus on syntynyt ensisijaisesti perintönä saaduille rakennuspaikoille. Näistä loma-asunnoista on suurin osa saarelaisten jälkeläisten hallussa.

Loma-asunnot vaihtelevat rakennustavaltaan. Runko on tehty hirrestä tai laudasta. Hirsirakennukset ovat vuoraamattomia, runkorakenteisissa ulkuvuorina on käytetty suomivuoria tai lomalautaa.

Vallitsevina piirteinä loma-asuntojen rakentamisessa ovat suurehko kuisti valoon tai maisemaan päin, loiva kattokaltevuus ja suuret ikkunat kuistille päin. Osa rakennuspaikoista on aidattu riukuaidalla.

3.23 Teknisen huollon ja liikenteen verkostot

Sähkö

Sähkö vedettiin Kaunissaareen 1982. Sähkönsaaminen saareen helpotti huomattavasti ympärivuotista asumista.

Puhelin

Puhelinyhteys Kaunissaareen tuli jo 1920-luvun alussa. Alunperin kaunissaarelaiset perustivat oman puhelinosuuskunnan, 1950-luvulla osuuskunta siirtyi valtion hallintaan.

Kulkuväylät kyläalueella

Kyläalueella jalankulku- ja pyöräliikennettä välittävät aikojen kuluessa syntyneet kujat (kuva 41). Kujat kulkevat yksityisten tilojen alueella, kujia on merkitty viimeisimmissä maanjakotoimiuksissa rasitteiksi tiloille, esim. Verkkoniemi. Kujat muodostavat viehättäviä ympäristöjä. Kujien muodostumiseen ovat vaikuttaneet kujien varteen sijoitetut rakennukset ja pihapiirien aitaaminen. Oman tärkeän osansa muodostaa aikojen kuluessa muotoutunut kasvillisuus kujien varsilla, esim. puusto Pienkylän kujalla ja itä-länsisuunnassa kylän pohjoisreunalla kulkevalla kujalla (kuva 42).

Kujien muotoutumiseen on vaikuttanut niiden käyttö. Kaunissaareissa on aikaisemmin pidetty karjaa. Karjan annettiin kuljeskella vapaasti kujilla ja pihat suojattiin aidoilla. Aidoista tehtiin riittävän korkeita suojaamaan kasvimaita ja muita istutuksia karjalta (kuva 43).

Nykyisin Kaunissaareissa ei ole karjaa, joten perinteinen aitamistarve on loppunut. Aitoja korjattaessa on niistä tehty riukuaitoja vanhojen säleaitojen tilalle.

Kuva 41. Pienlahden rantakujaa.

Kuva 42. Itä-länsisuuntainen kuja kylän pohjoispuolelta.

Kuva 43. Suurkylän kujaa Pekon kohdalla, taustalla Mäkelän talo.

Kulkuväylät muualla saarella

Kylän ja saaren muiden osien välille on muotoutunut tiestö. Tärkeimpiä yhteyksiä ovat traktoritie kylältä retkeily- ja telttailualueelle sekä Pohjaspäähän. Kävelymahdollisuus on polkua pitkin ympäri saaren. Vanha polunpaikka on osittain käytössä osittain jäänyt rakennuspaikkojen alle ja osin vajonnut korkean veden aikana.

Kaikille loma-asunnoille johtaa pääväyliltä haarautuva polku.

Kuva 44. Pienlahden satamaa

Satamaranta

Kaunissaaren liikenteen pääreitti kulkee väylää pitkin Pienlahdelta itään. Toinen reitti lähtee länsisuuntaan. Pienlahden ja Suurlahden satamien ohella Kaunissaarella ei ole luontaisia satamapaikkoja.

3.24 Virkistysalueet

Saarella on opastettu retkeily- ja telttailualue, joka on avoinna ympäri vuoden. Pyhtään kunta omistaa alueen ja on rakentanut keittokatoksen ja kaivon. Kunta huolehtii myös jätteen poistuksesta alueelta.

Kuva 45. Suurlahden rantaa kylän puolelta.

Kuva 46. Venevajoja Suurlahden rannalla.

3.25 Palvelut, yhdyskuntatekninen huolto

Koulu

Kaunissaaren vanha koulu on nykyisin kunnan omistuksessa. Kaunissaarelaiset voivat käyttää sitä kokoontumistilanaan esim. Kaunissaaripäivien aikaan. Koululla pidetään leirejä ja erilaisia tilaisuuksia (kuva 47).

Posti

Postiasema sijaitsee Verkkoniemessä, oikealla puolella satamaan mentäessä.

Posti tuodaan saarelle kesäaikaan ja avovesikaudella kolme kertaa viikossa. Postiasema on avoin vuorokauden ympäri. Saarelaiset käyvät itse noutamassa postinsa. Talviaikana (jäiden aikaan) postin ja ruokatarvikkeita saarelaisille toimittaa Merenkulkuhallituksen alus Suunta kerran viikossa.

Puhelin

Pienlahden sataman läheisyydessä on Kotkan Puhelinyhdistyksen puhelinkioski yleisön käyttöön. Pienkylän kujalta pohjoiseen sijaitsee toinen yleisöpuhelin (kuva 48).

Kuva 47. Kaunissaaren koulu

Ravintola ja kioski

Kaunissaaressa toimii 157 paikkainen ravintola ja kioski. Ravintola ja kioski sijaitsevat Verkkoniemen läheisyydessä, Pienkylän kujan länsipuolella.

Kymenlaakson matkailijayhdistys perusti retkeilymajan, joka valmistui vuonna 1956. Maja rakennettiin Jaakkolan talon maille, mistä rappeutunut päärakennus purettiin. Alkuperäisen retkeilymajan lisäksi rakennettiin ravintolarakennus vuonna 1969.

Nykyisin vanhassa retkeilymajassa toimii kioski, josta saa ostaa virvokkeita pihalla nautittavaksi ja elintarvikkeita. Ravintola toimii A-oikeuksin. Ravintola ja kioski ovat auki toukokuun loppupuolelta syyskuun alkupuolelle.

Liikenne Kaunissaareen

Vuorovene liikennöi Kotka - Kaunissaari välillä: 1.5 - 30.12.1987 avovesikaudella. Vuoroja oli runsaimmin 29.5. - 16.8.1987. Vuorojen kokonaismäärä on n. 360 ja matkustajamäärä n. 11 500, josta tilausliikenteen osuus on n. 1 700.

Pyhtää-Kaunissaari välillä vuorovene kulki 9.6.-13.8.1987. Kirkonkylästä oli 20 vuoroa ja 500 matkustajaa sekä Lökörestä 7 vuoroa ja n. 120 matkustajaa. Tilausliikennettä Pyhtään suunnasta

Kuva 48. Pienlahden sataman rantaa, aittoja ja puhelinkoppi.

oli 25 vuoroa, n. 920 matkustajaa sekä Loviisan suunnasta 2 vuoroa ja n. 110 matkustajaa. Vuoden 1987 matkustajamääriin on vaikuttanut huono sää usean kymmenen prosentin vähennyksenä.

Pyhtään kunnan tekemän sataman liikennelaskennan 10-15.7.1984 mukaan satamassa kävi keskimäärin 34,8 vierasvenettä päivässä, joista vuoroliikenteen veneitä 4,5. Kaunissaarelaisia kävi keskimäärin 2,5 venettä päivässä. Vuoroliikenteen veneissä liikkui keskim. 165 henkilöä päivässä ja muissa veneissä 102,8.

Talvikaudella yhteyttä mantereelle hoitaa Merenkulkuhallituksen alus Suunta. Yhteys on kerran viikossa Pohjaspäähän, mihin Suunta tuo esim. postin, elintarvikkeita ja lääkkeitä.

Talvikaudella Kaunissaaren pohjoispuolella kulkeva avoin laivaväylä estää jäätä pitkin liikkumisen saaren ja mantereen välillä.

Hautausmaa-alue

1900-luvun alussa kaunissaarelaiset rakensivat Aaprahamin talon lahjoittamalle maalle, saaren itärannalle hautausmaan. Hautausmaa otettiin käyttöön 1912. Saarelaiset hoitavat itse hautausmaan ylläpidon.

Alue on 0,15 ha ja aidattu valkoiseksi maalatulla puu-säleaidalla.

Yhteiskäytössä olevat alueet

Kaunissaaren pohjoispäässä sijaitsee valtion hallussa oleva alue, 3,14 ha. Pohjoisimmassa niemessä sijaitsee majakka. Majakan läheisyydessä on vaja, jota talvisin avoimna olevan väylän ylläpidot ovat aikaisemmin käyttäneet suojapaikkanaan.

Pohjoispään alueelta on kaikilla saaren asukkailla rasiteoikeus hiekanottoon kotitarvekäyttöön. Tuuli ja vesi muotoilevat niemen vähäisten hiekkamäärien ottamisen jäljiltä.

Kyläalueen itärannalla on merkitty yhteiseksi satamapaikka, pinta-alaltaan 0,12 ha. Alueella on talojen venevajoja ja laitureita.

Jätehuolto

Kaunissaaren satamarannassa on kunnan järjestämä jätteiden keräilypaikka, minkä tyhjennyksen kunta hoitaa. Saarella liikkuville veneilijöille ja retkeilijöille on kunta rakentanut WC:t naisille ja miehille Pienlahden sataman läheisyyteen.

Merennarvoille kuljettamien jätteiden siivoamisesta ovat saarelaiset pääosin huolehtineet itse.

3.26 Johtopäätökset ja suositukset suunnittelua varten

Ympäristönhoidon perusteena on nykytilan säilyttäminen, seuraavissa kohteissa, jotka on esitetty kartalla 7:

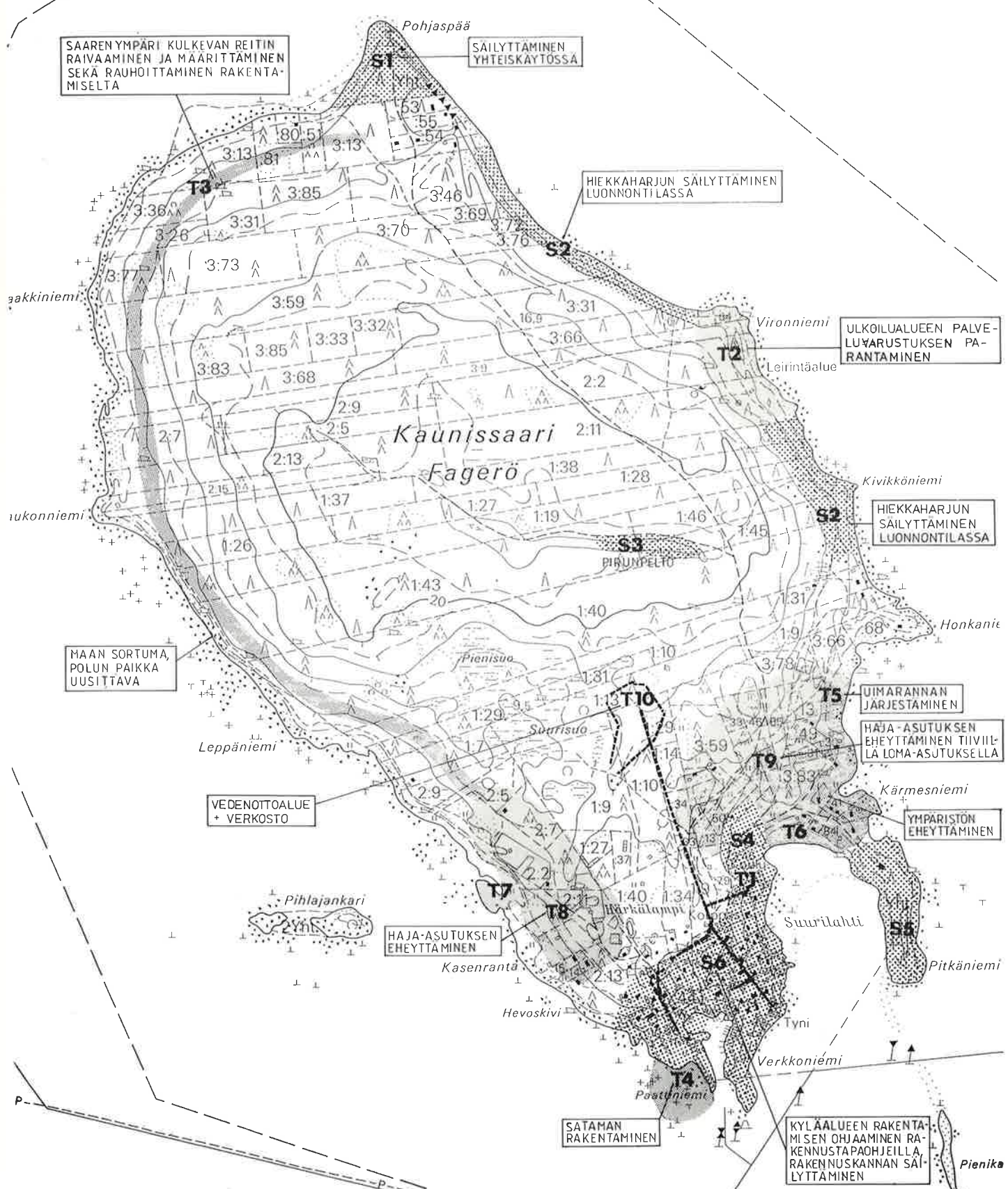
- S1 Pohjaspään alue
Ympäristö säilytetään yhteiskäytössä.
- S2 Harjujen suojeluohjelmaan kuuluva hiekkaharjualue säilytetään rakentamattomilta osiltaan luonnontilassa.
- S3 Pirunpelto
Jääkautinen rantatöyräs, jolle on rakennettu varastorakennus. Rakennus tulee poistaa ja jäljet siistiä. Alue ei ole sopiva rakentamiselle.
- S4 Katajaniitty
Koulun pohjoispuolella oleva vanha laidunniitty katajineen muodostaa omaperäisen kokonaisuuden. Niitty ei ole enää laidunkäytössä ja on vähitellen metsittymässä. Niityn säilyminen vaatii hoitoa.
- S5 Pitkäniemi
Niemi on osa suojeluohjelmaan kuuluvaa harjua. Luonto on huonosti kulutusta kestävä. Puusto on erityisen kaunis. Niemi tulee säilyttää nykyisellään.
- S6 Kyläalue
Vanhan kalastajakylän luonne ja tyypilliset piirteet tulee säilyttää. Uudis- ja korjausrakentaminen ohjataan rakennustapaohjeilla.

Ympäristönhoidon perusteena on nykytilan parantaminen seuraavissa kohteissa, jotka on esitetty kartalla 7:

- T1 Koulun pihapiiri
Koulu on nykyisin talvisin tyhjillään. Rakennukset tarvitsevat korjausta. Rakennukset ja pihapiiri tulisi kunnostaa.
- T2 Leirintäalue
Rakenteet tulee kunnostaa ja opasteet tehdä selvemmiksi.
- T3 Saaren ympäri kulkevat polut tulee yhdistää reitiksi.
- T4 Satama ja sen ympäristö
Satama-alueelle tulee rakentaa vierasvenepaikat ja lisäpaikkoja loma-asukkaille sekä osoittaa lisätilaa yhteysliikenteelle Pienlahden ulkopuolelle. Huoltotoiminnot tulee myös järjestää. Kaunissaaren läntinen väylä tulee merkitä paremmin ja Pitkäniemen eteläkärjen kohdalla väylää tulee ruopata.

- T5 Uimarannan järjestäminen
Uimaranta palvelee sisämaanrakennuspaikkojen loma-asukkaiden lisäksi saarella olevia matkailijoita.
- T6 Uimarannan järjestäminen
Uimaranta palvelee pääasiassa alueen sisämaanrakennuspaikkoja.
- T7 Uimarannan järjestäminen
Uimaranta palvelee pääasiassa alueen sisämaanrakennuspaikkoja.
- T8 Alue kylän luoteispuolella.
Alue tulee eheyttää yhtenäiseksi loma-asutusryhmäksi.
- T9 Alue kylän koillispuolella.
Alue tulee eheyttää tiiviiksi loma-asutukseksi.
- T10 Vedenottoalue + jakeluverkosto
Puhdas juomavesi tulee järjestää saaren asukkaiden saataville.

1:2:3:

YMPÄRISTÖN NYKYTILA JA PARANNUSEHDOTUKSET

4. TAVOITTEET

4.1 Yleistavoitteet

Kaunissaari-julkilausuman 1985, rakentamiseen liittyviä tavoitteita:

- Kaunissaaren kylään tapahtuva uudisrakentaminen on myönteistä saariston säilyttämiseksi elävänä ja asuttuna.
- Kyläalueen tiivistäminen ja kyläalueesta erillisen tiiviin rakentamisen alueen käyttöönotto on suositeltavampaa kuin kyläalueen laajeneminen perinteistä rakennetta jatkamalla.
- Uuden tiiviin rakentamisalueen käyttöönotto edellyttää vähintään osayleiskaavaa, mieluummin detaljikaavatasoista ohjausta.
- "Rakentamisen yksityiskohtaisessa ohjaamisessa ei ole tavoiteltavaa luoda liian kaavamaista mallia ns. oikeasta tyylistä, materiaaleista ja rakennuksen yksityiskohdista vaan rakennuskannan inventoinnin tulee antaa keskustelupohja rakentajan ja viranomaisten välillä. Näin päästään tarkastavasta jälkikäteisohjauksesta avustavaan etukäteisohjaukseen. Tällöin perinnetieto ja olosuhteiden sekä luonnontuntemus auttavat oikeantyyppisiin valintoihin."

Kaunissaari-julkilausuman 1985, elinkeinopoliittisia tavoitteita:

- "pysyttää saariston vakituinen asutus ja lisätä vakinaista sekä väliaikaista asutusta saaristossa,
- pysyttää ja lisätä saariston ammatissa toimivan väestön osuutta saariston väestöstä,
- pysyttää ja lisätä saariston työpaikkoja,
- saada saariston elinkeinorakenne monipuolisemmaksi,
- pyrittävä käyttämään saariston olemassa olevia rakenteita (maa, vesi, rakennukset ym.) siten, että mm. suojelutarpeet otetaan riittävästi huomioon,
- pyrittävä saamaan saaristo ja saaristolaiset taloudellisesti riippumattomiksi eli pyrittävä saariston elinkeinoelämän sen asteiseen tehokkuuteen, että yhteiskunnan taloudellinen tuki voidaan ennen pitkää vähentää minimiin ja
- pyrittävä vaalimaan saaristolaiskulttuuria."

4.2 Kaunissaarta koskevien suunnitelmien tavoitteet

- Kymenlaakson seutukaavaliitto, 1. vaihekaava:
Virkistys-, luonnonsuojelu- ja monikäyttöalueet.
Suunnitelmassa on esitetty Kaunissaaren alueen eteläosa tiiviille loma-asutukselle, itäranta virkistykselle ja keskiosa sekä länsiranta maa- ja metsätalousaluetta.
(Kaava vahvistettu)
- Kymenlaakson seutukaavaliitto, 1982
Loma-asutuksen mitoitustavoitteet
(Liittovaltuuston hyväksymä)
Kaunissaaren, Ristisaaren, Pitkäviirin ja Mustaviirin muodostamalle osa-alueelle 01 on merkitty omarantaisia loma-asuntoja enintään 50 kpl.
- Kymenlaakson seutukaavaliitto, 1986
Maa-ainesten suojelu- ja ottoalueet sekä seutukaavan muutokset
Suunnitelmassa on esitetty Kaunissaaren itärannalla kulkeva hiekkaharju suojelualueeksi. Harju kulkee saaren pohjoispäästä Pitkäniemeen ja jatkuu Kaunissaaren eteläpuolella olevaan Ristisaareen.
(Kaava alistettu vahvistettavaksi)

Harjualueen käytöstä on sanottu:

Osa-alueen suunnittelussa ja toteutuksessa on pääasiallisen maankäyttömuodon ohella otettava huomioon osa-alueen perusteissa esitetyt harjujen suojeluarvot ja niiden säilyminen.

Osa-alueelle kohdistuvista maa-aineslupahakemuksista on pyydetty seutukaavaliiton lausunto.

Osa-alue 3901, Pyhtään Kaunissaaren harjualue:
Rakennettaessa alueelle tulee maiseman kannalta arat harjunie- met ja -kannakset sekä arvokkaat kasvillisuuden alueet jättää vapaaksi. Rakennukset tulee lisäksi sijoittaa riittävän etäälle rantaviivasta (RakL 135).

Osa-alue 1602, Pyhtään Kaunissaaren metsäalue, suositus:
Ranta-alueilla n. 100 m etäisyydelle rantaviivasta, tulisi puuston käsittelyssä noudattaa maisema- ja puistometsänhoidon periaatteita.

- Pyhtään kunta, Rantayleiskaava 1977

Kaunissaaren eteläosa on tiiviin loma-asutuksen aluetta kuten seutukaavaliiton suunnitelmissakin. Itäranta on merkitty matkailua ja leirintää varten varatuksi maa-alueeksi, missä tähän tarkoitukseen rakentaminen on sallittua. Pohjoiskärki on merkitty yhteiseksi alueeksi ja sen läheisyyteen loma-asutukselle vähäinen alue. Saaren keskiosa ja länsiranta on maa- ja metsätalousaluetta, jolla on virkistysarvoa.

Aluekohtainen suositus Kaunissaarelle:

Eteläosa saarta on tarkoitettu kaavoitettavaksi siten, että nykyinen kylä säilyy ennallaan ja kauemmas saaren sisäosaan muodostetaan yhteisrantaista taajaa loma-asutusta. Itärannalle matkailu ja leirintä ohjattaisiin nykyisen leirintäalueen kohdalle varattuun laajennukseen ja järjestettäisiin valvotuksi.

- Valtakunnallinen harjajensuojeluohjelma

Ohjelman tavoitteen on säilyttää edustavat näytteet maamme arvokkaimmasta harjaluonnosta. Valinnassa on otettu huomioon myös harjaluonnon alueellinen vaihtelu. Kaunissaari edustaa geologisesti nuorta, merellistä harjaluontoa. Harjuaalue käsittää saaren itäiset osat.

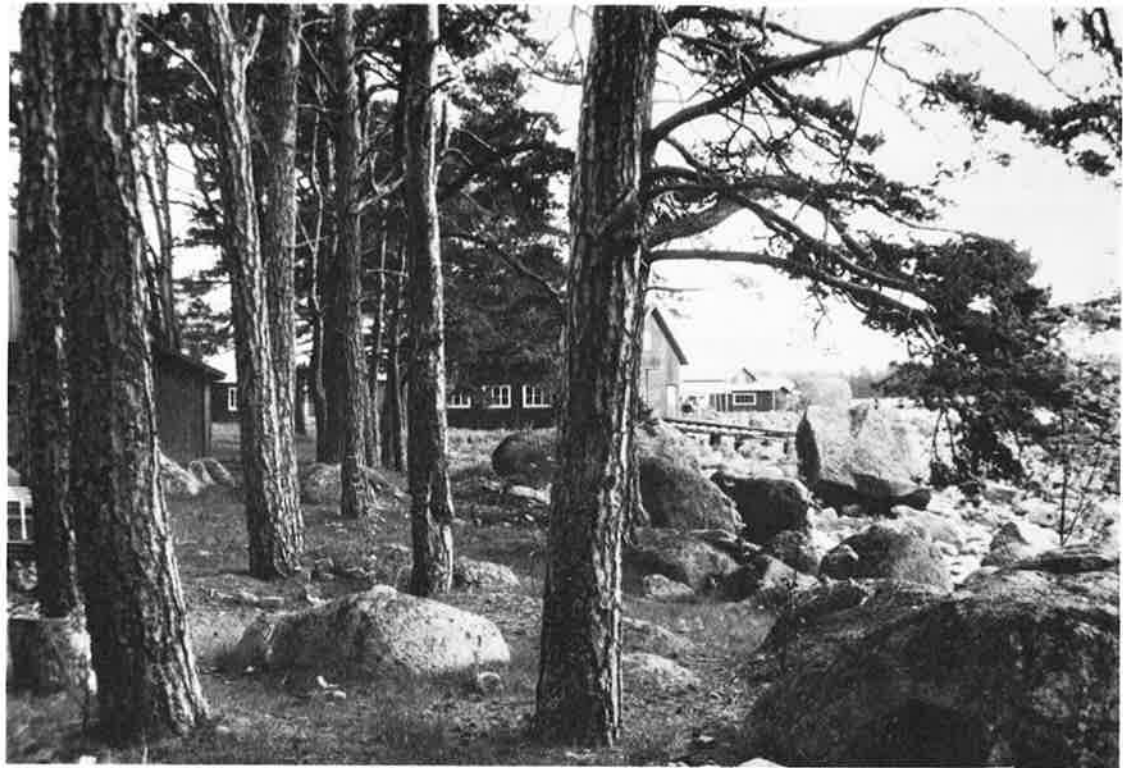
- Itäisen Suomenlahden kansallispuisto

Tavoitteena on suojella itäisen Suomenlahden ulkosaaristovyöhyke luonnon muuttamiselta. Erityisinä tavoitteina täällä ovat merilinnuston ja harmaahylkeen suojelu. Suojelutavoitteiden lisäksi tiettyjä kansallispuiston osia kehitetään veneily- ja opetuskohteina. Kaunissaari on eräs kansallispuistoa varten kehitettävistä opastuspaikoista. Se keskittyy kertomaan luontaiselinkeinoista ja ihmisen sopeutumisesta saaristoluontoon.

4.3 Maisemanhoitosuunnitelman tavoitteet

Maisemanhoitosuunnitelman tavoitteena on säilyttää Kaunissaaren maiseman peruspiirteet ehjinä.

- Rakentaminen keskittyy kyläalueelle ja sen läheisille yhteisranta-alueille laajennusalueille.
- Itärannan harjuaalue säilyy mahdollisimman suurelta osin luontotilassa.
- Länsirannan maisema säilyy vähäisestä uudisrakentamisesta huolimatta entisellään.
- Rantojen luonteen säilyttäminen tulee huomioida myös saaren keskiosan alueiden hyödyntämisessä.

Kuva 49. Verkkoniemen luontoa

5. MAISEMANHOITOSUUNNITELMA JA SEN PERUSTELUT

5.1 Yleisperustelu ja -kuvaus

Kaunissaaren elinkeinorakenne on muuttunut viime vuosikymmenien aikana perinteisestä kalastajayhteisöstä eläkeläis- ja loma-asukkaiden yhteisöksi. Samanaikaisesti uudisrakentamisen luonne on muuttunut. Rakentamisen ohjausta tarvitaan, ettei perinteinen, maisemallisesti arvokas kyläalue muuttaisi luonnettaan.

Kyläalueen ulkopuolella vuosittainen uudisrakennusten määrä on n. 3 loma-asuntoa vuodessa. Alue alkaa olla niin rakennettu, että lisärakentaminen muodostaa monin paikoin tiivistä loma-asutusta, joka kaipaa maankäytön suunnittelua. Kaunissaari on ympäristönä asukkaiden ohella myös matkailijoiden käytössä. Saaren rakentamisen ohjauksessa tulee huomioida myös yleisempi mielenkiinto saaren luontoa kohtaan. Maisemanhoitosuunnitelma perustuu laajempialaisten suunnitelmien ja Kaunissaari-seminaarin julkilausuman tavoitteisiin.

Kaunissaaren maisemanhoitosuunnitelma sisältää ympäristösuunnitelman, luonnonhoitosuunnitelman ja rakennustapaohjeistoa rakennetuille alueille.

Ympäristösuunnitelma on laadittu kyläalueelle ja sen laajennusalueille 1:5 000 kartta 8. Saaren muille osille suunnitelma on 1:15 000 kartta 9.

Kuva 50. Toivo Korppaksen saunan peruskorjaus.

Ympäristösuunnitelman havainnekuva 1:5000 on kartalla 10. Kartat 8, 9 ja 10 ovat luvun 5 lopussa.

5.2 Kokonaismitoitus

Saaren pinta-ala		410,8 ha
Suunnitelmassa varatut alueet:		
A-1	Asuinrakennusten alue	4,00 ha
A-1/s	Säilytettävä asuinrakennusten alue	5,11 "
RS/s	Rantatoimintojen alue, jolla ympäristö on säilytettävä	1,82 "
RA-1	Loma-asuntojen alue, tiivistä loma-asutusta	22,00 "
RA-2	Loma-asuntojen alue	31,99 "
RT	Retkeily- ja telttailualue	8,74 "
EH	Hautausmaa-alue	0,15 "
ET	Yhdyskuntateknistä huoltoa palvelevien rakennusten ja laitosten alue	4,30 "
YL	Julkisten lähipalvelujen alue	0,12 "
KL	Lähipalvelujen alue	0,62 "
LV-1	Yleiskäyttöön tarkoitettu venevalkama-alue	0,48 "
LV-2	Yksityinen venevalkama-alue	2,06 "
VSL	Luonnontilaisena säilytettävä alue	14,26 "

RAKENNUSPAIKAT

Kyläalue

Rakennetut rakennuspaikat	35 kpl	
(Näistä alunperin loma-asunnoiksi rakennettuja 9 kpl)		
Koulu, ravintola	2 kpl	
Suunnitellut uudet rakennuspaikat	11 kpl	
Yhteensä		48 kpl

Tiiviin loma-asutuksen alueet

Rakennettuja rakennuspaikkoja	40 kpl	
(sisältää Pitkäniemessä olevan loma-asunnon ja muuntamoaseman)		
Suunnitellut uudet rakennuspaikat	24 kpl	
Yhteensä		64 kpl

Saaren muut osat

Rakennettuja rakennuspaikkoja	18 kpl	
Suunnitellut, uudet rakennuspaikat	5 kpl	
Yhteensä		<u>23 kpl</u>

Kaikki yhteensä 135 kpl

Rakennettuja rakennuspaikkoja on 95 kpl ja suunniteltuja uusia rakennuspaikkoja 40 kpl, jolloin saadaan saarelle yhteensä 135 paikkaa.

Saarelle jo rakennettuja loma-asuntoja on (kyläalueen vanha asutus pois lukien) yhteensä 66, joista omarantaisia on 44 ja sisämaarakennuksia 22. Suunnitelmassa on esitetty 5 omarantaista ja 35 sisämaarakennuspaikkaa.

Kymenlaakson seutukaavaliiton loma-asuntomitoituksessa alueelle on suositeltu 50 loma-asuntoa. Jos kokonaisrantakilometrit 11,8 km kerrotaan viidellä, saadaan laskennalliseksi luvuksi 59 kpl.

Omarantaisten rakennuspaikkojen ja sisämaanrakennuspaikkojen suhtena on käytetty yhden suhde kolmeen.

Talvella 1987 todettu teoreettinen rakennusoikeus oli 51,33 omarantaista rakennuspaikkaa (sisämaarakennuspaikat $22/3 = 7,33$ + omarantaiset rakennuspaikat 44). Teoreettinen uusien omarantaisten rakennuspaikkojen määrä on 16,66 (sisämaarakennuspaikat $35/3 = 11,66$ + omarantaiset rakennuspaikat 5). Yhteensä Kaunissaaren teoreettisten omarantaisten rakennuspaikkojen määrä on 68 kpl.

5.3 Luonnonympäristön hoitosuositukset

Lähtökohtana maankäytön suosituksille on tavoite pitää Kaunissaari asuttuna ja virkistyskäyttöön sopivana saarena, mutta myös saaristolunnon tyypillisenä edustajana.

5.31 Peruselementit

Koko saaren peruselementtinä ovat **m e t s ä t**. Tavoitteena on niiden aseman turvaaminen. Samalla voi tehostaa niiden mahdollisuuksia moninaiskäytölle sekä maisemallista merkitystä. Tutkimusajankohtana saarelta saattoi tavata muotoja avohakkuualoista (kuva 51) läpituunkemattomiin tihekköihin, mutta saaren harjuluonteesta johtuen valoisat mäntykankaat ovat vallitsevina.

Erilaiset **m e t s ä n h o i t o t o i m e t** tulisi suunnitella lähtötavoitteen mukaisesti. Saarikohde eroaa sisämaakohteista metsänhoidollisten erikoisvaatimusten johdosta. Tällaisina vaatimuksina voi pitää:

- a) Laajoja avohakkuuta tulee välttää. Saarella niillä on drastinen vaikutus rajattuun maisemaan ja syntyvä tuulivaikutus uhkaa alueen loppuosaa kohtuuttomasti. Jos avohakkuuseen päädytään, se tulisi suorittaa kaistoittain ja rytmittää kaistaleet ajallisesti toisiinsa niin, ettei jyrkkiä hakkuurajoja synny.

Hakkuuta ei tule ulottaa rantaan asti, vaan rantamaisema turvataan suojavyöhykkeellä, jonka leveys voisi olla 10-20 m metsätyypistä riippuen. Harva mäntymetsä vaatii leveämmän suojavyöhykkeen.

- b) Puunkorjuussa on noudatettava erityistä varovaisuutta. Pahin nyt näkyvä maisemavaurio liittyy metsäkoneiden käyttöön puunkorjuussa. Jos metsäkoneita käytetään, niiden tulee olla saaren ympäristöön sopivan kevyitä ja käyttö ajoittaa routa- ja mieluummin lumiaikaan.

- c) Metsänuudistuksessa ei tarvita koneellista maankäsittelyä, joka koneiden käytön osalta yleensäkin on vähemmän suotavaa. Kangasmaalla metsä uudistuu luontaisestikin tehokkaasti. Tarvittavat täydennysistutukset ja tuoreempien kohtien istutukset tulisi suorittaa laikkuihin.

Puulajivalinnalla tulisi säilyttää saarimetsän oma luonne ja suosia paikallisekotyyppiä.

- d) Perkaus-/raivaustyössä kemiallinen vesakkotorjunta ei sovi saaren pienialaiseen ympäristöön. Myös mahdolliset vaikutukset pohjaveteen ja moninaiskäyttöön ovat esteenä. Mekaaniset hoitotoimet korostuvat näissä oloissa.

Erikoistoimina perkauksen yhteydessä korostettakoon erityisten maisemakaistojen avaamista. Niitä tarvittaisiin sopivilla näköalakohdilla, erityisesti kylän liepeillä. Hoitoperkauksia tarvitaan myös saaren niityillä.

Kuva 51. Metsämaiseman voimakkain muuttaja on metsätalous. Avohakkuu ja raskain konein suoritettu puun korjuu sopivat huonosti saaren pienialaisiin maisemakuvioihin. Valokuva E. Hamari

Kuva 52. Verkkoniemi rantavajoineen ja pikkumetsiköineen on Kaunissaaren tunnusmaisemaa. Sen vaaliminen ja kehittäminen ovat kunnia-asioita saarella. Valokuva R. Hamari

Saaren kangasmetsien hoitotavoitteena olisi edellämainitun perusteella moninaiskäyttöön soveltuva (retkeily, marjastus, sienestys, virkistys) valoisa harjumetsä. Kuusikot voisivat kasvaa männikköjä tiheämpinä, mutta rantalepiköiden hoitotoimet voisi jättää vähäisiksi.

Saarella on joitakin erityisiä metsä- tai metsikkökohteita. (Kuva 52) Niiden säilyminen nykymuotoisena korostaa saaren ominaisluonnetta. Kohteita ovat:

- a) Verkkoniemi ja Pitkäniemi
- b) satamaseutu
- c) kujanteet.

Verkkoniemi ja Pitkäniemi ovat erityisasemassa, sillä niiden saaristolaismännyt ovat Kaunissaaren tunnuspiirteitä. Satamaseudun avoin kulttuurimaisema on yhtäläillä saaren tunnuspiirre. Kylän kujavarsien, miksei pihapiirienkin jalo- ja lehtipuut antavat aivan erityisen tunnelmansa saaren asuttuun osaan. (Kuva 53)

Mainittujen kohteiden lisäksi erikoisasemassa ja käsittelyssä tulisi olla

- d) lakikohdan muinaisrannan kangasmetsä lähiympäristöineen (Kuva 54)
- e) kylän pohjoisosan varjoiset kuusikkotaipaleet.

Toisena peruselementtinä saarella on r a n t a. Kaunissaaren rannat voi hoitonsa kannalta jakaa karkeasti kahteen tyyppiin: hiekkarannat ja kivikkorannat. Muiden rantatyyppien osuus on vähäinen.

Rantojen tila tutkimushetkellä oli sikäli hyvä, että asutus on keskittynyttä ja rantojen käyttöarvokin korkea vain rajoitetuilla kohdin. Jatkuvan käytön kohteina korostuvat satamaranta, syvärantainen pohjoisosa ja itäinen hiekkaranta. Länsiranta on vaikeammin käytettävää kivikkoa pääosin.

Vaikkei rantojenkäytössä ole vielä ongelmia on syytä korostaa:

- a) Saarella elää muutama uhanalainen kasvilaji, joiden säilyminen tulisi turvata. Myös aiemmin esiintyneiden harvinaisten kasvien potentiaalisia kasvupaikkoja olisi säästettävä (mm. Sal-sola kali).
- b) Rantamaisema on herkkä häiriöille, joten kaikkea rakentamista tulee erityisesti harkita. Mm. laiturirakenteet ja venepaikat tulee sopeuttaa maisemaan.
- c) Vaikka hiekkarantaa on määrällisesti paljon, tulisi niiden käyttöä ryhmittää niin, että saarella on raskaan virkistyskäytön alueita, mutta myös häiriöttömiä hiekkarantoja. Mm. lajistolliset syyt puoltavat käyttöluokitusta.

Kuva 53. Kesäiset lehtikujanteet ovat saaristokylille tunnusomaisia. Kaunissaaren kujat muistuttavat kyläkujia Suomenlahden suurilla saarilla. Valokuva R. Hamari

Kuva 54. Saaren lakiosan muinaisranta on erityinen maisemallinen yksityiskohta. Sen maisemallista arvoa rikkoo pahoin harkitsematta sijoitettu rakennus. Valokuva R. Hamari

Oman erikoisvaatimuksensa saaren rannoille asettaa Kotkan sataman läheisyys. Mahdollinen öljy- tms. onnettomuus edellyttää varautumista herkän ranta-alueen suojaamiseksi. Torjuntavalmiutta olisi kohotettava ja erityinen torjuntasuunnitelma, tehtäväjaot ja toimenpideluokitus auttaisivat asiaa.

Muuta luonnonmaisemaa saarella on vain niukalti. Vähäiset s u o t ja p i k k u l a m m e t rikastuttavat kuitenkin paikallisesti maisemaa, ja ne kuten puronvarret lähiympäristöineen tulisi säilyttää luonnontilaisina.

5.32 Kylä- ja kulttuurimiljö

Kylä- ja kulttuurimiljöön hoitoon tarvitaan paljon enemmän hoito- toimia kuin muun luonnon osalle. Kyläasutus saarella on varsin keskittynyttä ja sen keskittymistä on syytä jatkaakin. Kylämiljöön kehittäminen voisi jatkua jo aloitetulla tyylillä. Luontoelementtien osalta se merkitsisi:

a) Kahdenlaisten pihapiirien mahdollisuutta. Toisella tyyppillä hoitonurmi ja koristekasvit ovat luomassa hoidettua vaikutusta alueesta. Toiselle tyyppille ominaista on saaren luonnonvaraisen tai sitä vastaavan kasvilajiston suosiminen niin, että pihamaalla kasvavat saarelaiset kukkakasvit, pensaat ja puut. Luonnonvaraiset ruohot sopivat hyvin maisemaan ja ovat yhtä koristeellisia kuin ostetutkin. Missä harrastus vain sallii tulisi tätä saaren omaleimaisuutta korostaa; hoitoonkaan ei tarvita muuta kuin metsittymisen estäminen. Mitä edellä on sanottu pihapiirin niityistä, koskee myös raivioniittyjä saaren sisäosissa. Niiden pahin uhka tällä hetkellä on pensoittuminen ja metsistyminen. Niittyjen maisemallinen merkitys on kuitenkin suuri ja mahdollisuuksien mukaan ne tulisi säilyttää niittyinä. (Kuva 55)

b) Kujanteet ovat erityisenä miljöönä Kaunissaarella. Kujavarsien jalopuut korostavat kyläalueen rehevyyttä muutoin havu- puuvaltaisella saarella. Samoin vaikuttavat pihapiirien lehtipuut. Mainittu kasvistoelementti erottaa asutun osan saaren muusta osasta. Sen ylläpito edellyttää hallittua uudistamista iäkkäämpien puiden aikanaan poistuessa.

Kujanteiden jatkona risteilee saarella polkuverkosto, joista ainakin osa tulisi merkitä virkistys- ja retkeilykäyttöön. Kangasmetsän kulutusherkkyiden vuoksi liikkuminen tulisi ta- pahtua polkureittejä pitkin. Saarta kiertävä polku-ura olisi suotava.

c) Erikoisalueet vaatisivat niiden luonteeseen sopivaa hoitoa. (Kuva 56) Suunnittelua tässä mielessä tarvitsevat:

- satama
- julkiset rakennukset
- hautausmaa
- leirintäalue
- yleiset hiekkarannat.

Kuva 55. Saaren sisäosien kulttuuriniityt ovat erottamaton osa harmonista saaristokylän maisemaa. Valokuva R. Hamari

Kuva 56. Kaunissaaren majan terassilta etelään avautuvaa näkymää voisi monin tavoin kehittää ja elävöittää sen nykyisestä tilasta. Valokuva R. Hamari

5.4 Rakennettu ympäristö

5.41 Kaunissaaren kylä

Kaunissaaren rakentamisen painopiste tulisi pysyä kylän alueella. Vanhojen rakennusten kunnostaminen ja pitäminen ympärivuotisinä asuintoina ja mahdollisimman paljon käytössä säilyttää parhaiten kyläympäristöä. Uudet rakennuspaikat on suunniteltu siten, että ne sijoittuvat vanhaan rakenteeseen. Uusien rakennuspaikkojen yhteydet on järjestetty uusilla kujanosilla ja sijottelussa on pyritty käyttämään vanhoja, käytöstä poistettuja rakennuspaikkoja uudelleen. Kylän alueella on myös tarvetta tiivistää esim. 1960-luvulla rakennettuja, kylän luonteeseen huonosti sopeutuvia rakennuspaikkoja.

Uusien rakennuspaikkojen yhteensä 11 kpl koko on määräytynyt vanhojen rakennuspaikkojen ja niillä olevien rakennusten mukaan. Koko vaihtelee 840 m² - 2100 m².

Rakennuspaikkojen määrittelyssä on etsitty ne maanomistajat, jotka hallitsevat ja ylläpitävät vanhaa kylän taloa, ns. kantatila. Toisena tekijänä on maa-alueen koko.

Kyläalueen lisärakentamisessa on huomioitu ensisijaisesti kantatilat ja ne, joilla ei ole muualla sopivaa rakennusmaata, toisaalta rakennusten sijoitteluun on vaikuttanut kylän rakenne.

Kyläalueen taloille (kantatiloille) on merkitty lisärakennusoikeus, jolla on pyritty siihen, että perilliset voivat uudisrakennuspaikan puuttuessa peruskorjata ja lisärakentaa pihapiirin talousrakennuksia loma-asunnoikseen. Pihapiireihin voidaan myös rakentaa elinkeinoja palvelevia lisärakennuksia, jos ne sopivat ulkoasultaan ja käytöltään saaren luonteeseen.

5.42 Loma-asuminen, tiiviin rakentamisen laajennusalueet

Kyläalueen ulkopuolelle syntyneitä loma-asutusalueita on pyritty tiivistämään ohjaamalla rakentamista pois rannoilta näille jo rakennetuille alueille. Tiivistettävien alueiden rakennuskanta on sijoitettu pääosin vanhojen ympäristöjen yhteyteen. Tällaisia ovat mm. laidunniityt (kuva 57).

5.43 Loma-asuminen muualla saarella

Kaunissaaren itäranta on pyritty säästämään lisärakentamiselta.

Rakennuspaikan kokosuositus on n. 4500 m².

Omarantaisten rakennuspaikkojen sijoittelussa on pyritty välttämään länsirannan yhtenäisten pikkukivi- ja hiekkarantojen katkaisemista rakennuksilla (kuva 58). Vapaaksi on jätetty myös kasvustoltaan arvokkaat alueet.

Rakennettaessa omarantaiselle rakennuspaikalle asukas muuttaa myös ranta-alueen kasvustoa, vaikka rakentaminen olisi osoitettu etäämmäksi sisämaahan.

Länsirannalla kulkee perinteinen polku vesijättömaan ja metsänreunan tuntumassa. Polku on osittain katkaistu loma-asutuksella. Polun paikka on merkitty 1:15 000 suunnitelmaan. Paikka ei ole tarkka, vaan osoittaa sen olemassaolon. Pääosin polku kulkee rakennusten ja rannan välistä, osin rakennusten ja metsän välistä. Rakennuspaikan haltijan tulisi itse järjestää kohtuullinen kulkuväylä rakennusten ja metsän väliltä, mikäli haluaa katkaista liikenteen rannan kautta.

Omarantaisia rakennuspaikkoja on esitetty pääasiassa niille maanomistajille, jotka eivät muuten ole kohtuudella saaneet rakennuspaikkoja suhteessa omistamiinsa alueisiin.

Suunnitelmassa on merkitty suojeltaviksi alueiksi:

- Itärannan hiekkaharjualue rakentamattomilta osiltaan.
- Kivipelto rakentamattomilta osiltaan. Lisärakentaminen tai muuten kivipellon luonnon hävittäminen ei ole sallittua.
- "Kaleeriuunit" telttailu- ja retkeilyalueen länsireunalla.

KAUNISSAAREN TILOJEN PINTA-ALAT 1:1 000, 1:5 000 JA 1:10 000
KARTOILTA, OLEMASSAOLEVAT RAKENNUKSET SEKÄ UUDISRAKENNUSPAIKAT

TILA	TILAN KOKO	OLEMASSA OLEVAT RAKENNUKSET	RAKENNUSPAIKAT TAI LISÄRAKENNUSOIKEUS
1:7	34 400	TALO, 1 OLA	kyläalueella lisärakennusoikeus
1:12	1 700	TALO	" " (myös 1:18)
1:13	79 350	2 TALOA	2 rak.paikkaa kylällä, kyläalueella lisärak.oikeus (2 erillisellä talolla)
1:14	10 100		
1:16	3 100	TALO	kyläalueella lisärakennusoikeus (liittyy 1:12)
1:18	900		
1:19	140 900	TALO	2 sisämaanrakennuspaikkaa, kyläalueella lisärakennusoikeus
1:24	2 100	TALO	(myös 1:38) rakennuspaikka kylällä kyläalueella lisärakennusoikeus rakennuspaikka kylällä
1:26	41 250		" "
1:27	56 200		" "
1:28	49 500	TALO,	kyläalueella lisärakennusoikeus
1:29	45 080	TALO, 1 OLA	" "
1:31	41 500	2 OLA	
1:32	2 100	1 LA	
1:33	2 100		
1:37	74 300		1 omarantainen rakennuspaikka (myös 1:24)
1:38	73 900		
1:39	6 000	1 LA	
1:40	400 250	TALO, 1 OLA	omarantainen, 3 sisämaanrakennuspaikkaa, kyläalueella lisärakennusoikeus
1:41	3 940	TALO	(myös 1:43) kyläalueella lisärak.oikeus
1:42	2 000	1 LA	kyläalueella lisärakennusoikeus
1:43	227 000		(myös 1:41) 1 omarantainen rakennuspaikka kylällä
1:44	6 900		rakennuspaikka kylällä
1:46	52 900		
1:51	9 500	1 OLA	
1:52	20 250	1 OLA	kyläalueella lisärakennusoikeus
1:53	8 300	1 OLA	
1:54	31 800	TALO	lisärakennusoikeus kylällä
1:55	7 400	1 LA	
1:56	24 000		
1:57	2 000		
1:58	126 400	TALO, 1 LA	(myös 4:5) 2 sisämaanrakennuspaikkaa, rakennuspaikka kylällä, kyläalueella lisärakennusoikeus
1:59	5 100		
1:60	38 000		
1:61	32 700		
1:62	8 000		
1:63	200		
1:64	5 400	1 LA	
1:65	2 000	1 LA	
1:66	21 885	TALO	lisärakennusoikeus kyläalueella
2:8	1 700		" "
2:9	55 000		omarantainen rakennuspaikka
2:10	3 000		rakennuspaikka kylällä
2:13	130 710	3 TALOA 1 OLA	omarantainen rakennuspaikka kyläalueella lisärakennusoikeus, sisämaanrakennuspaikka
2:14	24 750	1 OLA	
2:15	40 750	2 OLA	
2:16	2 100	TALO	kyläalueella lisärakennusoikeus
2:17	1 100	Muuntamo	
2:21	2 000	1 LA	
2:23	28 630	TALO	kyläalueella lisärakennusoikeus
2:24	29 490	1 OLA	" "
2:25	2 000	1 OLA	
2:27	2 000	1 LA	
2:30	169 540	TALO, 2 LA	4 sisämaanrakennuspaikkaa, kyläalueella lisärakennusoikeus
2:31	89 350	TALO, 1 LA	2 sisämaanrakennuspaikka, kyläalueella lisärakennusoikeus
2:32	23 300		
2:33	6 600		
2:34	11 300		
2:35	1 500		(liittyy 2:8) kyläalueella lisärakennusoikeus
2:36	1 700		
3:7	1 500	Hautausmaa	
3:11	1 200		
3:26	26 000		kyläalueella lisärakennusoikeus (myös 2:13) 1 sisämaanrakennuspaikka
3:28	2 500	TALO	kyläalueella lisärakennusoikeus
3:30	3 800	1 OLA	
3:31	118 200		(myös 2:30) 1 sisämaanrakennuspaikka

3:32	23 750		
3:33	22 750		rakennuspaikka kylällä
3:35	5 900	1 LA	
3:36	22 940	TALO	kyläalueella lisärakennusoikeus
3:37	3 700	1 OLA	
3:41	5 300	1 OLA	
3:43	6 100	1 OLA	
3:45	2 400	1 OLA	
3:47	2 700	1 LA	
3:49	10 800	1 OLA	
3:50	4 700	1 LA	
3:51	10 000		
3:52	10 300	1 OLA	
3:53	10 200	1 LA	
3:54	10 300	1 LA, 1 OLA	
3:57	18 700		
3:58	3 500	1 LA	
3:60	200		
3:62	2 100		
3:63	2 000		
3:64	2 000		
3:65	2 000		rakennuspaikka kylällä
3:66	75 100	1 LA, 1 OLA	(myös 3:65, 3:67) rak.paikka kylällä
3:67	4 000		
3:68	79 600	1 OLA, 1 LA	omarantaisen rakennuspaikan lisärakennusoikeus, rakennuspaikka kylällä kyläalueella lisärakennusoikeus
3:69	12 400		
3:70	55 700		(myös 3:69, 3:71) rak.paikka kylällä kyläalueella lisärakennusoikeus
3:71	6 300	TALO	
3:72	12 400		
3:73	54 700		(myös 3:72, 3:74, 3:75)
3:74	2 400	1 LA	
3:75	3 300	1 LA	kyläalueella lisärakennusoikeus
3:76	12 400		
3:77	25 000	1 OLA	
3:78	38 800		(myös 3:76, 3:77, 3:79)
3:79	6 300	1 LA	1 sisämaanrakennuspaikka
3:80	4 900	1 OLA	
3:82	2 100	1 OLA	
3:84	2 000	1 OLA	
3:85	72 000		(myös 3:10, 3:28, 3:60) 1 sisämaanrakennuspaikka
3:86	2 000	1 OLA	
3:87	81 500	2 OLA	3 sisämaanrakennuspaikkaa
3:88	7 600	1 OLA	
3:89	88 575	TALO	2 sisämaanrakennuspaikkaa kyläalueella lisärakennusoikeus
3:90	2 100		
3:91	15 700	TALO	kyläalueella lisärakennusoikeus
3:92	43 500	1 LA	
3:94	41 600		
3:95	51 300		1 sisämaanrakennuspaikka
3:96	38 500	1 LA	
3:97	3 500	TALO	(myös 3:95) kyläalueella lisärakennusoikeus
3:98	2 300	TALO	lisärakennusoikeus kyläalueella
3:99	11 500		
3:100	16 900	1 OLA	
3:101	11 500		
3:102	15 800		(myös 2:23/3)
3:103	6 750		
3:104	11 500		
3:105	16 900		
3:106	2 000	1 OLA	
3:107	52 400		
3:108	2 400		
3:109	7 900	1 OLA	
3 yht.	32 000	1 OLA	vuokrattu AA
4:2	57 500	3 OLA	kyläalueella lisärakennusoikeus
4:4	52 685	TALO, 1 OLA	1 sisämaanrakennuspaikka
4:5	48 720		
5	31 400		valtion toimintoihin tarvittavien vajojen ja muiden rakennelmien rakentaminen on sallittua
6	46 300		telttailualue, Pyhtään kunta

TALO = ympärivuotiseen käyttöön rakennettu asunto kyläalueella

LA = loma-asunto sisämaassa

OLA = omarantainen loma-asunto

Kuva 57. Laidunniittyä kylän luoteispuolella.

Kuva 58. Pikkukiviranta saaren länsirannalla.

Kuva 59. Kylän luoteispuolelle tulevan tiiviimmän rakentamisen alueen kujaa nykytilassa.

Kuva 60. Kylän luoteispuolelle tulevan tiiviimmän rakentamisen aluetta nykytilassa.

5.44 Teknisen huollon ja liikenteen verkostot

Puhelin

Puhelinkoppi tulisi sijoittaa maisemallisesti paremmin, joko uuden sataman palvelurakennukseen tai maisemoida värein tai muin keinoin.

Kulkuväylät kyläalueella

Kujat on merkitty pääasiassa suunnitelmaan olemassaoleville paikoilleen. Uusille rakennuspaikoille on suunniteltu osittain uusia kulkuyhteyksiä kujille. Kujat kulkevat tilojen alueilla rasiitteina. Rasiitteita on merkitty ainoastaan muutaman uusimman tilajaon yhteydessä.

Liikenne satamasta retkeily- ja telttailualueelle sekä sisämaan rakennuspaikoille ohjataan keskimmäistä kujaa pitkin Pienkylän ja Suurkylän välistä. Tällöin tiiviimmät kujat rauhoittuvat läpikulkuliikenteeltä.

Kulkuväylät muualla saarella

Reitistöstä on suunnitelmassa erotettu traktoritienä käytettävät tiet. Hiekkapohjaisessa maastossa traktorit rikkovat tien pinnan siten, että käveleminen ja pyöräily vaikeutuvat.

Toisen ulkopuolisellekin liikenteelle merkittävän reitin muodostaa saarta kiertävä polku. Polku kulkee vesijättömaan ja metsänreunan tuntumassa.

Polku kulkee pääosin rakennetuilla paikoilla rakennusten ja rannan välistä, osittain rakennukset on rakennettu polun päälle. Polun paikka on suunniteltu pääosin rannalle, niemiin rakennettujen loma-asuntojen kohdalla polku oikaisee sisämaan puolelta. Loma-asunnon haltija voi siirtää asuntonsa kohdalla polun kulkemaan rakennusten sisämaan puolelta tekemällä kulkukelpoisen polun pohjan haluamaansa paikkaan.

Kaikki tarpeelliset kulkuväylät kulkevat tiloilla rasiitteina.

Pienlahden satama

Vanha satama säilyy entisellään kyläläisten käytössä. Venevajojen rakentaminen satama-alueelle on sallittua, samoin muiden kalastukseen ja veneilyyn liittyvien rakennusten ja rakennelmien rakentaminen. Rakennusten ulkoasussa tulee ottaa huomioon rakennustapaohjeet.

Reittiliikenne kulkee Pienlahden satamalaituriin.

Pienlahden satamaa rasittanut turistiveneily siirtyy uuden sataman valmistuttua sinne.

Uuden sataman paikalle on kolme vaihtoehtoa:

- A Pienlahteen tulevan väylän vasemmalle puolelle, Paattiniemen länsirannalle, kartta 11.
- B Suurlahden länsirannalle, kylän itäreunalle.
- C Suurlahden itärannalle, Pitkäniemen länsirannalle.
- D Retkeily- ja telttailualueen rannalle, saaren itärannalle.

Sataman sijoitteluvaihtoehtoja tarkasteltaessa on Kymenlaakson seutukaavaliitto kirjannut muistioon 4.12.1985 ulkoisista yhteyksistä:

- pääosa satamaan tulevista veneistä tulee Kotkan suunnalta
- lännestä tulevan reitin merkitys tulee kasvamaan
- veneiden päävirtojen suhteen vaihtoehto A on parhaassa asemassa
- A-vaihtoehdossa nykyistä, mutkittelevaa sisääntuloväylää on suunniteltu oikaistavan.

Sataman sijoituksen vaikutuksista saaren sisäisiin yhteyksiin:

Vaihtoehto A

- liikenne toimii nykyisillä väylillä
- sijainti kylän ja vanhan sataman läheisyydessä
- uusi ja vanha satama voivat toimia yhdessä, mahdollinen häiriö siirtyy kauemmaksi kylän asutuksesta
- vaihtoehto mahdollistaa veneilyyn liittyvien toimintojen kehittämisen, sillä laituriin läheisyydessä on vapaa-alueita.

Vaihtoehto B

- sijaitsee kylän läheisyydessä
- kylän läpi kulkeva itä-länsisuuntainen liikenne lisääntyy
- läheisyydessä ei vapaa-alueita, ellei pureta vanhaa rakennuskantaa
- muodostuu kaksi erillistä satamapaikkaa.

Vaihtoehto C

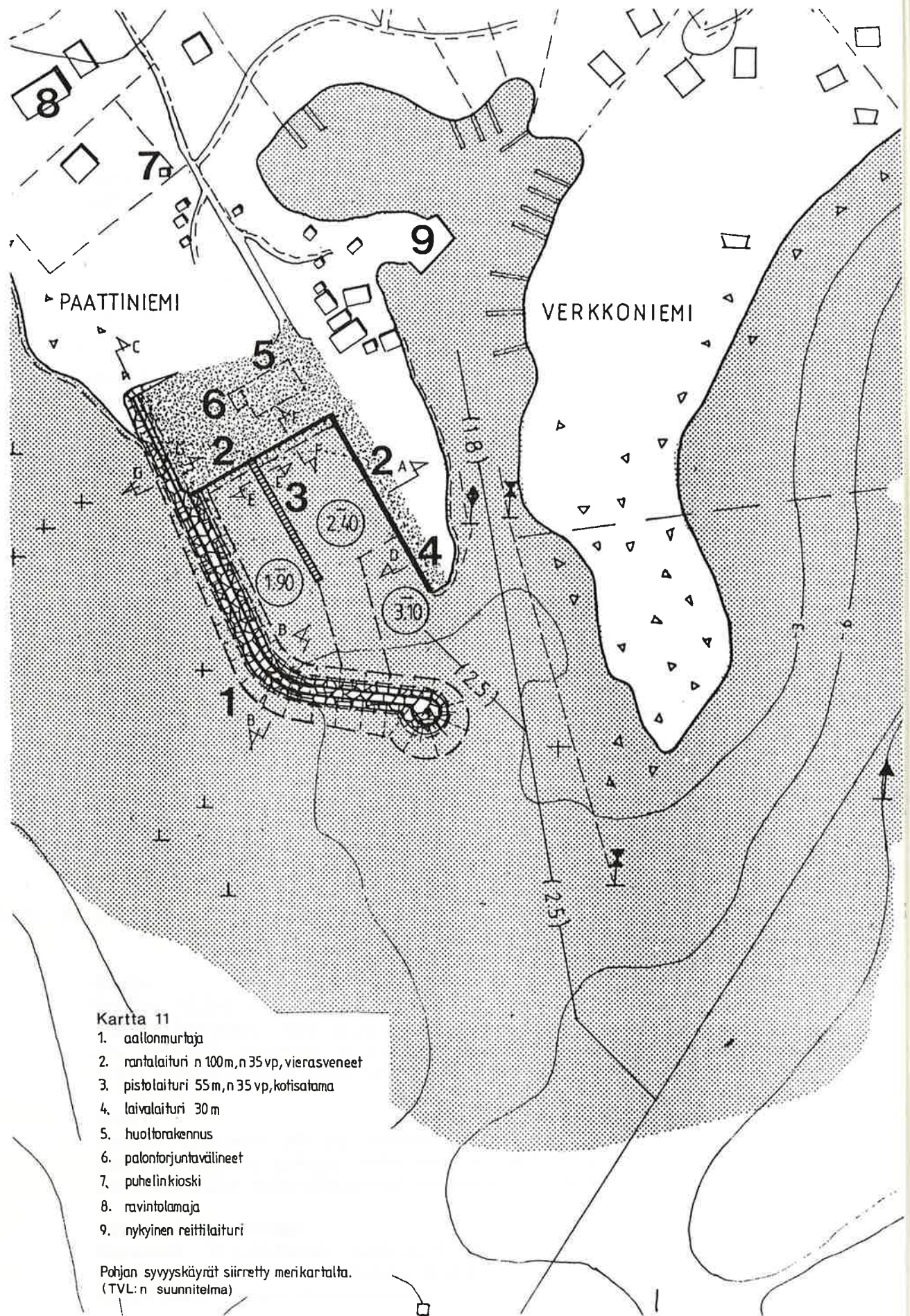
- sijaitsee kaukana kylästä, ei palvele hyvin kylää
- on mahdollista rakentaa C vaihtoehdon paikalle satama myöhemmin, jos Pitkäniemeen tulee toimintaa, joka vaatii satamaa.

Vaihtoehto D

- sijoitus ei ole varsinainen vaihtoehto Kaunissaaren sataman paikalle.

Saaren asukkaille tehdyssä kyselyssä v. 1985 71,30 % piti A vaihtoehtoa parhaana sijoituksena satamalle, 15,20 % B vaihtoehtoa, 7,50 % C vaihtoehtoa ja 6 %:lla ei ollut kantaa.

Uuden sataman rakentamisessa tulee huomioida maisemalliset seikat, sillä satama sijaitsee porttina Kaunissaareen. Aallonmurtaa rakennettaessa tulee käyttää pintakerroksena luonnollisen näköisiä eri kokoisia kiviä. Kivimateriaali otetaan mieluummin esim. pohjasta kuin louhinnalla kallioperästä. Louhituilla kivilillä liikkuminen on huomattavasti vaikeampaa kuin luonnon muo-vaamalla.

Kartta 11

1. aallonmurtaja
2. rantalaituri n 100m, n 35 vp, vierasveneet
3. pistolaituri 55m, n 35 vp, kotisatama
4. laivalaituri 30 m
5. huoltorakennus
6. palontorjuntavälineet
7. puhelinkioski
8. ravintolamaja
9. nykyinen reittilaituri

Pohjan syvyyskäyrät siirretty merikartalta.
(TVL:n suunnitelma)

Täyttötyönä tehtäessä se tulee tehdä siten, että kerrokset ovat riittävän tiiviitä puiden kasvualustaksi.

Sataman rantaan on suunnitteilla veneilijöille palveluja ja metsähallituksen info-piste. Sijoittamalla uudet rakennukset tulevan sataman pohjoissivulle muodostavat rakennukset yhtenäisen ympäristön vanhojen rantarakennelmien kanssa. Tuulen vaikutuksen vähentämiseksi pohjoissivun täyttöalueelle voidaan istuttaa männyjä. Rakennelmien sijoittelulla ja kasvillisuudella veneilijöille syntyy suojaisa oleskelupaikka muuten tuulisella paikalla. Vallitseva tuulensuunta on lounas.

Huoltorakennusten muodossa tulee käyttää perinteisten rantarakennusten tyyppiä ja rakennustapaa.

5.45 Virkistysalueet

Virkistysalueeksi on merkitty retkeily- ja telttailualue itärannalla. Aluetta on suurennettu pohjoiseen kunnan toivomuksesta. Laajennusalueella on paikka venelaiturin rakentamiselle. Palveluvarustus alueella on riittävä, eikä käyttäjien vähäisyys edellytä valvontaa.

Uimaranta-alueet on sijoitettu itä- ja länsirannannalle tiiviin loma-asutuksen läheisyyteen. Itärannan uimaranta hautausmaan itäpuolella on ollut muutamia vuosikymmeniä uimarantakäytössä, merkinnällä on vahvistettu vakiintunutta käytäntöä. Hautausmaan läheisyydessä säilyisi rakentamiselta avoimena ranta-alueita.

Uima-rannoilla palveluvarustukseksi riittää roskien keräilyastia ja merkinnät WC:n sijainnista telttailu- ja retkeilyalueella sekä satamarannassa.

5.46 Palvelut ja yhdyskuntatekninen huolto

Koulu

Koulun tilat ovat saarelaisten ja Pyhtään kunnan kautta muiden vuokrattavissa. Koululla on päärakennuksessa yksi iso luokkahuone, keittiö ja kaksi huonetta. Asunnon puolella huone ja keittiö. Pihapiirissä ovat talousrakennus ja sauna.

Posti

Postin toiminta säilyy kesäisin ennallaan. Posti tulee Kaunis- saareen jäiden aikaan vain kerran viikossa, paremmat palvelut talvikaudella helpottaisivat ympärivuotisia asukkaita.

Ravintola ja kioski

Palvelut sijoittuvat aikaisempaan paikkaan. Rakennusten ja pihapiirin muutoksissa tulee ottaa huomioon rakennustapaohjeet ja kylän perinteinen rakennustapa.

Uudisrakentamisesta tulisi pyrkiä muodostamaan ravintolalle oma

pihapiiri, joka rajaisi toiminnan omalle alueelleen. Uuden sataman rantaan ei tulisi sijoittaa erillisiä ravintola- ja kioskipalveluja, jolloin molemmat toimisivat heikosti.

Muut palvelut

Pienlahden satamassa myydään kesäaikaan savu- ja muita kaloja suoraan kalastajilta. Toiminta sopii saaren luonteeseen.

Uuden sataman yhteyteen sijoitetaan palvelurakennus, joka sisältää veneilijöille WC:t, suihkut ja keittopaikan sekä Metsähallituksen järjestämän kansallispuiston informaatiopisteen. Rakennuksilla ja kasvillisuudella tulisi järjestää uuden sataman rannan tuntumaan tuulelta suojattu olekselupaikka rannalla liikkujille.

Heinäkuun alussa Kaunissaareissa vietetään Kaunissaaripäiviä, joiden yhteydessä saarelaiset myyvät käsitöitä. Päiviä voitaisiin kehittää edelleen.

Reittiliikenne

Reittiliikenne toimii kesäaikana Pienlahden sataman rantaan entiseen tapaan. Uuden sataman puolella on mahdollisuus paikoittaa suurempaa kiertojelu- tai reittialusta. Talviajan liikenneyhteyksien parantamista tulisi tutkia.

Hautausmaa-alue

Hautausmaa-alueen käyttö säilyy entisellään. Rakentamista ympäröivillä alueilla pitäisi rajoittaa ainakin 100 m etäisyydellä hautausmaan rajoista.

Yhteistyössä olevat alueet

Valtion omistama Pohjaspään alue säilyy aikaisemmassa käytössään.

Numerolle 3 yhteiskäyttöön merkitty Pitkäniemi on jätetty rakentamatta, luonnontilaan. Alueella oleva Ahlströmin huvila sopii niemelle, mutta uudisrakentamista tulee välttää. Niemen luonto ei kestä kovaa kulutusta.

Yhteiseksi merkitty alue kylän itäpuolella, Suurlahden rannalla säilyy aikaisemmassa käytössä venerantana.

Suunnitelmassa esitetyillä alueilla RS/s, RT, ET, LV-1, LV-2, VV ja M-1 on kaikki liikkumisoikeus. VSL-alueet kuuluvat joko aiddatuina rakennuspaikkoihin tai ovat maanomistajan sallimina vapaasti liikennöitävissä.

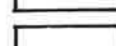

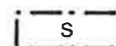

Vesihuoltosuunnitelma

Pyhtään kunta on laadittanut Kaunissaareen vesihuoltosuunnitelman 24.11.1986. Suunnitelman vedenottoalue tulee kylän pohjoispuolelle, merkitty maankäyttösuunnitelmaan. Vedenottamolta johdetaan jakelujohto kylälle. Jakelujohto jakautuu kolmeen haaraan, jakelupisteitä on esitetty seitsemän. Suunnitelman toteuttaminen on ajoitettu vuoteen 1988.

KAUNISSAAREN YMPÄRISTÖSUUNNITELMA

1:5000

Merkinnät

	A-1	Asuinrakennusten alue
	A-1/s	Säilytettävä asuinrakennusten alue
	RS s	Rantatoimintojen alue, jolla ympäristö on säilytettävä
	RA 1	Tiiviin loma-asutuksen alue
	RA 2	Harvan loma-asutuksen alue
	RT	Telttailu- ja leirintäalue
	EH	Hautausmaa-alue
	ET	Yhdyskuntateknisen huollon alue
	YL	Julkisten lähipalvelujen alue
	KL	Lähipalvelujen alue
	LV	Yleiskäyttöön tarkoitettu venevalkama-alue
	LV3	Yksityinen venevalkama-alue
	VSL	Luonnontilainen alue
	VV	Uimaranta-alue
	M	Maa- ja metsätalousalue
	W	Vesialue
	S	Suojeltu kohde
		Rakennusalan raja
		Rakennuspaikan raja
		Kuja, rasiitteena tilalle
		Traktoritie
		Saaren ympäri kulkeva polku

KAUNISSAAREN YMPÄRISTÖSUUNNITELMA 1:15000

Merkinnät

- RA-2 Loma-asuntojen alue harvaa loma-asutusta
- ET Yhdyskuntateknisen huollon alue
- RT Telttailu- ja leirintäalue
- M-1 Maa- ja metsätalousalue
- S Suojeltu kohde
- — Rakennuspaikan raja
- - - - Traktoritie
- ... Saaren ympäri kulkeva polku

1:2:3:

Kartta 10
KAUNISSAAREN YMPÄRISTÖSUUNNITELMA
Havainnekuva 1:5000

ALUEMERKINNÄT JA NIIDEN SELOSTUKSET

- A-1 **Asuinrakennusten alue**
Alueelle saa rakentaa asuntoja ja loma-asuntoja sekä niitä palvelevia erillisiä talousrakennuksia, kuten saunoja ja vajoja.
- A-1/s **Säilytettävä asuinrakennusten alue**
Alueelle saa rakentaa asuntoja ja loma-asuntoja sekä niitä palvelevia erillisiä talousrakennuksia, kuten saunoja ja vajoja.

Olemassa olevia rakennuksia ei saa purkaa ilman pakottavaa syytä.
- RS/s **Rantatoimintojen alue, jolla ympäristö on säilytettävä.**
Alueelle saa rakentaa asuntokorttelin toimintoihin välittömästi liittyen alle 15 m² erillisiä rantasaunoja ja varastoja. Alueelle saa rakentaa veneitä varten tarvittavia vajoja.

Olemassa olevia rakennuksia ei saa purkaa ilman pakottavaa syytä.
- RA-1 **Loma-asuntojen alue, tiivistä loma-asutusta.**
Rakennuspaikalle saa rakentaa yhden loma-asunnon ja tarpeelliset talousrakennukset. Alle 15 m² saunan saa rakentaa rakennusalan ulkopuolelle vähintään 10 m päähän rannasta, jos saunan ja rannan väliin jää riittävä suojapuusto ja jos pesuvedet voidaan imeyttää maahan tulvarajan yläpuolelle.

Rakennuksissa tulee käyttää ympäristöön sopeutuvia materiaaleja, värejä ja rakennustapaa. Rakennuspaikkojen rakentamaton osa on hoidettava luonnonvaraisena. Maiseman kannalta merkittävä puusto on säilytettävä.

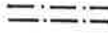

Rakennusten yhteenlaskettu kerrosala rakennuspaikalla saa olla enintään 100 m².
- RA-2 **Loma-asuntojen alue**
Alueelle saa rakentaa indeksin osoittaman määrän loma-asuntoja tarpeellisine talousrakennuksineen. Sulkuihin on merkitty uusien loma-asuntojen määrä ja kartalle ympyröity rakennuspaikkojen sijainti.

Rakennukset tulee sijoittaa 80 metrin päähän rannasta. Alle 15 m² saunan saa rakentaa vähintään 10 m päähän rannasta. Rannan ja saunan väliin tulee jäädä riittävä suojapuusto ja pesuvedet tulee voida imeyttää maahan tulvarajan yläpuolelle.

Rakennuksissa tulee käyttää ympäristöön sopeutuvia materiaaleja, värejä ja rakennustapaa.

Rakennuspaikkojen rakentamaton osa on hoidettava luonnonvaraisena ja rakennuspaikoilla on säilytettävä maiseman kannalta merkittävä puusto.

Rakennusten yhteenlaskettu kerrosala saa olla enintään 80 m².

RT	Retkeily- ja telttailualue
EH	Hautausmaa-alue
ET	Yhdyskuntateknistä huoltoa palvelevien rakennusten ja laitosten alue
YL	Julkisten lähipalvelurakennusten alue
KL	Lähipalvelujen alue
LV-1	Yleiskäyttöön tarkoitettu venevalkama-alue
LV-2	Yksityinen venevalkama-alue Alueella olevia rakennuksia ei saa purkaa ilman pakottavaa syytä.
VSL	Luonnontilainen alue Alueen luonnontilan pääpiirteet säilytetään ja alueelle ei muodosteta rakennuspaikkoja
VV	Uimaranta-alue
M-1	Maa- ja metsätalousalue Muu kuin maa- ja metsätaloutta varten tarpeellinen rakentaminen on kielletty. Rakennuspaikan on oltava vähintään 5 ha:n suuruinen.
	Suojeltava kohde
	Rakennusalan raja
	Kuja rasiitteena tilalla
	Rakennuspaikan rajat
	Traktoritie
	Saaren ympäri kulkeva polku

6. RAKENNUSTAPAOHJEET

6.1 Kyläalue

6.11 Yleistä

- Asuin- ja loma-asuntorakennukset sekä niiden sivurakennukset tulee rakentaa puusta.

6.12 Kyläalueella sijaitsevia A-1, A-1/s, RS/s, LV-alueita koskevat ohjeet

- Uudisrakentamisessa ja peruskorjauksessa on noudatettava yksinkertaista, perinteistä rakentamistapaa kiinnittäen erityistä huomiota rakennusten sopeutumiseen kyläkuvaan ja ympäröiviin rakennuksiin.
- Rakennukset on pyrittävä sijoittamaan rakennuspaikalle siten, että päärakennuksen pitkä sivu on raitin suuntainen tai kohtisuorassa raittia vastaan. Talousrakennukset sijoitetaan siten, että ne asettuvat rakennuspaikan sivujen suuntaisesti ja keskelle muodostuu suojaisia pihapiiri (kuvat 66,67, 69).
- Päärakennuksen sisäänkäyntiä ei saa suunnata suoraan raitille.
- Uudisrakennukset RS/s- ja LV-alueilla on sijoitettava siten, että rakennusten päädyt ovat rannan suuntaiset.
- Rakennuslupahakemukseen on liitettävä 1:200 mittakaavaiset kaaviot lähempien rakennusten julkisivuista.
- Rakentamistoimenpiteille anottaessa lupaa, tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, että hanke soveltuu raitti- ja piha-kokonaisuuteen ja, ettei kylän kalastajaluonnetta turmella.
- Rakennuksissa suoritettavien korjaus- ja muutostöiden tulee olla sellaisia, että rakennuksen ominaispiirteet ja luonne säilyvät.

Rakennuksissa, joissa aikaisemmin on tehty rakennusperinteeseen sopimattomia muutoksia tulee uusien korjauksien yhteydessä muuttaa rakenteet alkuperäisen tyyppisiksi tai alkuperäiseen hahmoon sopiviksi.

- Rakennuspaikat on suositeltavaa aidata 80-120 cm korkealla riuku- tai säleaidalla. Riukuaidan viereen on istutettava lehtipuita tai pensaita, esim. vaahtera, sireeni- ja ruusupensaat.
- Kylän vakiintunutta puustoa ei saa kaataa ilman pakottavaa syytä. Alueelle tyyppillistä piha- ja ketokasvillisuutta on suojeltava.

6.13 Rakennuksen muoto

- Rakennusten tulee olla suorakaiteen muotoisia. Rakennuksessa saa olla pihanpuolella umpikuisti. Rakennuksissa ei saa käyttää sisäänvedettyjä kuisteja ja katoksia. Poikkeuksena ovat piharakennusten sisäänkäyntikatokset Kaunissaaressa vakiintuneen käytännön mukaan.
- Päärakennuksen suurin pituus on 18 m ja suorakaiteen muotoisen pohjan suurin leveys 7 m. Päärakennuksen pituuden ja leveyden suhteen tulee olla välillä 0,40 - 0,65. Kylän päärakennusten pituus vihtelee 8,5 - 19 metriin, keskiarvo on 12,3 m, leveys vaihtelee 4,5 - 9,5 metriin, keskiarvo on 7,4 m. Leveyden keskiarvoa nostavat uudemmat puolitoistakerroksiset rakennustyytit (kuvat 61, 62, 63, 64, 65).
- Talousrakennuksen tulee olla runkosyvyydeltään pienempi kuin päärakennus. Rungon leveyden ja pituuden suhteen tulee vaihdella välillä 0,3 - 0,7. Räystäskorkeuden tulee olla enintään 4/5 päärakennuksen räystäskorkeudesta.

6.14 Ikkunat

- Rakennuksen kullakin sivulla saa olla ikkunoita enintään 1 kpl jokaista julkisivun 2,5 pituusmetriä kohden.
- Vanhaa rakennusta laajennettaessa tai ikkunoita uusittaessa tulee noudattaa rakennuksen alkuperäisten ikkunoiden kokoa, puitejakoa ja sijoitustapaa.
- Kuistin ikkunoiden tulee olla suhteiltaan samat ja mitoiltaan enintään yhtäsuuret kuin päärakennuksen.
- Talousrakennukseen ei saa rakennuspaikan rajan puoleiselle sivulle sijoittaa ikkunoita.

6.15 Katto

- Rakennuksissa tulee olla harjakatto, jonka kaltevuus on 25-35 astetta.
- Katteen värin tulee olla musta tai harmaa.
- Katemateriaaliksi suositellaan kattohuopaa kiinnitettynä rima-kiinnityksellä.
- Sinkitty peltikate on maalattava.
- Rakennusta laajennettaessa on pyrittävä noudattamaan vanhan rakennuksen harjan ja räystään korkeutta.
- Räystäslistan enimmäiskorkeus on 12 cm. Räystään ulkonema seinän ulkopinnasta saa olla enintään 45 cm.

6.16 Ulkoverhous

- Rakennukset tulee rakentaa puusta. Ulkoverhouksessa tulee käyttää vaakalautoitusta, joka maalataan peittovärein.

Väreiksi 1800- ja 1900-luvun vaihteen rakennuksiin:

- punamulta valkoisin vuorilaudoin
- keltamulta valkoisin tai vihrein vuorilaudoin.

Värit 1900-luvun rakennuksiin, öljymaali

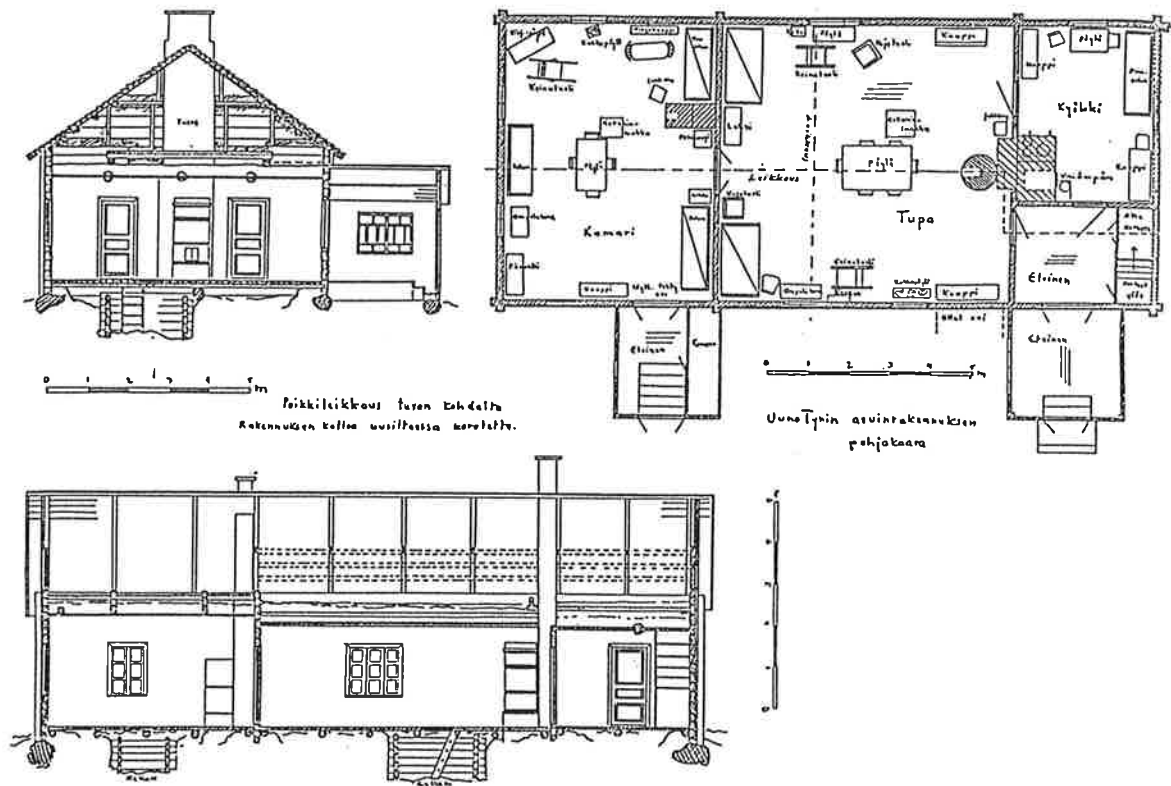
- vaalean keltaisen,
- vaalean harmaan ja
- vaalean vihreän eri sävyt valkoisin vuorilistoin.

Ikkunat maalataan valkoisiksi.

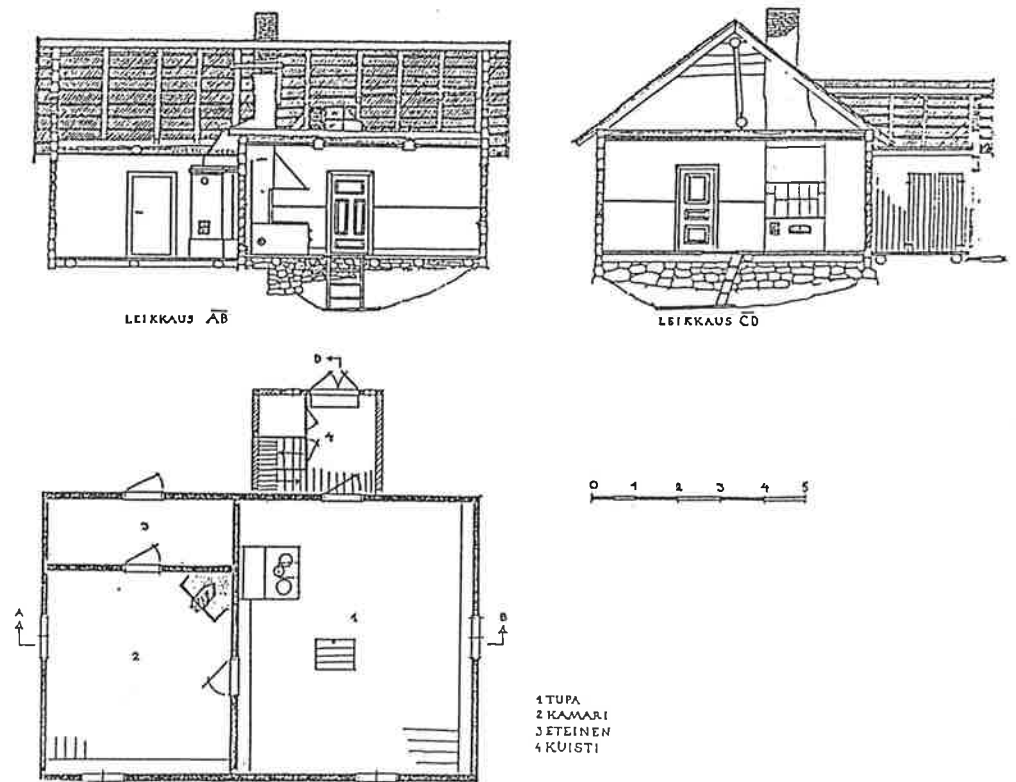
- Erillisten talousrakennusten, rantasaunojen, venevajojen ja varastojen ulkoverhouksena tulee käyttää pystylautoitusta. Värinä käytetään peittovärinä punamultaa, listoitukset valkoiset.

6.17 Jätehuolto

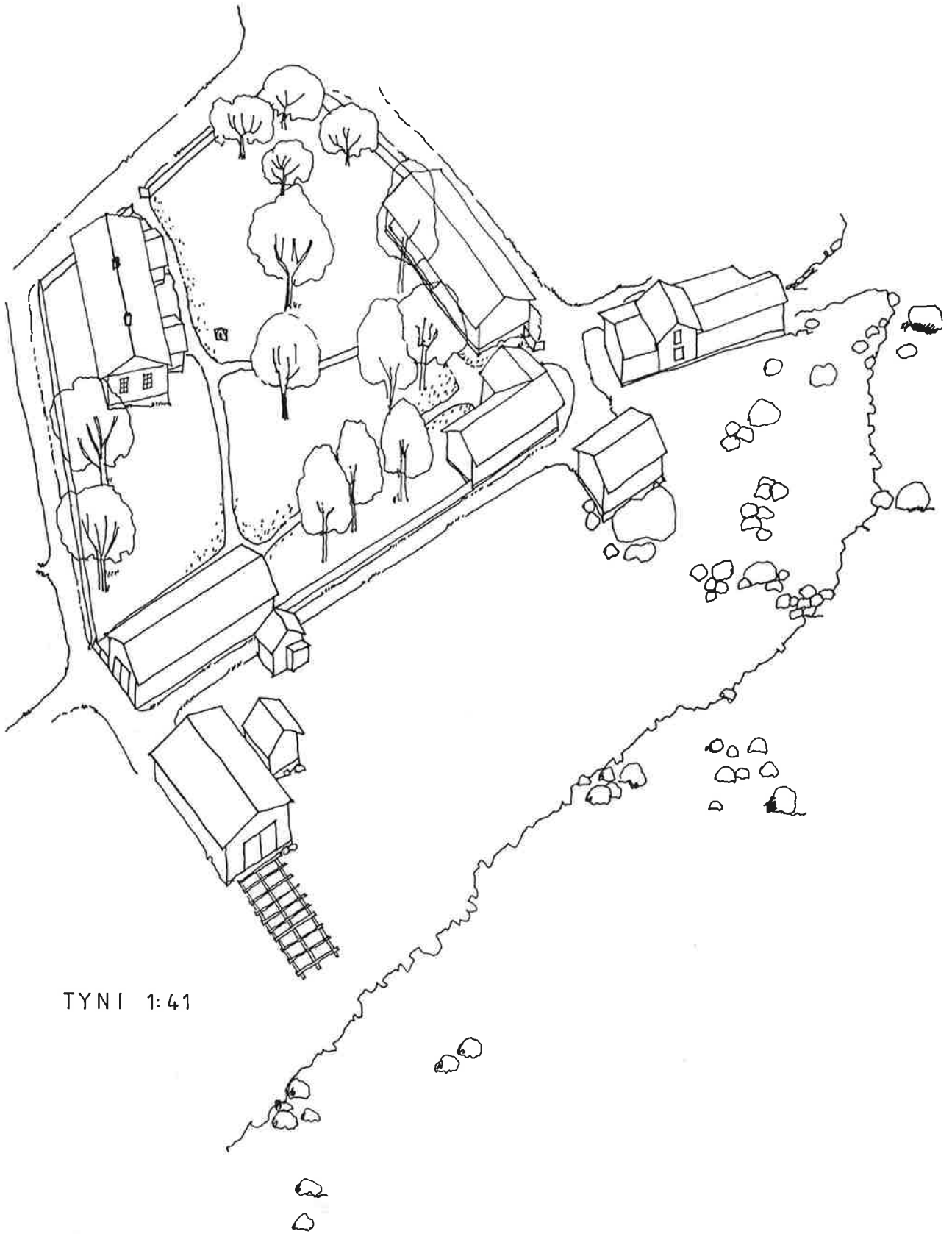
- Pesuvedet on imeytettävä maahan vähintään 15 metrin päähän rantaviivasta alueelle, minne merivesi ei nouse, ja missä ne eivät voi aiheuttaa toisen kiinteistön pohjaveden pilaantumista.
- A-1-, A-1/s- ja RS/s-alueilla kuivakäymälöihin on rakennettava tiiviit alustat.
- Lähoavat jätteet on koottava kompostiin.

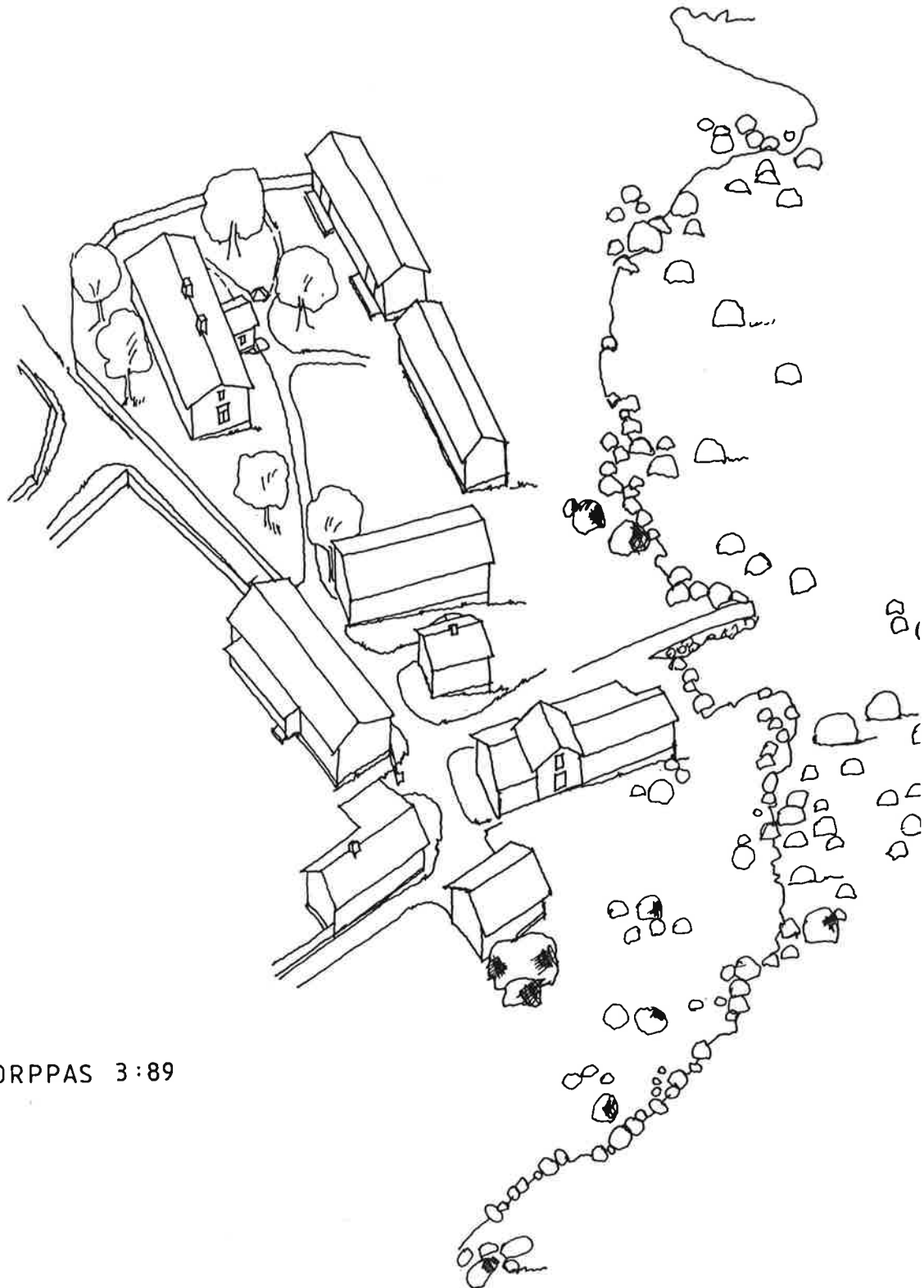
Kuva 61. Tynin talon päärakennus.
Piiirros Helsingin yliopiston kansatieteenlaitos 1963.

Kuva 62. Elorannan talon päärakennus, piirros kuten 61.

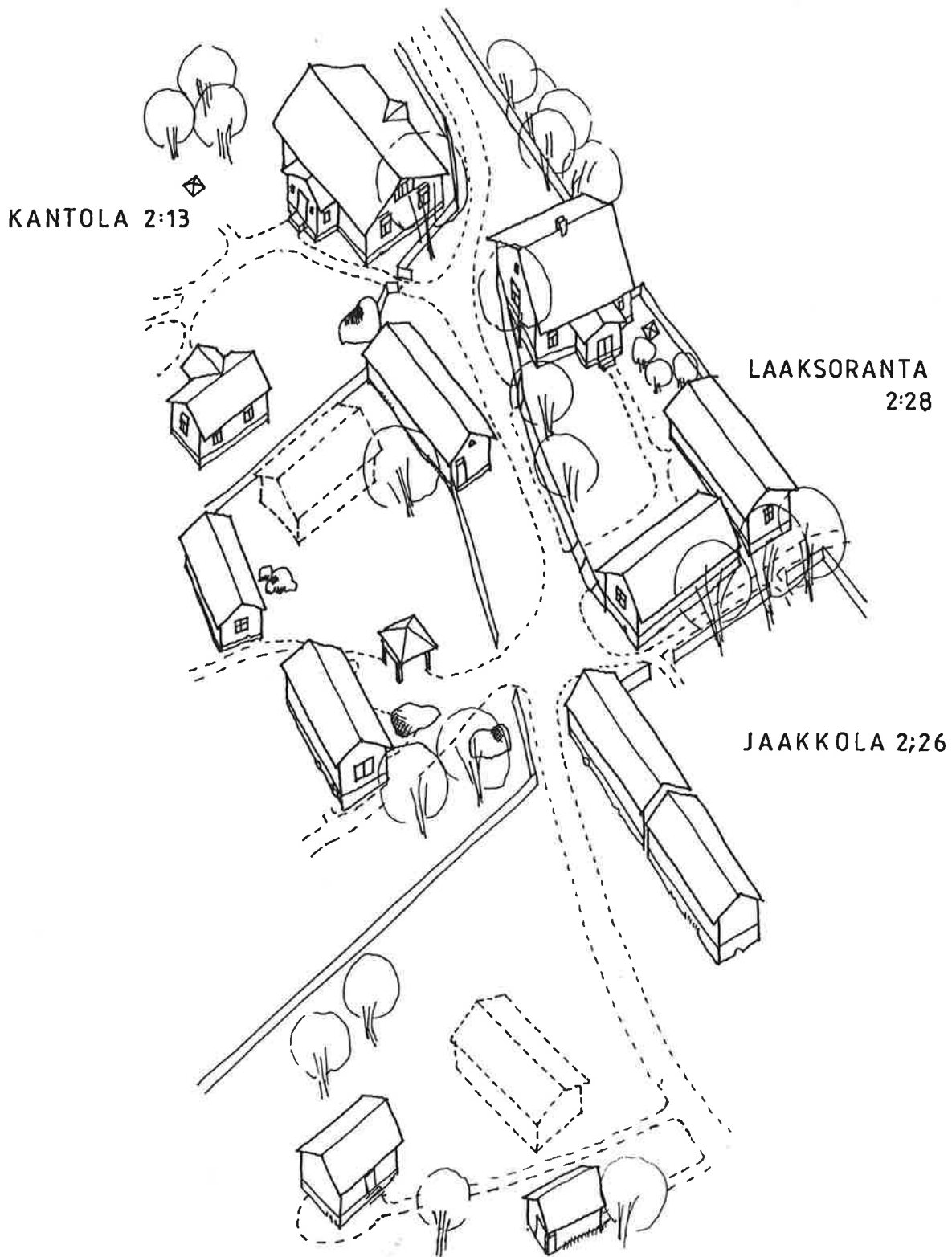

Kuva 66. Tynin perikunnan talon pihapiiri

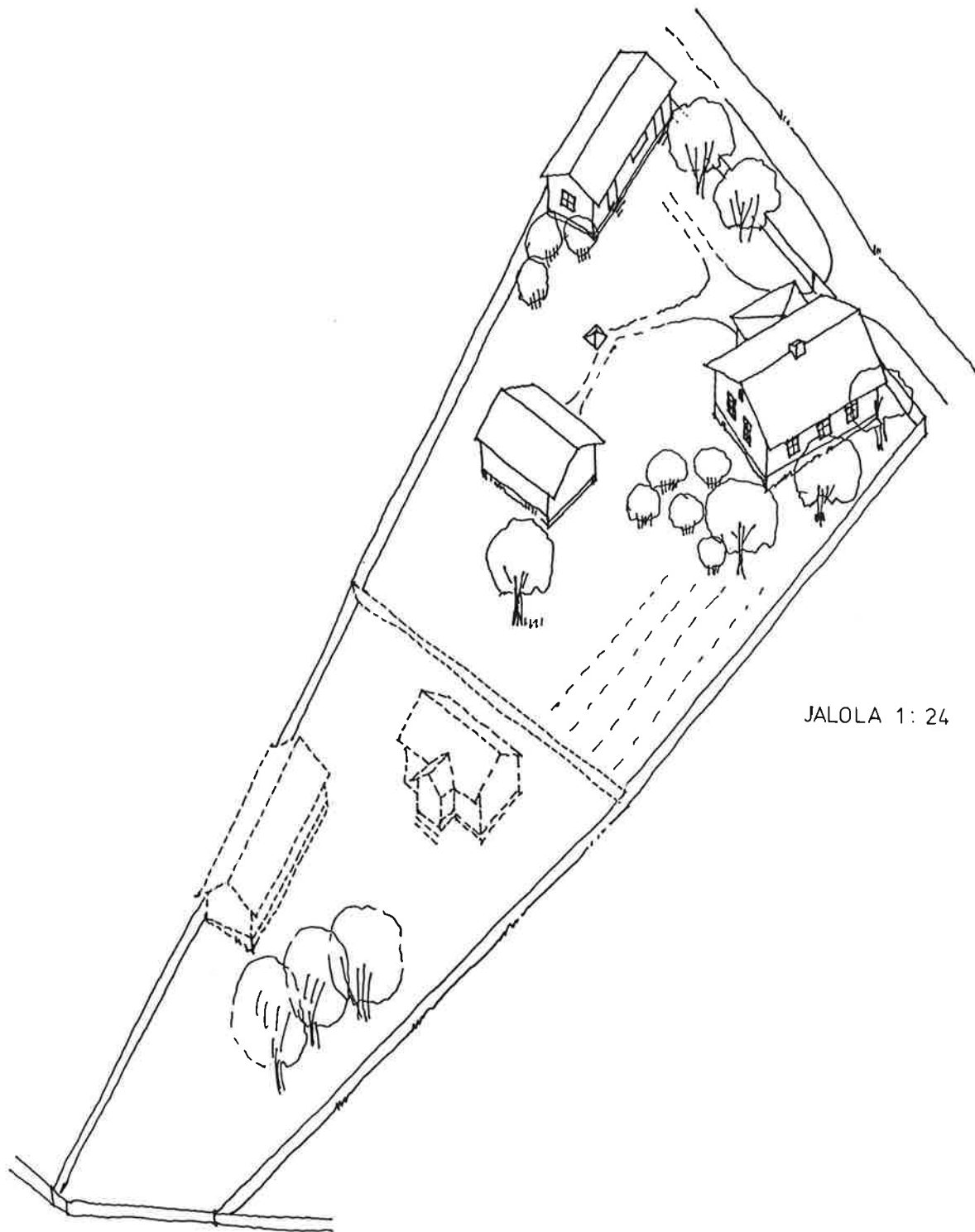

KORPPAS 3:89

Kuva 67. Toivo Korppaksen talon pihapiiri.

Kuva 68. Pienkylän kujaa, katkoviivalla on merkitty uudisrakennusten sijoituspaikkoja.

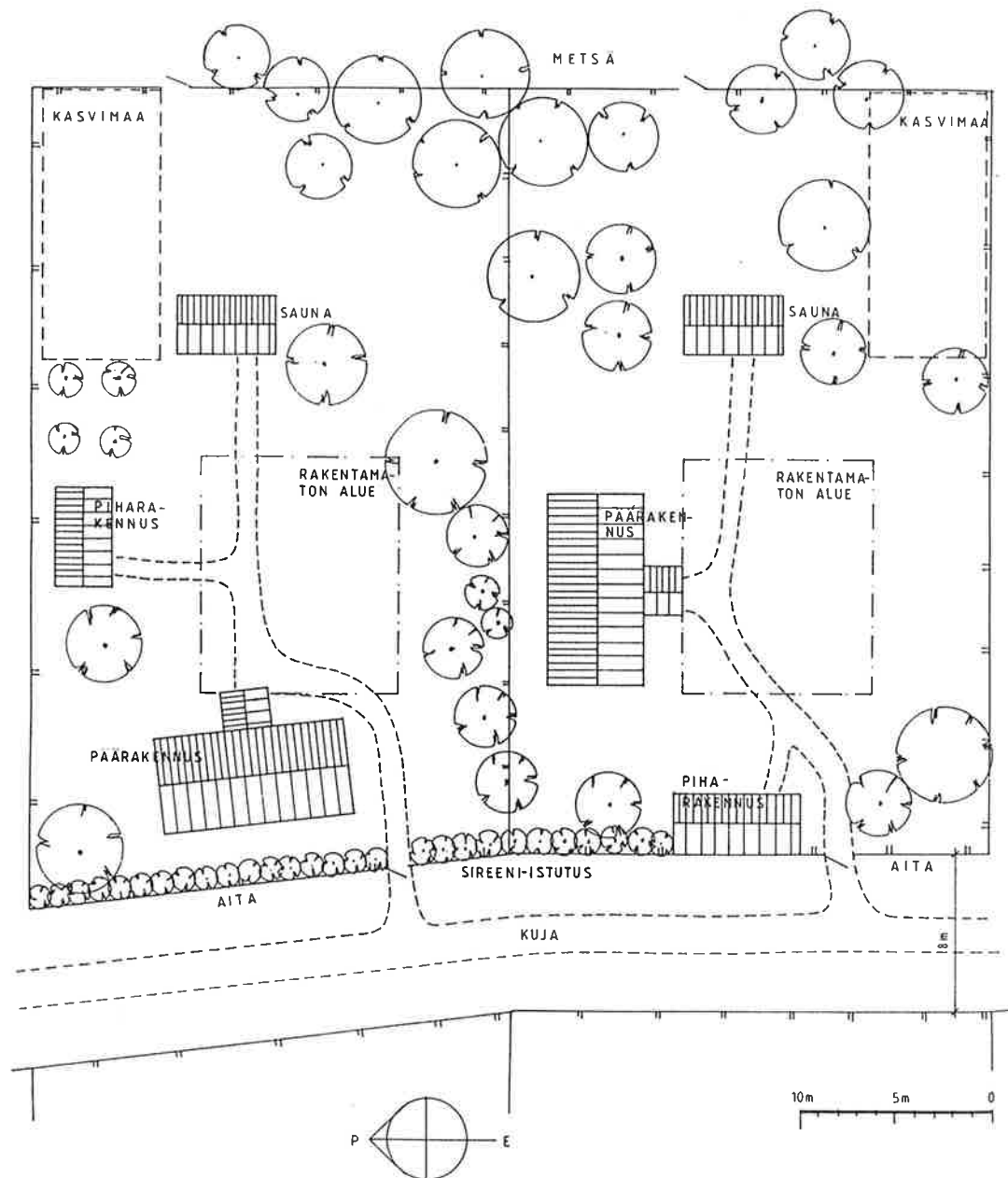

JALOLA 1: 24

Kuva 69. Jalo Merisalon rakennuspaikan jakaminen kahdeksi, katkoviivalla on esitetty uusien rakennusten paikat.

6.2 Kylän koillis- ja luoteispuolen tiiviimmän rakentamisen alueet

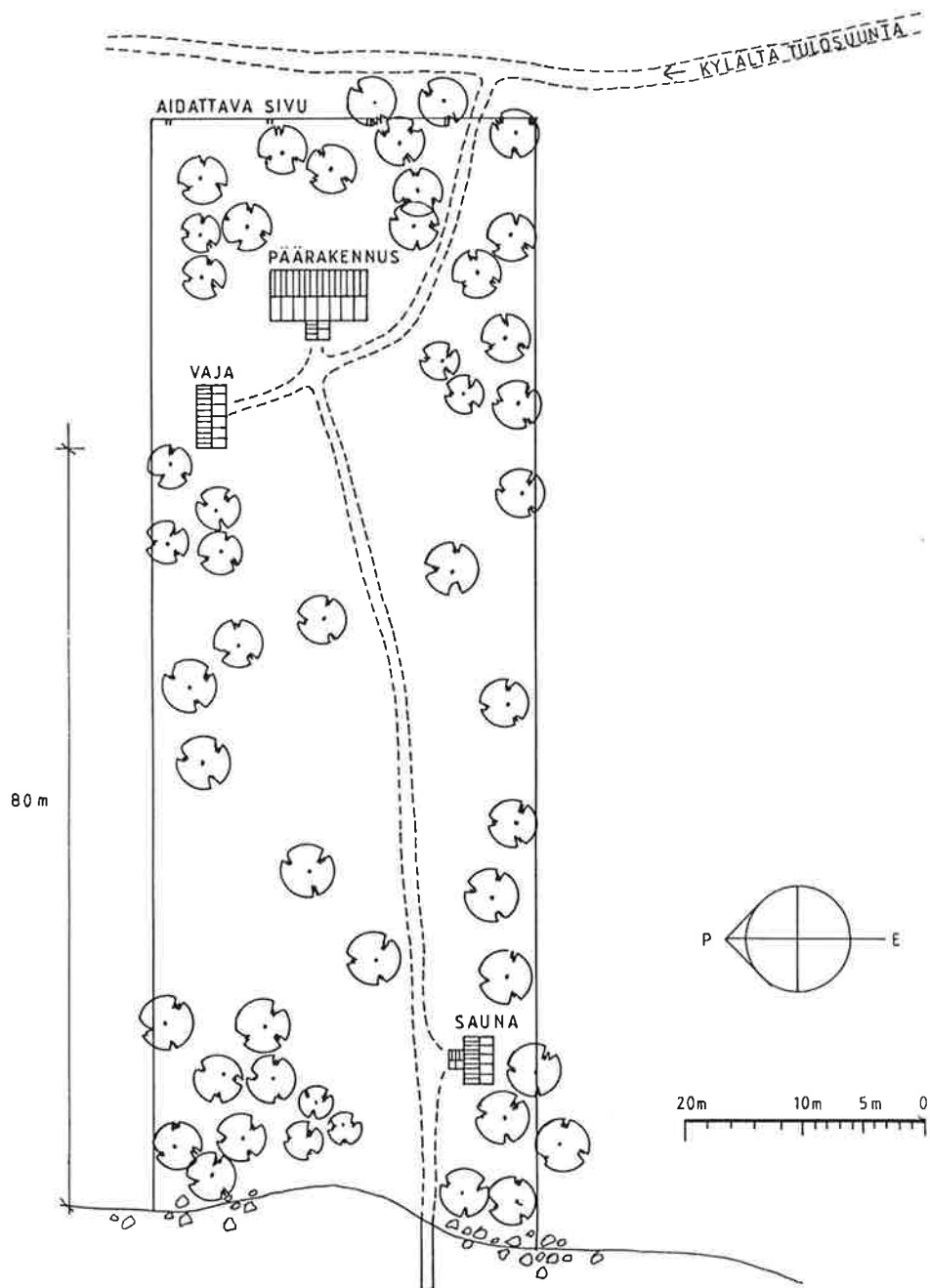
- Pihapiirien muodostamisessa pyritään perinteiseen malliin (kuva 70).
- Rakennuksissa materiaalina puu. Rakennusten suhteissa, aukotuksessa ja yksityiskohdissa käytetään ohjeena kyläalueen ohjeita.

Kuva 70. Pihapiirikaaviot

6.3 Saaren muiden osien rakentaminen

- Pihapiirin muodostamisessa pyritään mukailemaan perinteistä mallia.
- Rakennuksissa materiaalina puu. Rakennusten suhteissa, aukotuksessa ja yksityiskohdissa käytetään ohjeena kyläalueiden ohjeita.

Kuva 71. Pihapiirikaavio omarantaisesta, länsirannan rakennuspaikasta.

KAUNISSAARTA KOSKEVAT SUUNNITELMAT

Kymenlaakson seutukaavaliitto

- Kymenlaakson seutukaava, 1. vaihekaava
Virkistys-, luonnonsuojelu- ja monikäyttöalueet
- Kymenlaakson seutukaava, 2. vaihekaava
Loma-asutuksen mitoitus
- Kymenlaakson seutukaava
Kymenlaakson venesatamat ja reitit
- Kymenlaakson seutukaava
Maa-ainesten suojelu- ja ottoalueet sekä seutukaavan
muutokset 1986
- Kaunissaaren rantainventoinnit 1966 ja 1974.

Pyhtään kunta

- Pyhtään rantayleiskaava, Kouvolan maanmittaustoimisto
1977
- Kaunissaaren vesihuoltosuunnitelma, Maa ja vesi Oy
1986
- Sataman yleissuunnitelma. Satamatekninen 1985.

KAUNISSAARTA KOSKEVAT SELVITYKSET

Helsingin yliopisto

- Kasvitieteenlaitos
Väitöskirja Lars Fagerström: Kaunissaaren kasvisto
1958
- Kansantieteenlaitos
Kyläalueen rakennusinventointi, opiskelijatyönä 1963

Museovirasto

- Rakennushistoriallinen osasto,
Valokuvaus 1970-luvun lopulla.

KUALUETTELO

- 1 Normaalikauden 1961-80 sääarvot Rankissa
- 2 Kuivaa kangasmetsää
- 3 Hiekkarantaa
- 4 Kivikkoista länsirantaa
- 5 Vanhaa kulttuuriniittyä
- 6 Rantaniittyä
- 7 Suurkylän kujaa, taustalla Rekosen talo
- 8 Korppaksen talon päärakennus
- 9 Tynin perikunnan talon päärakennus
- 10 Tynin talon pihapiiriä

- 11 Tynin talon päärakennus
- 12 Mäkelän talon päärakennus
- 13 Mäkelän talo
- 14 Pienlahden rannan venevalkamaa
- 15 Venevalkamaa Suurlahden länsirannalla
- 16 Mäkelän kuisti
- 17 Mäkelän pihapiiriä
- 18 Einolan talon päärakennus
- 19 Einolan piharakennuksia
- 20 Aittarakennuksen kiviperustus

- 21 Mäkelän talon päärakennus, leikkaukset ja pohjapiirros
- 22 Mäkelän talon päärakennukset päätyikkunat
- 23 Aabrahamin talon päärakennus
- 24 Aabrahamin talo kujalta päin
- 25 Vilho Suomalaisen talon pihapiiriä
- 26 Oikealla Hedin, vasemmalla Kantola
- 27 Hedinin sisäänkäynti
- 28 Kantolan talon sali
- 29 Hedinin piharakennuksia
- 30 Pekon talon päärakennus

- 31 Kajanderin talon päärakennus
- 32 Viljo Tynin talon päärakennus, aloitettu 1930-luvulla
- 33 Veikko Tynin talon päärakennus
- 34 Piharakennus
- 35 Toivo Korppaksen talon päärakennus
- 36 Toivo Korppaksen talon pihapiiriä kujalta päin
- 37 Mäkelän talon vanha navetta, nykyisin loma-asunto
- 38 Laakson loma-asunto
- 39 Kiiskin talon pihapiiriä
- 40 Loma-asunnon piharakennus

- 41 Pienlahden rantakujaa
- 42 Itä-länsisuuntainen kuja kylän pohjoispuolella
- 43 Suurkylän kujaa Pekon kohdalla
- 44 Pienlahden satamaa
- 45 Suurlahden rantaa kylän puolelta
- 46 Venevajoja Suurlahden rannalla
- 47 Kaunissaaren koulu
- 48 Pienlahden sataman rantaa, aittoja ja puhelinkioski
- 49 Verkkoniemen vanhaa puustoa ja venevajoja

- 50 Toivo Korppaksen saunan peruskorjaus
- 51 Hakkuuaukea Kaunissaarella
- 52 Verkkoniemen rantavajat ja männikkö
- 53 Kyläkujaa
- 54 Muinaisrantaa saaren lakiosassa
- 55 Saaren sisäosan kulttuuriniittyä
- 56 Näkymä ravintolan terassilta merelle
- 57 Laidunniitty kylän luoteispuolella
- 58 Länsirannan pikkukivirantaa
- 59 Kylän luoteispuolelle tulevan tiiviimmän rakentamisen alueen kujaa nykytilassa
- 60 Kylän luoteispuolelle tulevan tiiviimmän rakentamisen aluetta nykytilassa

- 61 Tynin talon päärakennus, piirros
- 62 Elorannan talon päärakennus, piirros
- 63 Piirros Tynin pihapiiristä
- 64 Piirros Korppaksen pihapiiristä
- 65 Piirros Pienkylän kujalta
- 66 Piirros Merilason pihapiiristä
- 67 Korppaksen talon päärakennus, piirros
- 68 Korppaksen aitta, piirros
- 69 Viljo Tynin ranta-aitta, piirros
- 70 Pihapiirikaavioita, piirros

KARTTALUETTELO

1. ISOJAKO VUODELTA 1777
2. MAANJAKOTILANNE VUODELTA 1956
3. PYHTÄÄN JA KOTKAN MERIALUEEN VEDENALAISET SORA- JA HIEKKAMUODOSTUMAT
4. KAUNISSAAREN MAISEMAEKOLOGISET ALUEET
5. KAUNISSAAREN NYKYINEN MAANKÄYTTÖ
6. KYLÄN RAKENNUSKANTA 1985
7. YMPÄRISTÖN NYKYTILA JA PARANNUSEHDOTUKSET
8. YMPÄRISTÖSUUNNITELMA, KYLÄALUE
9. YMPÄRISTÖSUUNNITELMA, KOKO SAARI
10. YMPÄRISTÖSUUNNITELMAN HAVAINNEKUVA, KYLÄALUE
11. UUDEN SATAMAN SUUNNITELMA

Pyhtään kunta

Kymenlaakson seutukaavaliitto

06.01.1986

Kaunissaaren suunnittelua koskeva kysely

VASTAUSKAAVAKE

Vastaaajan nimi: _____
 osoite: _____
 puh. _____

Kirjoittakaa vastauksenne kunkin kysymyksen kohdalle tai paperin kääntöpuolelle, mikäli varattu tila ei riitä. Merkitkää tietonne ja ehdotuksenne myös ohessa seuraaville karttakopioille.

Koko saari
ja kyläalue

1. Onko saaren kulkuyhteyksissä, (tiet, polut) jotain, minkä haluaisitte parantaa tai muuttaa ?

- ei tarvita muutoksia
 kyllä, mitä _____

(merkitkää uusi, parannettava tai poistettava kulkuyhteys kartoille 1 ja 2).

2. Merkitkää kartalle (kartat 1 ja 2) nykyinen venepaikkanne. Mikäli teillä on venevaja, osoittakaa se merkinnällä: **VAJA** →
 Onko nykyisissä venepaikka-alueissa jotain, minkä haluaisitte muuttaa tai parantaa

- ei tarvita muutoksia
 kyllä, mitä _____

(merkitkää muutosesitys tai ehdotus uudeksi alueeksi kartoille 1 ja 2).

3. Saareen ollaan suunnittelemassa uutta reitti- ja vierassatamaa. Vaihtoehtoiset sijoituspaikat on osoitettu kartalle 3. Mikä vaihtoehdoista on mielestänne paras ?

Pidän parhaana vaihtoehtona n:o _____

Perustelut: _____

4. Onko kyläalueen yhteisalueiden käytössä tai muissa järjestyksissä jotain, minkä haluaisitte muuttaa tai parantaa ?

ei tarvita muutoksia

kyllä, mitä _____

(merkitkää ehdotukset kartalle 2).

5. Onko Teillä muita ehdotuksia kyläalueen säilyttämisestä ja kehittämisestä, rakennustavasta, rantojen käytöstä ym.

Oma pihapiiri-
rinne

6. Kesällä 1985 kerättiin seutukaavaliiton toimesta perustiedot Kaunissaaren kylän rakennuksista pihapiireineen. Ovatko oheisella Teidän pihapiiriänne koskevalla inventointilomakkeella esitetyt tiedot oikeita ?

(kopio inventointilomakkeesta, johon sisältyy kartta 4).

kyllä

ei

(tehkää tarvittavat korjaukset palautettavaan kopioon)

7. Onko pihapiirissänne tarkoitus tehdä lähivuosina jotain muutoksia:

- ei tapahdu muutoksia
- rakennus peruskorjataan
- rakennusta laajennetaan
- uusi rakennus, millainen _____
 _____ (varasto, sauna, aitta,
 loma-asunto, muu) mihin? (merkitkää paikka kartalle 4)
- rakennusten käyttö muuttuu, miten

 _____ (loma-asunnoksi, asunnoksi, työtilaksi, majoitustilaksi,
 autioituu)
- rakennus puretaan, mikä rakennus, (merkitkää kartalle 4)
- muita muutoksia, mitä _____

8. Onko pihapiirinne rakennusten käyttöön odotettavissa muutoksia 5-10 vuoden kuluttua

- ei ole
- en tiedä
- kyllä, millaisia _____

(peruskorjataan, muuttuu loma-asunnoksi, laajennetaan, rakennetaan uusi rakennus, autioituu, muuta)

Muut palstat

9. Oheiselle kartalle (kartta 1) on merkitty punaisella värillä muut omistamanne palstat. Ovatko tiedot oikeita ?

- kyllä
- ei (merkitkää uudet rajat ja kiinteistötunnukset kartalle 1).

10. Onko teillä tarvetta muuttaa palstojenne käyttöä ?

- Säilyy metsäpalstana.
- Itselle tai lapsille tulisi voida osoittaa ___ kpl loma-asunnon rakennuspaikkoja, mistä (merkitkää kartalle 1).
- Myyntiä varten tulisi osoittaa ___ kpl loma-asunnon rakennuspaikkoja (merkitkää kartalle 1).
- Aion myydä palstani.
- Muita suunnitelmia, mitä _____

Mikäli esitätte loma-asuntojen rakennuspaikkojen varaamista, merkitkää kartalle myös kulkuyhteys rakennuspaikoille.

KAINUSSAAREN SUUNNITTELLIA KOSKEVA KYSELY, TIIVISTELMÄ

Vast. n:o	Kysymys n:o 1 (+2)	3	4	5	6	7	8	9	10	11	Muuta
1	ei muutoksia	A	ei muutoksia	-	on	peruskorjaus loma-asunnoksi	ei tiedä	on	ehkä loma-asuntoja		
2	ei muutoksia	A	sataman parannus	-	on	ei muutoksia	ei muutoksia	on	-		
3	-	-	-	-	ei ^{x)}	-	-	-	-		x) samalla tilalla 3 omistajaa
4	"	A	ei muutoksia	-	on	ei muutoksia	ei tiedä	on	-		
5	-	A	-	-	ei ^{x)}	uusi rakennus	majoitustilaa vinttiin	on	1 loma-asunto		x) loma-tilanne ennen jakoa
6	ei muutoksia	A	ei muutoksia	-	-	-	-	on	metsäpalsstana		
7	"	-	-	-	ei ^{x)}	rakennus puretaan	ei tiedä	"	metsäp., 1 loma-as.		x) yhteiseksi jäänyt rakennus puretaan
8	"	B	ei muutoksia	rak.rajoituksia ja valvontaa rakennustapohjeet	on	ei muutoksia	ei muutoksia	"	1 loma-asunto		x) tie länsirannalle
9	Tiestö param. leirialueelle päätietä ei muutoksia	A	-	-	-	rak. laajennus, ai-ta loma-asunnoksi	ei tiedä	"	metsäp., 1 loma-as.		itärauman tiestä osa pois
10	"	A	ei muutoksia	-	-	ei muutoksia	ei tiedä	-	-		
11	"	A	"	-	-	-	-	on	3 loma-asuntoa		tiestö
12	muutoksia (?)	A	jätehuolto parannettava	uimapaikka kylään	-	ei muutoksia	ei muutoksia	-	-		
13	ei muutoksia	-	ei muutoksia	-	-	-	ei tiedä	-	-		

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
14	ei muutoksia	A	ei muutoksia	-	on	vanha puretaan 2 uutta loma-as.	ks. 7	on	-	
15	ei muutoksia	A	ei muutoksia	-	-	-	ei tiedä	on	-	
16	peattiniemi	A	kauppa	-	-	laajennus	ei tiedä	on	metsäpalstana	
17	ei muutoksia	A	ei muutoksia	-	on	ei muutoksia	ei tiedä	on	"	
18	"	B (A)	YL. puhelin toiminta, kaivo	-	-	varasto	ei tiedä	on	-	
19	Länsirannantie	A	ei muutoksia	-	-	ei muutoksia	ei muutoksia	on	-	
20	ei muutoksia	A	ei muutoksia	tiestöä korjattava	on	"	ei tiedä	"	maarvaihto kunnan kanssa	
21	tiestöä parantava	A	-	-	-	"	ehkä uusi rakennus	"	metsäpalstana, 1 loma-as.	
22	ei muutoksia	A	ei muutoksia	-	on	"	ei muutoksia	on	metsäpalstana	
23	länsirannantie venepaikkoja	A	ei muutoksia	mökkiläisille vene- paikkoja Pienlahteen	on	uusi loma-asunto	loma-asunto	on	-	
24	tiestö, palo- vajon paikka	A	eteläosan nie- met yhteisiksi	Museoviraston ohjeita noudataan yksit.oikeutta kunnioitteen	ei X)	rakennus siirretään ja peruskorjataan (ertistetään)	ei muutoksia	on	loma-asuntoja 2 omaa, 4 myyntiin + palsta	X) (vanha luotsitalo) lomeketjetoja kor- jattu
25	ei muutoksia	A	satanan viih- tyisyys ja siisteys	-	-	peruskorjaus	ei tiedä	-	-	
26	ei muutoksia	C	ei muutoksia	-	on	ei muutoksia	ei muutoksia	on	metsäpalstana	
27	tiestö rasit- teiksi	D	ks. 5	ravintola ja satana pois keskeltä kylää	on	-	-	on	1 loma-asunto	2:16 siirtymässä pois omistukseesta

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
28	tiestö rasitteiksi + parannettava	A	tiestö, vieras-satama pois Pienlahdesta	leirialueelle päätiestö	•	-	-	on	-	
29	länsirannan polku parannettava	A	ei muutoksia	-	-	-	grillikatatos	-	-	
30	-	B	-	-	on	määräll. varasto/ aitta	ei tiedä	on	loma-as. (2 onnea, 2 myyntiin) tontin myynti	
31	lisää laituripaikkoja	B	ei muutoksia	-	-	-	-	on	-	
32	ei muutoksia	C (A)	kesävesijohto, jätehuolto leirial. pallo-turvallisuus jätehuolto puutteellinen	-	on	peruskorjaus saunasta aitta	ei tiedä	ei	loma-asuntoja (2 onnea, 2 myyntiin)	
33	ei muutoksia	A	laituripaikka, jumavesikaivo	-	-	-	-	-	-	
34	ei muutoksia	A	ei muutoksia	-	ei ^x)	ei muutoksia	-	on	metsäpaalstana	x) loma-kielto
35	ei muutoksia	A	"	-	on	ei muutoksia	ei muutoksia	on	-	
36	-	A	tiet kuntoon	-	on	-	ei muutoksia	on	metsäpaalstana	
37	ei muutoksia	A	naajan musiikki häiritsee	opasteet leirialueelle	on	ei muutoksia	ei tiedä	on	-	
38	ei muutoksia	B	-	-	on	ei muutoksia	ei tiedä	on	-	
39	mökkiläisille venepaikkoja	A, B	ei muutoksia	-	on	ei muutoksia	ei muutoksia	on	-	
40	tienviittoja, venepaikkoja	A	grillikatatos, ja perkit sataan	rakennukset kylälle nykytyylillä, muraalle vapaammin	-	virkestys- ja kurssikeskus	ei muutoksia	ei?	-	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
41	ei rakenneta teille, tiet saaren ympärillä	A	-	satamatyöstä ei vaurioita luonnolle eikä aineksia muualle	-	vanha paja puretaan	-	on	1 loma-asunto	
42	leirintäalueelle päätietä	A	ei muutoksia	kauppa, uimaranta merkittävä	on	ei muutoksia	ei tiedä	on	-	
43	ei muutoksia	A	ei muutoksia	ei tiilitaloja	on	ei muutoksia	ei muutoksia	ei ^{x)}	metsäpalsstana	x) rek.kartalla virhe?
44	venepaikoja	A	nykyinen satama saarelaisille	-	-	"	"	on	-	
45	venepaikoja	A	ei muutoksia	-	on	ei muutoksia	ei muutoksia	on	metsäpalsstana	
46	tiestö kuntoon venepaikoja	A	siisteyttä parannettava	sataman rannat yhteisiksi	-	-	ei tiedä	on	-	tien länsipuoli lohottu
47	ei muutoksia	A	ei muutoksia	rakennukset nykyisellään, rantojen käytössä toivomista	on	ei muutoksia	ei tiedä	on	metsäpalsstana	
48	ei muutoksia	B	ei muutoksia	-	-	-	-	on	1 loma-as. myyntiin	palsta myyntiin
49	Tontin läpi men. tie siirrettävä, venepaikoja	A	ei muutoksia	nyk. laiturit ja satamia kunnostettava	on	peruskorjaus, uusi aitta, navetta puret. tilalle ateljee-as.	aittoja lomalaisille	on	loma-asuntoja: 1 on, 3 myyntiin	
50	ei muutoksia	A	ei muutoksia	-	-	venevara, loma-as. + sauna	ks. 7	on	metsäpalsstoina 1 loma-as.	
51	ei muutoksia	A	"	pääsy rantaan kaikkialla, johd. maahan tiet vanh. paikoille	-	ei muutoksia	ei tiedä	on	3 loma-asuntoa	
52	ei muutoksia	A	"	-	on	ei muutoksia	ei tiedä	on	metsäpalsstana	
53	ei muutoksia	A	läpik.reitit merkittävä	-	-	"	ei muutoksia	on	1 loma-asunto	

KAUNISSAAREN TILAT VUOSINA 1956 JA 1987

1956	1987
1 ³	1 ⁴⁰ , 1 ³⁹
1 ⁷	1 ⁷
1 ⁹	1 ⁵¹ , 1 ⁵² , 1 ⁵³ , 1 ⁵⁴ , 1 ⁵⁵ , 1 ⁵⁶ , 1 ⁶¹ , 1 ⁶²
1 ¹⁰	1 ⁵⁷ , 1 ⁵⁸ , 1 ⁶⁶ , 1 ¹⁶ , 2 ¹⁶
1 ¹²	1 ¹² , 1 ¹⁸
1 ¹³	1 ¹³ , 1 ¹⁷
1 ¹⁴	1 ¹⁴
1 ¹⁵	1 ²⁹ , 1 ³¹ , 1 ³² , 1 ³² , 1 ³³ , 1 ⁵⁸ , 1 ⁶³ , 1 ⁶⁴ , 1 ⁶⁵ , 1 ⁶⁶
1 ¹⁷	1 ⁴¹ , 1 ⁴² , 1 ⁴³ , 1 ⁴⁴ , 1 ⁴⁶ , 1 ⁵⁹ , 1 ⁶⁰
1 ¹⁹	1 ¹⁹
1 ²¹	1 ²⁴ , 1 ¹³⁷ , 1 ³⁸
1 ²³	1 ²⁶ , 1 ²⁷ , 1 ²⁸
2 ¹	2 ¹⁰ , 2 ¹⁷ , 2 ²⁵ , 2 ³⁰ , 6
2 ²	2 ³¹ , 2 ³⁴ , 2 ²⁷ , 4 ² , 4 ⁴ , 4 ⁵ , 6
2 ⁴	2 ¹³ , 2 ¹⁴ , 2 ¹⁵
2 ⁵	2 ³¹ , 2 ³² , 2 ³³ , 2 ³⁴ , 2 ³⁵
2 ⁶	2 ⁹
2 ⁷	2 ²¹ , 2 ²³ , 2 ²⁴
2 ⁸	2 ⁸
3 ³	3 ⁴⁷ , 3 ⁵⁸ , 3 ⁹² , 3 ⁹⁴ , 3 ⁹⁵ , 3 ⁹⁶ , 3 ⁹⁷ , 3 ⁹⁸ , 3 ¹⁰⁶ , 3 ¹⁰⁷
3 ⁵	3 ¹⁹ , 3 ⁶⁹ , 3 ⁷⁰ , 3 ⁷¹ , 3 ⁷² , 3 ⁷³ , 3 ⁷⁴ , 3 ⁷⁶ , 3 ⁷⁷ , 3 ⁷⁸
3 ⁶	3 ³⁷ , 3 ⁶² , 3 ⁶³ , 3 ⁶⁴ , 3 ⁶⁵ , 3 ⁶⁶ , 3 ⁶⁷ , 3 ⁶⁸ , 4 ² , 4 ⁴
3 ⁷	3 ⁷
3 ⁹	4 ² , 4 ⁴ , 6
3 ¹¹	3 ¹¹
3 ¹²	3 ⁴⁹ , 3 ⁵⁰ , 3 ⁵¹ , 3 ⁵² , 3 ⁵³ , 3 ⁵⁴ , 3 ⁹⁰ , 3 ⁹¹ , 3 ⁸⁰ , 3 ¹⁰⁸ , 3 ¹⁰⁹
3 ¹³	3 ⁹⁹ , 3 ¹⁰⁰ , 3 ¹⁰¹ , 3 ¹⁰² , 3 ¹⁰³ , 3 ¹⁰⁴ , 3 ¹⁰⁵

3^{14}	$3^{43}, 3^{45}, 3^{84}, 3^{85}, 3^{86}, 3^{87}, , 3^{88}, 3^{89}$
$3^{14} + \frac{3^{18}}{2}$	3^{85}
3^{16}	3^{31}
$3^{17} + \frac{3^{18}}{2}$	3^{89}
3^{17}	$3^{85}, 3^{87}$
3^{18}	$3^{37}, 3^{41}, 3^{43}, 3^{82}, 3^{85}, 3^{87}.$
3^{20}	3^{26}
3^{23}	$3^{60}, 4^2, 4^4$
3^{25}	$3^{32}, 3^{33}$
3^{26}	3^{26}
3^{27}	$3^{35}, 3^{36}$
3^{28}	3^{28}
3^{30}	3^{30}
3^{31}	3^{31}

YHTEENVETO MAISEMANHOITOSUUNNITELMASTA ESITETYISTÄ
SAARELAISTEN HUOMAUTUKSISTA

YLEISTÄ

- Valitukset eivät käsittele suunnitelman rakennetta yleisemmin.
- Kirjeissä puututaan rakennusoikeuteen omilla mailla ja mahdollisiin suunnitelman tuottamiin haittoihin omassa naapurustossa.
- Suurin osa maanomistajien toiveista koskee rakennuspaikkojen lisäystä. Jos valittajat saavat yhtä poikkeusta lukuunottamatta lisää rakennuspaikkoja, tulee harkittavaksi yleisemmin perusteet, joiden mukaan rakennuspaikkoja on jaettu.
- VSL-merkinnät on koettu haitallisiksi omilla mailla. Merkinnän teksti on "luonnontilaisena säilytettävä alue. Alueella ei saa rakentaa uudisrakennuksia eikä kulkua vaikeuttavia rakennelmia". Tekstin lopusta voitaisiin poistaa "eikä kulkua vaikeuttavia rakennelmia", jolloin jokaisella olisi mahdollista aidata oma rakennuspaikkansa.
- Uimarantavarauksia on arvosteltu haittojen aiheuttamisesta läheisille loma-asunnoille.

Uimarannat on tarkoitettu rakentamattomiksi ranta-alueeksi pääasiassa sisämaan rakennuspaikkojen käyttöön. Alueella on roskien keräily järjestettävä, samoin merkintä WC:n sijainnista leirintäalueella ja satamassa. Uimarannan merkintä ei ole tarpeellinen, vakiintuneet käyttäjät löytävät rannan.

- Suurlahteen merkityn uimarannan siirtämistä Pitkäniemeen ovat esittäneet kaunissaarelaiset. Tähän ei ole mitään estettä.

HUOMAUTUKSET JA SUUNNITTELIJAN VASTINE

1. Tila RN:o 1:52 Raili Sorvari

Nykyiselle lomarakennukselle tulee muodostaa rakennuspaikka. Lomarakennuksen eteläpuolelle ja pohjoispuolella olevaa varaston yhteyteen tulee muodostaa rakennuspaikat. Valkama-alueelta tielle johtava rasietie tulee merkitä aittojen itäpuolitse.

- Nykyiselle rakennukselle on suunnitelmassa esitetty rakennuspaikka.
- Verkkoniemi on perinteisesti ollut kyläläisten yhteiskäyttöaluetta. Niemi kuuluu asumiselta vapaaseen ranta-alueeseen, eikä sen rakentaminen loma-asutukseksi ole tarkoituksenmukaista. Verkkoniemi on Kaunissaaren tärkeimpiä maamerkkejä, jonka puusto ja muu luonto on herkkää.
- Valituksessa toivottiin tietä rakennuspaikalle, tämä on tarvittaessa mahdollinen. Kolme metriä leveä tie tuhoaisi turhan paljon puustoa ja on tuskin tarpeellinen.

2. Tila RN:o 3:26 Osmo Immonen

Tilan palstat tulisi merkitä tonttimaaksi ja ne tulisi voida yhdistää tilan 3:36 pihapiiriin.

- Esitetyt palstat on mahdollista yhdistää rakennuspaikkaan 3:36, jonka omistaa Erkki Korpinen.
- Rasitepolku voidaan siirtää 3:33 ja 3:46 rajalle, ellei asiasta muuten synny yksimielisyyttä maanomistajien kesken. Uudella paikalla polulla ei ole luontevaa jatketta rannan puolella.

3. Tila RN:o 3:88 Unto ja Maria Pöntynen

Tilalle tulisi varata kaksi rakennuspaikkaa. VSL-alue tulisi poistaa tilan alueelta, koska alueesta tulisi vapaa kulkutie sekä oleskelu ja retkeilyalue. Suurlahteen ei tulisi varata uimaranta-aluetta.

- Maisemanhoitosuunnitelman työvaiheessa Pöntynen otti yhteyttä ja toivoi päärakennuksen paikkaa nykyisille rakennuksilleen, samaan ryhmään.
- Uuden rakennuspaikan erottaminen on mahdollista. Maa-alueen pinta-ala on vain 7 600 m², suunnitelmaa laadittaessa uusien rakennuspaikkojen perustana on ollut 20 000 - 40 000 m² riippuen maiden sijainnista.
- VSL-alue on yksityistä aluetta, vapaa jalankulku ei ole sallittua vastoin omistajan tahtoa.
- Uimarannan siirtäminen mahdollista.

4. Tila RN:o 3:87 Arne Korppas

Uimarantaa ei tulisi varata Suurlahteen yksityiselle maalle.

- Uimarannan siirtäminen on mahdollista.

5. Tilan RN:o 3:66 rajanaapurit, Antti ja Heli Karttunen, Jorma ja Vuokko Tulokas

Hautausmaan ja rannan väliä ei saisi varata yleiseen virkistykseen jäte ym. ongelmien vuoksi.

- Uimaranta on tarkoitettu pääasiassa sisämaanrakennuspaikkojen käyttöön. Rantaa ei merkitä, vakiintuneet käyttäjät osaavat sinne. Roskien keräily on järjestettävä, samoin merkintä WC:n sijainnista

6. Tila RN:o 1:66 Veli-Pekka Rekonen

Lapsille tulisi varata kaksi rakennuspaikkaa osoitetuista paikoista.

- Uusien rakennuspaikkojen merkitseminen on mahdollista sijaintinsa puolesta. Katso kohta 3.

7. Tila RN:o 3:31 Marjatta Rantala (suullisesti)
- Tilalle varattava yksi sisämaanrakennuspaikka esitettyyn paikkaan.
- Yhden sisämaanrakennuspaikan muodostaminen esityksen mukaisesti on mahdollista.
8. Tila RN:o 1:31 Heikki Rekonen
- Tilalle tulisi varata vielä yksi rantarakennuspaikka osoitetulta paikalta.
- Lisärakentaminen on mahdollista rakennuslautakunnan harkinnan mukaan, jollei ole kysymys uuden rakennuspaikan muodostamisesta.
9. Kaunissaaren maanomistajat 6.9.-87
- Tulisi palata 5.5.1987 esiteltyyn luonnokseen. Uudessa suunnitelmassa lisätty VSL-alueita, joiden muodostaminen erikseen on saarelaisten mielestä turhaa. Loma-asuntoaikoja vähennetty länsirannalta. Myös itärannalle tulisi saada rakentaa maisemaan istuvaa loma-asutusta.
- Valituksessa toivotaan palattavaksi 5.5.1987 esiteltyyn luonnokseen. Luonnosta laadittaessa ei ollut käytössä saaren eteläosan pohjakarttaa 1:2000, joka valmistui kesäkuun alussa 1987. Pohjakartan laadinnan yhteydessä todettiin, että olemassaolevia loma-asuntoja oli enemmän kuin alkuperäisissä laskelmissa luonnosta varten. Suunnitelman mitoitus piti tarkistaa. Suunnitelman maanomistus ja rakentamistilanne on toukokuu 1987, saarella on tämän jälkeen rakennettu uusia loma-asuntoja, jotka eivät ole mitoituksessa mukana.
 - VSL-merkinnän päätarkoitus on säilyttää alue vapaana rakentamiselta. Maanomistajat ovat oikeutetut käyttämään aluetta pihapiirinsä osana.
10. Tilat RN:o 1:28, 3:62-64 Kyllikki Linden, Maria Tyni
- 1:28 tilan ranta-alueelle tulisi saada rantarakennuspaikka. Tilojen 3:62-64 alueelle ei saa laajentaa leirintäaluetta.
- Ranta-alue tulisi s-alueen osalta jättää vapaaksi.
 - Tilat 3:62-64 on liitetty leirintäalueen jatkeeksi suojaisan laituri-alueen aikaansaamiseksi.